

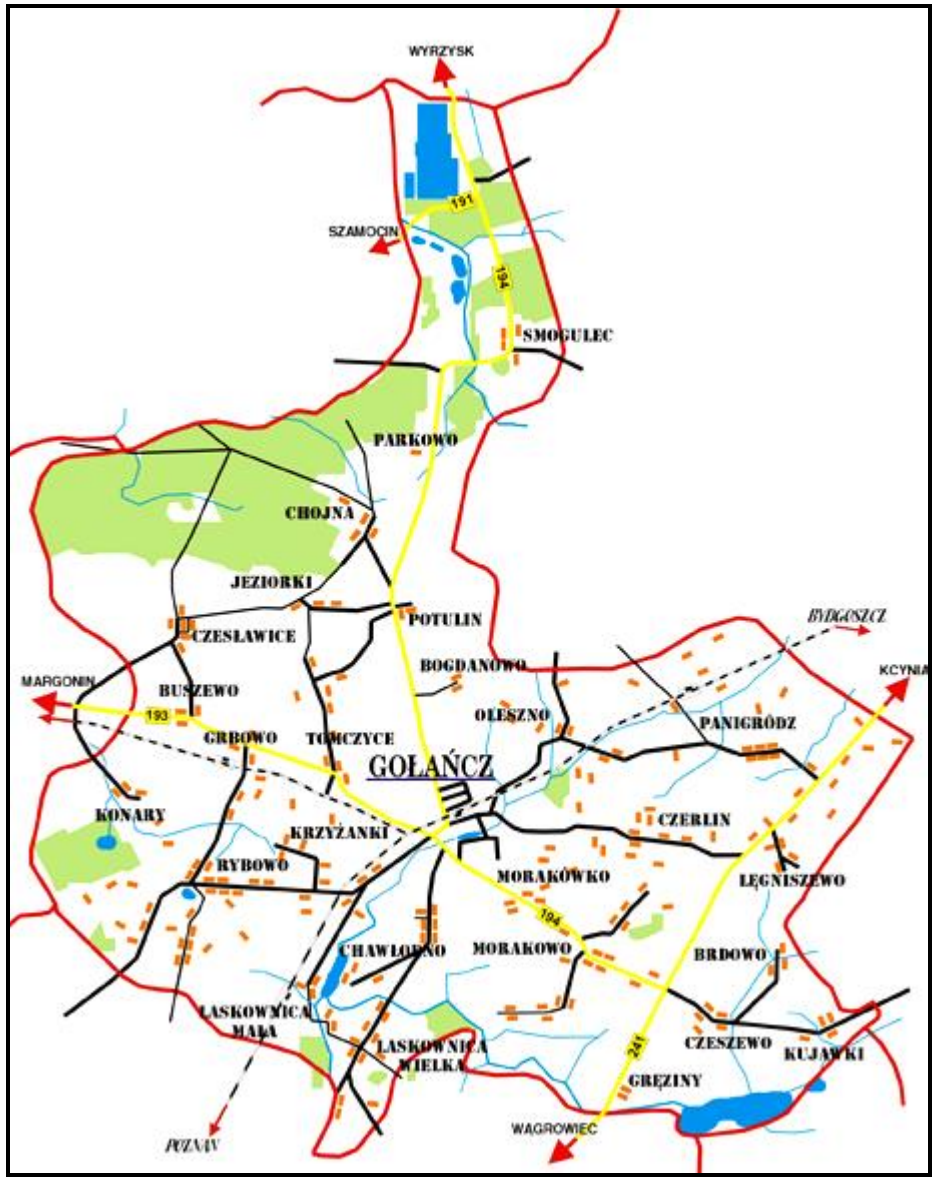
GMINA GOŁAŃCZ 2016

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
GMINY GOŁAŃCZ NA LATA 2016-2019**

Załącznik do Uchwały
nr XXI/234/16
Rady Miasta i Gminy Gołańcz
z dnia 27 września 2016 r.

(Mapa gminy : Informator Miasta i Gminy Gołańcz)

Spis treści

Spis treści	3
Wstęp.....	4
1. Słowniczek pojęć.....	5
2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.....	8
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce	9
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	13
4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	13
4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu.....	16
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	18
5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy).....	18
5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa krajobrazu kulturowego	60
Gminy Gołańcz	60
5.2.1. Zarys historii obszaru Gminy Gołańcz.....	60
5.2.2. Zabytki nieruchome i propozycje do ujęcia w ewidencji gminnej	63
5.2.3. Zabytki nieruchome o dużym znaczeniu, w tym zabytki objęte prawnymi formami ochrony.	63
5.2.4. Zabytki ruchome.....	85
5.2.5. Zabytki archeologiczne	86
6. Analiza szans i zagrożeń	88
7. Założenia programowe	91
8. Instrumentarium realizacji opieki nad zabytkami	95
8.1. Instrumenty prawne.....	95
8.2. Instrumenty finansowe	96
8.3. Instrumenty społeczne.....	96
9. Zasady oceny realizacji programu.....	97
10. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami	97
11. Główne opracowania wykorzystane do przygotowania programu:	101

Wstęp

Konieczność wykonania gminnego programu opieki nad zabytkami określa ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dn. 23 lipca 2003 r.¹ Program sporządzany jest na okres 4 lat, z założeniem ewaluacji jego wykonania co 2 lata. Celem programu jest określenie zasadniczych kierunków działań i zadań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami w gminie. Przeanalizowane zostały dokumenty strategiczne dotyczące zarówno województwa wielkopolskiego jak i Gminy Gołańcz w zakresie ochrony zabytków. Analiza zasobów kulturowych miasta pozwala wyznaczyć kierunki działań w obszarach zachowania dziedzictwa kulturowego. Po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków danego województwa, program przyjmowany jest przez Radę Gminy. Jego aktualizacja po 4 latach powinna wziąć pod uwagę dotychczasową realizację programu, zmieniające się warunki kulturowe, społeczne, gospodarcze i finansowe gminy oraz nowe uwarunkowania prawne.

---

¹Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 z późniejszymi zmianami.

1. Słowniczek pojęć

Ustawa o ochronie zabytków w art. 3² podaje następujące wyjaśnienie pojęć z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami:

- 1) **zabytek** – nieruchomość lub rzecz ruchoma, jej części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
- 2) **zabytek nieruchomy** – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których mowa w pkt 1;
- 3) **zabytek ruchomy** – rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, o których mowa w pkt 1;
- 4) **zabytek archeologiczny** – zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów, albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem;
- 5) **instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami** – instytucja kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, której celem statutowym jest sprawowanie opieki nad zabytkami;
- 6) **prace konserwatorskie** – działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań;
- 7) **prace restauratorskie** – działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części oraz dokumentowanie tych działań;
- 8) **roboty budowlane** – roboty budowlane w rozumieniu przepisów Prawa budowlanego, podejmowane przy zabytku lub w otoczeniu zabytku;

---

² Tamże, s. 1 i następne.

- 9) **badania konserwatorskie** – działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich;
- 10) **badania architektoniczne** – działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń;
- 11) **badania archeologiczne** – działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego;
- 12) **historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny** – przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;
- 13) **historyczny zespół budowlany** – powiązana przestrzennie grupa budynków wyodrębniona ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi;
- 14) **krajobraz kulturowy** – krajobraz kulturowy – postrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka;
- 15) **otoczenie** – teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Ochrona zabytków według art. 4³ polega na działaniach, których celem jest:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę,

---

³ Tamże, s. 3.

- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Procedura tworzenia parków kulturowych wymaga niżej przedstawionych działań:

1. Rada gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, może utworzyć park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów.
2. Uchwała określa nazwę parku kulturowego, jego granice, sposób ochrony, a także zakazy i ograniczenia, o których mowa w art. 17 ust. 1.
3. Wójt (burmistrz, prezydent miasta), w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, sporządza plan ochrony parku kulturowego, który wymaga zatwierdzenia przez radę gminy.
4. W celu realizacji zadań związanych z ochroną parku kulturowego rada gminy może utworzyć jednostkę organizacyjną do zarządzania parkiem.
5. Park kulturowy przekraczający granice gminy może być utworzony i zarządzany na podstawie zgodnych uchwał rad gmin (związku gmin), na terenie, gdzie park ten ma być utworzony.
6. Dla obszarów, na których utworzono park kulturowy, sporządza się obowiązkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Art. 87. ust. 2 przywołanej ustawy ustala dla wszystkich programów, w tym programów, gminnych następujące ogólne cele ochrony nad zabytkami:

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- 2) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;

- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, które eliminują sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Podstawą prawną opracowania jest art. 87 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r.⁴. Brzmi on następująco:

1. Zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami.
2. Wojewódzki, powiatowy i gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu i rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.
3. Programy, o których mowa w ust. 3, są ogłaszane w wojewódzkim dzienniku urzędowym.
4. Z realizacji programów zarząd województwa, powiatu i wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.
5. Sprawozdanie z realizacji wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami jest przekazywane Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków, którzy wykorzystują go przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

---

⁴Tamże, s. 37.

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

Prawne regulacje dotyczące ochrony zabytków w Polsce odnajdujemy w następujących ustawach:

- 1) Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej – ochrona zabytków jest obowiązkiem państwa i każdego obywatela;⁵
- 2) głównym akcie prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce – Ustawie z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami⁶, w tym szczególnie w następujących jej artykułach:

Art. 6.⁷

1. Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

- 1) zabytki nieruchome, będące w szczególności:
  - a) krajobrazami kulturowymi,
  - b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
  - c) dziełami architektury i budownictwa,
  - d) dziełami budownictwa obronnego,
  - e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
  - f) cmentarzami,
  - g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni, miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.
- 2) zabytki ruchome, będące w szczególności:
  - a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,

---

⁵Konstytucja RP, art. 5, art. 6 ust. 1 i art. 86

⁶Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 z późniejszymi zmianami).

⁷Tamże, s. 3 i następne.

- b) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
- c) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
- d) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539 z późn. zm.),
- e) instrumentami muzycznymi,
- f) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
- g) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

3) zabytki archeologiczne, będące w szczególności:

- a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- b) cmentarzyskami,
- c) kurhanami,
- d) relikdami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

2. Ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Art. 19.

1. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się w szczególności ochronę:

- 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
- 3) parków kulturowych.

Art. 20.

Projekty i zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Art. 21.

Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Art. 22.

1. Generalny Konserwator Zabytków prowadzi krajową ewidencję zabytków w formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się w wojewódzkich ewidencjach zabytków.
2. Wojewódzki konserwator zabytków prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa.
3. Włączenie karty ewidencyjnej zabytku ruchomego nie wpisanego do rejestru do wojewódzkiej ewidencji zabytków może nastąpić za zgodą właściciela tego zabytku.
4. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.
5. W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:
  - 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
  - 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
  - 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2014 r. poz. 1446 z późn. zm.) wskazuje w artykule 87 główne priorytety w ramach realizacji programów opieki nad zabytkami:

1. Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.
2. Uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.
3. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.
4. Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.

5. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.
6. Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, które pozwolą eliminować sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków.
7. Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

• **Instytucje ochrony zabytków:**

Art. 89. Organami ochrony zabytków są:

- 1) minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;
- 2) wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków.

Wykonywanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest również ustawowym zadaniem samorządów. W art. 7 ust. 1, pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym zostały określone zadania własne gminy: „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”.

Przepisy dotyczące ochrony nad zabytkami na poziomie krajowym znajdujemy również w następujących dokumentach szczegółowych:

-Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2015 r., poz. 199 ze zm.);

-Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2013 r., poz.1409 ze zm.);

-Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013r., poz.1232 ze zm.);

-Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013r., poz. 627 ze zm.);

- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 518 ze zm.);
- Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 406 ze zm.);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014r., poz. 1118).

Zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i w bibliotekach zostały określone w:

- Ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012r., poz. 987);
- Ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2012r., poz. 642 ze zm.).

Ochronę materiałów archiwalnych regulują przepisy zawarte w:

- Ustawie z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (tekst jednolity Dz. U. z 2011r., Nr 123, ze zm.).

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

- **Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015**

W dokumencie wskazano, że walory środowiska naturalnego w połączeniu ze znacznym potencjałem kulturowym oraz korzystnym położeniem w centrum kontynentu, na skrzyżowaniu ważnych dróg europejskich, czynią z naszego kraju atrakcyjne miejsce do zwiedzania i wypoczynku. Wskazać można 2 priorytety odnoszące się do zagadnień kultury:

Priorytet I. Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki – „zakłada się podejmowanie działań na rzecz znaczącego ograniczenia przestrzeni trwale zagospodarowanej, zwłaszcza w obszarach cennych przyrodniczo i kulturowo”.

Priorytet 2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej - „równoległe z budową nowych obiektów kultury będą rozwijane działania nakierowane na zachowanie, ochronę i rewitalizację materialnego dziedzictwa kulturowego, poprzez renowację, konserwację, adaptację obiektów zabytkowych dla celów kulturowych i turystycznych, a także wdrożenie systemu monitoringu i zabezpieczenia tych obiektów”.

Także w zadaniach służących realizacji innych priorytetów wskazuje się na zabytki jako potencjał rozwoju i jednocześnie zasób wymagający nakładów na utrzymanie.

- **Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami 2014-2017:**

Cel główny: Cel główny Krajowego programu – Wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków.

Wyzwanie – Dziedzictwo kulturowe stanowi naturalny kapitał dla rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków, stanowi także naturalną podstawę wzmocnienia tożsamości społecznej – cel główny Krajowego programu zakłada, poprzez zaplanowane w celach szczegółowych działania, wzmocnienie roli dziedzictwa w życiu społecznym oraz wzmocnienie świadomości roli dziedzictwa dla rozwoju społecznego.

Cel główny Programu wspierany jest przez cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 1 – Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce.

Wyzwanie 1 – Uporządkowanie i ujednolicenie stanu wiedzy o zasobie zabytków w Polsce polegające na sporządzeniu kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (księgi rejestru A i C), uporządkowaniu rejestru zabytków nieruchomych (księgi rejestru A i C) (usunięcie „martwych wpisów”), opracowaniu diagnozy stanu zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych.

Wyzwanie 2 – wzmocnienie instrumentów ochrony krajobrazu kulturowego wpływające na kompleksowość działań ochronnych i ich integrację z ochroną przyrody.

Cel szczegółowy 2 – Wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków.

Wyzwanie 1 – Podniesienie jakości zarządzania zabytkami i zarządzania procesami ochrony zabytków wraz z podniesieniem jakości procesów decyzyjnych w administracji dotyczących ochrony zabytków.

Cel szczegółowy 3 – Tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji.

Wyzwanie 1 – zwiększanie dostępu do dziedzictwa i jego aktywna promocja – narzędzia do podnoszenia świadomości społecznej o funkcji dziedzictwa kulturowego jako podstawy kształtowania się wszystkich poziomów tożsamości.

- **Narodowa Strategia Kultury na lata 2007-2013** wraz z jej **Uzupełnieniem na lata 2004-2020**. Określono następujące cele Strategii Kultury:

Cel strategiczny/nadrzędny: Zrównoważenie rozwoju kultury w regionach.

Cele częściowe/uzupełniające:

1. Wzrost efektywności zarządzania sferą kultury.
2. Zmniejszenie dysproporcji regionalnych w rozwoju i dostępie do kultury.
3. Wzrost udziału kultury w PKB.
4. Zachowanie dziedzictwa kulturowego[...].
5. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury kultury.
6. Wzrost uczestnictwa w kulturze.
7. Rozwój szkół artystycznych i zwiększenie liczby godzin edukacji kulturalnej w programach szkolnych.
8. Efektywna promocja twórczości.
9. Promocja polskiej kultury za granicą.
10. Ochrona własności intelektualnej i walka z piractwem.
11. Wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w systemie organizacji działalności kulturalnej i w systemie upowszechniania kultury.

12. Rozwój przemysłów kultury (kinematografia, media, design, wydawnictwa, fonografia).

4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

W procesie zarządzania rozwojem regionalnym Gmina Gołańcz kieruje się wytycznymi zawartymi w wojewódzkich dokumentach strategicznych i programowych, które obejmują całokształt zjawisk i czynników istotnych dla rozwoju województwa. Program opieki nad zabytkami nawiązuje do założeń polityki rozwojowej, które przedstawiono w wymienionych poniżej dokumentach.

- **Wojewódzki Wielkopolski Program Opieki nad Zabytkami 2013-2016**

Zadaniem podstawowym Samorządu Województwa Wielkopolskiego jest zapewnienie prawidłowego stanu zachowania obiektom zabytkowym: nieruchomym, ruchomym i archeologicznym, znajdującym się w jego władaniu.

Cele do realizacji wskazane w wojewódzkim Programie :

CEL I.

DZIAŁANIA ZMIERZAJĄCE DO POPRAWY STANU ZACHOWANIA ZABYTEKÓW

1.0. OPIEKA NAD ZABYTEKAMI NIERUCHOMYMI

1.1. Poprawa stanu zachowania, modernizacja, rozbudowa i konserwacja obiektów zabytkowych będących własnością Samorządu Województwa Wielkopolskiego(Samorząd Województwa).

1.2. Dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych prowadzonych przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków położonych na terenie Samorząd Województwa Wielkopolskiego.

1.3 Podejmowanie działań na rzecz upowszechniania wiedzy o źródłach pozyskiwania funduszy na rzecz prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego.

2.0 OPIEKA NAD ZABYTEKAMI RUCHOMYMI

2.1. Dofinansowanie konserwacji obiektów ruchomych wpisanych

do rejestru zabytków znajdujących się na terenie województwa wielkopolskiego.

3.0. OPIEKA NAD ZABYTKAMI ARCHEOLOGICZNYMI

3.1. Kontynuacja archeologicznych badań w jednostkach podległych Samorządowi Województwa Wielkopolskiego.

4.0. OPIEKA NAD DZIEDZICTWEM NIEMATERIALNYM

4.1. Podejmowanie działań związanych z rozpoznawaniem dziedzictwa niematerialnego województwa wielkopolskiego Samorząd Województwa Wielkopolskiego.

4.2. Gromadzenie wiedzy o regionie, odtwarzanie i upowszechnianie zanikających odrębności regionalnych.

CEL II.

OCHRONA ZABYTKÓW Z UWZGLĘDNIENIEM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I DZIEDZICTWA ARCHEOLOGICZNEGO

1. Ochrona stanowisk archeologicznych, obiektów zabytkowych, panoram widokowych założeń urbanistycznych, dominat krajobrazowych, cennych założeń zieleni, szlaków kulturowych poprzez odpowiednie zapisy w planie wojewódzkim zagospodarowania przestrzennego.

CEL III.

PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ ZWIĘKSZAJĄCYCH ATRAKCYJNOŚĆ ZABYTKÓW

1. Wspieranie działań na rzecz wpisania na listę Pomników

Historii szczególnie cennych obiektów zabytkowych z terenu województwa.

2. Wspieranie inicjatywy na rzecz wpisania „Pradoliny Noteci” na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego.

Cel IV.

PROMOCJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

1. Promocja muzeów prowadzonych przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego.

2. Promowanie wiedzy o zabytkach archeologicznych na terenie województwa.

3. Wspieranie inicjatyw promujących Szlak Piastowski wspólnie z Samorządem Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

4. Promocja Wzgórza Lecha w Gnieźnie jako Znak Dziedzictwa Europejskiego.

5. Promocja już istniejących Pomników Historii położonych na terenie województwa

6. Wspieranie inicjatyw promujących międzynarodowe szlaki kulturowe: św. Jakuba, Cysterski, Romański.

7. Wspieranie Europejskich Dni Dziedzictwa.

8. Wspieranie wydawnictw promujących dziedzictwo wielkopolskie.
9. Wydawanie regionalnych publikacji Samorząd Województwa Wielkopolskiego.
10. Wspieranie wydawania regionalnych publikacji Samorząd Województwa Wielkopolskiego.

CEL. V.

UPOWSZECHNIANIE WIEDZY O REGIONIE

- 1 Wspieranie konkursów dla dzieci i młodzieży dotyczących dziedzictwa Wielkopolski.
- 2 Wspieranie organizacji imprez, widowisk, wydarzeń artystycznych i folklorystycznych, mających na celupromocję bogactwa kulturowego, (w tym niematerialnego dziedzictwa).
- 3 Wspieranie działań edukacyjnych promujących „małe ojczyzny”.

Wszystkie działania realizowane w ramach gminnego programu opieki nad zabytkami gminy Gołańcz wpisują się w zakres zadań programu wojewódzkiego.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy)

Program gminny uwzględnia także ustalenia i wnioski zawarte w dokumentach strategicznych na poziomie gminy :

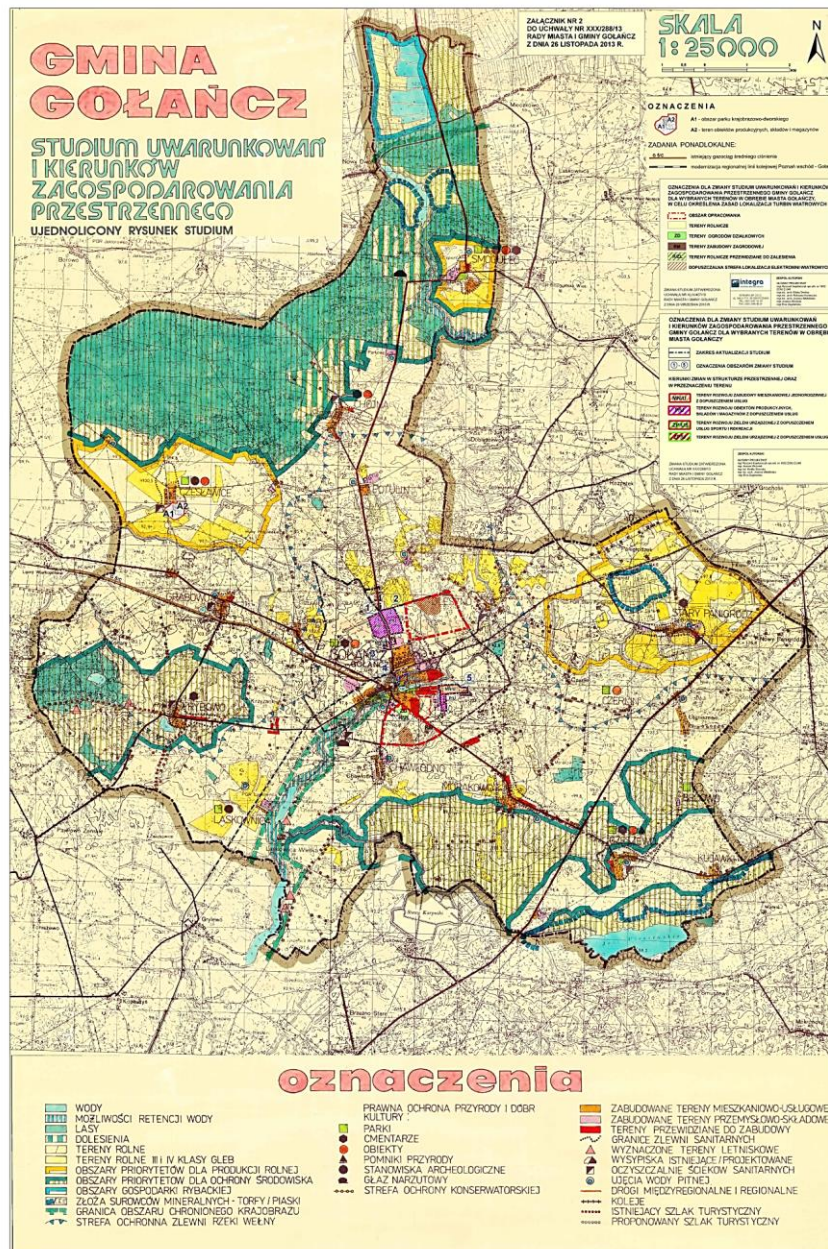
- **Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gołańcz⁸ (Zmiana Studium).**

---

⁸ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GOŁAŃCZ, dla wybranych terenów w obrębie miasta Gołańczy
TEKST STUDIUM UJEDNOLICONY, wprowadzone zmiany uchwalone uchwałą nr UCHWAŁA NR XXX/288/13 Rady Miasta i Gminy Gołańcz z dnia 26 listopada 2013 r.

Studium określa uwarunkowania przyrodnicze i przestrzennego rozwoju gminy, możliwości i kierunki zagospodarowania przestrzennego oraz obszary, dla których wymagane będzie sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Studium nie jest przepisem prawa miejscowego i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Zapisy Studium należy jednak uwzględnić przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i pośrednio są wyznacznikiem prowadzenia polityki w zakresie ochrony zabytków w sytuacji gdy na danych terenie nie obowiązuje pzp.

Obszar objęty zmianą studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gołańcz obejmuje strefę ochrony konserwatorskiej określoną ustaleniami planu miejscowego na obszarze wsi Czesławice, dla założenia parku krajobrazowo-dworskiego w Czesławicach wpisanego do rejestru zabytków. Zgodnie z obowiązującymi ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gołańcz (uchwała Nr VIII/38/95 Rady Miasta i Gminy w Gołańczy z dnia 28 listopada 1995 r. zmiana Uchwała Nr XXX/288/13 Rady Miasta i Gminy Gołańcz z dnia 26 listopada 2013 r.) -teren założenia przeznaczony został na obszarze zabudowań dworsko-folwarcznych na cele zabudowy przemysłowo-składowej, z zachowaniem parku krajobrazowego. Ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Gołańcz (uchwała NrXXXIX/278/06 Rady Miasta i Gminy Gołańcz z dnia 30 marca 2006 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Gołańcz – Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 126 poz. 3091 z dnia 14 sierpnia 2006 r.) oraz Uchwała Nr IV/25/11 Rady Miasta i Gminy Gołańcz z dnia 25 Stycznia 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Gołańczy na obszarze parku krajobrazowo-dworskiego w Czesławicach (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 96 poz. 1621 z dnia 13.04.2011 r.) są zgodne z ustaleniami dotychczasowego studium. Dla ochrony dziedzictwa kulturowego oraz zabytków – przeznaczenie dworu i parku na cele służące użyteczności publicznej pozwoli na zachowanie ciągłości dziedzictwa, krajobrazu kulturowego i tożsamości miejsca.

Zagadnienia ochrony prawnej zabytków w Studium

Zmiana Studium[...]- zalecenia dotyczące Czesławic

Czesławice - obszar wpisany do rejestru zabytków (działka nr 54/14). Dla obszaru wsi Czesławice dokonano zmiany w ustalonej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Gołańcz- strefie ochrony konserwatorskiej założenia parku krajobrazowo-dworskiego (uchwała nr XXIX/278/06 Rady Miasta i Gminy Gołańcz z dnia 30 marca 2006r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Gołańcz). Na obszarze strefy ochrony konserwatorskiej założenia parku krajobrazowe - dworskiego w Czesławicach, wprowadzono zmianę polegającą na:

- 1) powiększeniu obszaru przeznaczonego na cele zieleni urządzonej, w tym parku krajobrazowo-dworskiego wraz z dworem,
- 2) zmniejszeniu terenu zabudowanego przeznaczonego dla obiektów produkcyjnych, składów i magazynów (dawny folwark).

Wskazania konserwatorskie –

DWÓR:

- 1) należy utrzymać obecną bryłę budynku, w tym profilu i wysokości dachu; zabrania się dostawiania jakichkolwiek dobudówek do istniejącej bryły,
- 2) remonty obiektu należy wykonywać w oparciu o oryginalne, tradycyjne materiały budowlane tj. tynki mineralne, farby mineralne, stolarkę drzwiową i okienną drewnianą, pokrycie dachowe itp.,
- 3) w przypadku podejmowania remontu elewacji należy - w oparciu o przeprowadzone odkrywki i materiał fotograficzny znajdujący się w zasobach urzędu konserwatorskiego - odtworzyć pierwotny detal architektoniczny (opaski drzwiowe i okienne, gzymsy, szczyty, boniowanie itp.) oraz w miarę możliwości kolorystykę budynku na podstawie próbek zdjętych z elewacji,
- 4) należy dążyć do odtworzenia pierwotnego układu komunikacyjnego reprezentacyjnych ciągów komunikacyjnych i układu pomieszczeń,
- 5) wszelkie rozwiązania adaptacyjne muszą uwzględniać zabytkowy charakter budynku, zarówno od wewnątrz jak na zewnątrz obiektu i w jak najmniejszym stopniu wpływać na jego wygląd.

PARK:

- 1) należy utrzymać oznaczone granice parku oraz zewnętrzne powiązania widokowe,
- 2) należy bezwzględnie chronić stary zachowany drzewostan i układ przestrzenny,
- 3) na terenie parku nie należy stawiać żadnych nowych budynków i ogrodzenia bez wydania przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zgody na lokalizację.
- 4) należy wykosić i pielęgnować powierzchnie trawiaste,
- 5) należy przeprowadzić leczenie i konserwację najstarszych i najcenniejszych drzew,
- 6) wszelkie wycinki w parku i nowe nasadzenia muszą uzyskać akceptację Woj. Konserwatora zabytków w Poznaniu,
- 7) należy uporządkować teren całego parku usuwając zbędne samosiewy, krzewy i odrosty oraz drzewa suche i niebezpieczne, odtworzyć dawne osie widokowe,

8) należy uzupełnić i wzbogacić istniejący drzewostan oraz warstwę krzewiastą parku oraz wprowadzić rośliny okrywowe i byliny oraz rośliny jednoroczne w celu wzbogacenia szaty roślinnej parku,

9) należy odtworzyć dawny układ komunikacyjny, wyczyścić istniejący staw, fontannę znajdującą się przed frontem dworu oraz zachować i wyremontować istniejące kamienne ogrodzenie zespołu parkowego.

Powyższe wytyczne winny być uwzględnione w formie zapisu prawa miejscowego w ustaleniach zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Gołańcz na obszarze wsi Czesławice.

ARCHEOLOGIA:

W odniesieniu do zabytków archeologicznych wszelkie prace inżynieryjne i budowlane na terenie zespołu dworsko-parkowego wiążące się z koniecznością wykonania prac ziemnych wymagają prowadzenie badań archeologicznych, zgodnie z przepisami ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami. Na powyższe prace istnieje konieczność uzyskania od Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków pozwolenia na prowadzenie badań archeologicznych związanych z realizacją inwestycji przed uzyskaniem pozwolenia na budowę. (Regulacje powyższe wynikają z przepisów odrębnych i nie stanowią przepisów prawa miejscowego ustalanego przez radę gminy).

Zmiana Studium[...] - zalecenia dotyczące miasta Gołańcz

W mieście Gołańczy ochronie prawnej podlegają obiekty wpisane do rejestru zabytków:

- kościół klasztorny O. Bernardynów pw. NMP,
- brama cmentarna,
- ruiny zamku,
- kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca,
- dom nr 26 przy dawnym Placu 22 Stycznia obecnie Rynek oraz cmentarz katolicki i park miejski. Ponadto ewidencja konserwatorską objęto: obiekt szkoły, Dworzec PKP, Poczta oraz 41 domów mieszkalnych.

Dla miasta Gołańczy opracowane było studium historyczno-urbanistyczne oraz wytyczne konserwatorskie.

Postulaty konserwatorskie dotyczące zachowania układu urbanistycznego: Rynek, ul. Libelta, Klasztorna, Poprzeczna i łącznik z ul. Klasztorną, w tym linii regulacyjnych i podziału parceli oraz ograniczenia wysokości obiektów do ni kondygnacji, zachowania miejsca po byłym kościele (mogiła zbiorowa) oraz strefy widokowej wokół zamku. Ponadto w opracowaniu konserwatorskim dotyczącym parku miejskiego ustalono strefę ochrony krajobrazu. Ochronie winny podlegać również historyczne cmentarze: ewangelicki i żydowski.

Rejestry i spisy zabytków ujęta w Studium

W gminie Gołańcz, w następujących miejscowościach, występują obiekty wpisane do rejestru WKZ:

Parki podworskie:

1. Smogulec o pow.6,17 ha nr rej. A-532/58-503/84.
2. Czerlin o pow. 3,30 ha nr rej. A-529/86.
3. Brdowo o pow. 0,80 ha nr rej. A-509/84.
4. Czeszewo o pow. 1, 29 ha nr rej. A-530/86.
5. Laskownica Mała o pow. 3,20 ha nr rej. A-510/84.
6. Czesławice o pow. 7,15 ha nr rej. A-293/1724/75.
7. Rybowo o pow. 3,25 ha nr rej. A-527/86.
8. Oleszno o pow. 6,25 ha nr rej. A-528/86.

Cmentarze zabytkowe:

1. Chojna: cmentarz katolicki, nieczynny o pow. 0,60 ha, przy kościele na dz. nr 166-168 nrrej. A-569.
2. Czeszewo: cmentarz katolicki, nieczynny o pow. 0,29 ha przy kościele na dz. nr 67/1 nrrej. A-570.
3. Panigródz: cmentarz katolicki nieczynny o pow. 0,25 ha przy kościele na dz. nr 324 – nrrej.A-571.
4. Panigródz: cmentarz katolicki czynny o pow. 0,62 ha na dz. nr 313 - nr rej. A-573
5. Rybowo: cmentarz ewang. nieczynny o pow. 0,07 ha przy boisku sportowym nr rej. A 581.
6. Smogulec: cmentarz katolicki, czynny o pow. 0,76 ha na dz. nr 134 - nr rej. A-584.

Stanowiska archeologiczne rejestrowe:

1. Czesławice: grodzisko stożkowe o pow. 0,13 ha na dz. nr 55 - nr dec. 285/1665 z 1974r.
2. Smogulec: grodzisko stożkowe o pow. 0,27 ha nr dec. 374 z 1979 r.
3. Laskownica Mała: grodzisko wyżynne o pow. 0,77 ha nr dec. 381 z 1980 r.

Pomniki przyrody:

1. Głaz narzutowy /430x340x147cm/ w Olesznie w oddziale 9A, a obręb Durowo nr rej. 59.
2. Grupa drzew: 1 platan /obw. 365 cm/, 2 lipy /280 i 465/ 1 topola czarna /465/ w Smogulcu w parku nr rej. 60.
3. Grupa drzew: 3 dęby szyp. /410, 420 i 480/ w Smogulcu w oddz. 95, obręb Margonin nrrej 63.
4. Grupa drzew: 5 dębów szyp./265, 310, 330, 340/ w Smogulcu w oddz. 25, obręb Margonin- nr rej. 64.

5. Grupa drzew: 3 dęby szyp. /420, 390 i 340/ w Smogulcu w oddz. 254, b obręb Margonin nr rej. 65.
6. Jesion wyniosły /950 cm/ w Czeszewie w parku - nr rej. 66.
7. Jesion wyniosły /360 cm/ w Czeszewie w parku - nr rej. 67.
8. Lipa /505 cm/ w Kujawkach - nr rej. 338.
9. Dąb szyp. /360 cm/ w Gołańczy na plebanii - nr rej. 450.
10. Kasztanowiec /365 cm/ w Gołańczy obok kina - nr rej. 451.
11. Dwa drzewa: jesion wyniosły /290 cm/ i kasztanowiec /270cm/ w Rybowie w parku – nr rej. 452.
12. Grupa drzew: 6 kasztanowców /obwody od 220 do 260 cm/ w Czeszewie w parku - nr rej. 453.
13. Gniazdo orła bielika w Smogulcu w oddz. 91; h obręb Margonin nr rej. 545.
14. Gniazdo orła bielika w Leśn. Smogulec oddział 6; i obręb Margonin - nr rej. 638.
15. Gniazdo orła bielika w leśnictwie Smogulec w oddz. 91; f obręb Margonin - nr rej. 639.

Tereny wiejskie

Na obszarze gminy ochronie prawnej podlegają także:

- kościoły w Czeszewie, Chojnie i Smogulcu,
- dwory w Czesławicach i Brdowie,
- pałace w Czerlinie i Czeszewie,
- parki krajobrazowe w Czeszewie, Smogulcu, Czerlinie, Czesławicach, Brdowie i Laskownicy Małej,
- cmentarze w Czeszewie, Chojnie, Panigrodzu, Rybowie i Smogulcu,
- grodziska archeologiczne w Smogulcu, Laskownicy Małej i Czesławicach.

Obiekty powyższe wpisane są do rejestru zabytków.

Ponadto zaewidencjonowano i objęto ochroną konserwatorską kościół w Panigrodzu, dwory w Olesznie i Rybowie, stajnie w Rybowie, gorzelnię, obiekty gospodarcze i spichlerz w Smogulcu, gorzelnię i spichlerz w Czesławicach, młyn w Prostkowie, szkołę w Grabowie, kuźnię w Lęgniszewie oraz 51 obiektów mieszkalnych i gospodarczych. Wszystkie wymienione obiekty podlegają ochronie zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Wykaz wszystkich obiektów wpisanych do rejestru zabytków*, ewidencji zabytków lub objętych ochroną konserwatorską - Gmina Gołańcz według Studium[...]:

I. Obszary wiejskie –

1. Czeszewo kościół paraf. p.w. św. Andrzeja, mur., ok. 1500, 1909. A -81*

2. Czeszewo pałac, mur., 1859-1860 r. A-160*
3. Chojna wiatrak koźlak drewn., 1865 r. /skansen Osiek/
4. Chojna kościół paraf. p.w. św. Małgorzaty, szach., 1776 r. A-172*
5. Smogulec kościół paraf. p.w. św. Katarzyny, mur., XVII w., XIX w. A-86*
6. Czerlin pałac, mur., II ćw. XIX w. /weranda/ A-209*
7. Czesławice dwór, mur., XIX w., A-210*
8. Panigródz kościół paraf. p.w. św. Jana Chrzciciela, mur., I poł. XIX w.
9. Panigródz chałupa, I poł. XIX w.
10. Buszewo wiatrak koźlak, drewn. pocz. XIX w. - nie istnieje.
11. Czeszewo park krajobrazowy, pałacowy, XIX w. A-530*
12. Czeszewo dom nr 27, mur., 1912 r., /lukarny, stolarka drzwi/
13. Czeszewo dom nr 30, szkoła, mur., 1913-1915 /okno z powieką/
14. Czeszewo dom nr 33 /plebania/, mur., k. XIX w.
15. Czeszewo dom nr 35, mur., koniec XIX w. /weranda/
16. Chojna dom nr 45, mur., /Kam./ glina, poł. XIX w.
17. Smogulec park krajobrazowy, XIX w., A-503
18. Smogulec dom nr 5, k. XIX w., mur., /stolarka okien, dach kryty łupkiem/
19. Smogulec zabudowania gospodarcze przy domu nr 5, mur., poł. XIX w.
20. Smogulec dom nr 6, mur., koniec XIX w.,
21. Smogulec dwór, mur., koniec XIX w.,
22. Smogulec dom nr 7, czworak, mur., k. XIX w.,
23. Smogulec dom nr 8, czworak, mur., k. XIX w.,
24. Smogulec dom nr 9, czworak, mur., k. XIX w.,
25. Smogulec dom nr 10, czworak, mur., k. XIX w.,
26. Smogulec dom nr 11, czworak, mur., k. XIX w.

27. Smogulec zabudowania gospodarcze przy domach nr 7-11 /czworaki/ mur,
28. Smogulec dom nr 13, mur./kam. k. XIX w., /okno z powieką/
29. Smogulec dom nr 17, mur./kam., k. XIX w./
30. Smogulec dom nr 22 /plebania/ mur., XIX w., /portal z kolumnami/
31. Smogulec dom nr 2, mur., XIX w. /weranda/
32. Smogulec gorzelnia, mur., XIX/XX w.
33. Smogulec spichlerz, mur., k. XIX w,
34. Smogulec zabudowania gospodarcze, mur., k. XIX w.
35. Smogulec obora /Nadleśnictwo/, mur./kam., k. XIX w.
36. Czerlin park pałacowy - krajobrazowy, XIX w., A-529*
37. Czesławice park krajobrazowy- dworski, XIX w., A-293*
38. Czesławice dom, mur., pocz. XX w.
39. Czesławice gorzelnia, mur., XIX/XX w.,
40. Czesławice spichlerz mur., XIX/XX w.
41. Czesławice dom nr 10, mur./szach., XIX w.
42. Panigródz dom admin., mur., pocz. XX w./okna z powiekami/
43. Panigródz zabudowania gosp. - obora , mur., pocz., XX w.
44. Panigródz dom nr 9, glina/drewno poł, XIX w.
45. Panigródz dom nr 11, mur./drewn., poł. XIX w.
46. Panigródz dom nr 14, mur., pocz., XX w
47. Panigródz dom nr 16,/plebania/,mur./drewn., XIX/XX /weranda, facjatki/
48. Panigródz dom nr 17, mur., pocz. XX w.
49. Panigródz dom nr 24, mur., XIX/XX w.
50. Panigródz dom nr 26, mur., k.XIX w.
51. Panigródz dom nr 36, mur./drewn., poł. XIX w.

52. Panigródz dom nr 79, mur., pocz. XIX w.
53. Panigródz dom nr 80, /stacja PKP/, mur., XIX/XX w.
54. Panigródz dom nr 84 glina/drewn., XVIII/XIX w., /dach kryty słomą/
55. Panigródz zabudowa gosp. przy domu nr 84 - stodoła, glina/drewn. XVIII/XIX w.
56. Panigródz dom nr 85, glina/drewn. XVIII/XIX w./dach kryty słomą/
57. Panigródz zabudowa gosp. przy domu nr 85-stodoła drewn. XIX w.
58. Prostkowo dom nr 1, kam./mur., k. XIX w.,
59. Prostkowo młyn /ob. magazyn/, mur./szach., poł. XIX w.
60. Grabowo dom nr 8, mur./kam. pocz. XX w./okno z powieką/
61. Grabowo budynek gosp. przy domu nr 18 mur./kam, XIX/XX w.
62. Grabowo dom nr 23, mur., pocz. XX w.
63. Łęgniszewo dom nr 9, mur./drewn., k. XIX w.
64. Łęgniszewo dom nr 7, mur./szach., k. XIX w., /1/3 domu zajmuje kuźnia z podcieniem i szach. szczytem/
65. Łęgniszewo dom nr 13, mur., pocz. XX w.
66. Łęgniszewo dom nr 16, kam./mur., XIX/XX w.
67. Łęgniszewo dom nr 12, mur., pocz. XX w., /okno z powieką/
68. Łęgniszewo zabudów. gosp. przy domu nr 21, mur./szach., XIX/XX w.
69. Morakowo dom nr 12, mur./kam., XIX/XX w.
70. Morakowo dom nr 14, mur./kam., XIX/XX w.
71. Morakowo dom nr 27, mur./drewn., kon. XIX w.
72. Tomczyce dom nr 21, glina/szach., poł. XIX w.
73. Brdowo dwór, mur., II poł. XIX w.,
74. Laskownica Mała park dworski, poł. XIX w., A-510*
75. Oleszno dwór, mur., 1906 (lub 1909)

76. Rybowo dwór, mur., XIX w.
77. Rybowo stajnie mur. /kam., poł. XIX w., oficyna mur., poł. XIX w,
78. Brdowo park, A-509*
79. Czesławice grodzisko wczesnośredniowieczne, A-285*
80. Czeszewo cmentarz katolicki, A-570*
81. Chojna cmentarz katolicki, A-569*
82. Laskownica Mała grodzisko archeologiczne A-381*
83. Panigródz cmentarz katolicki II poł. XIX w., A-574*
84. Panigródz cmentarz katolicki, A-573,*
85. Rybowo cmentarz ewangelicki, A-581*
86. Smogulec grodzisko archeologiczne, A-374*

II. Miasto Gołańcz -

1. Kościół klasztorny oo. Bernardynów fil. p.w. NMP-XV/XVI /k. 1770/,mur., A-83*
2. Brama cmentarna - I pół. XVIII w., mur., A-147*
3. Ruiny zamku - przed 1383 r., I pół. XV w., mur.,A-87*
4. Dom ul. Libelta 4-4 ćw. XIX w.
5. Dom ul. Libelta - plebania, 4 ćw. XIX w.
6. Kościół paraf, p.w. św. Wawrzyńca, - I ćw. XX w. mur, A-493*
7. Dom ul. Walki Młodych 1 k. XIX w. /witryna/, mur/glina/szach.
8. Dom ul. Walki Młodych 4 k. XIX w. /stolarka okienna, brama wjazdowa/
9. Dom ul. Walki Młodych 6 k. XIX w./stol. okienna, brama wjazdowa mur/szach.
10. Dom ul. Walki Młodych 7 k. XIX w./stol .drzwi i witryna/, mur.
11. Dom ul. Walki Młodych 8 k. XIX w. /stol. okienna/, mur,
12. Dom ul. Walki Młodych 11 k. XIX w., mur.
13. Dom ul. Walki Młodych 12 pocz.. XX w.
14. Dom ul. Walki Młodych 17 k. XIX w./stol. drzwi, brama wjazd/,mur.
15. Dom ul. Walki Młodych 18 k. XIX w. /stoi. drzwi/ mur.
16. Dom ul. Walki Młodych 21 k. XIX w. /dach kryty eternitem/, mur.
17. Dom ul. Walki Młodych 27 k. XIX w., mur.
18. Dom ul. Klasztorna 2 I ćw. XX w. /witryna, brama wjazd./, mur,
19. Dom ul. Klasztorna 3 k. XIX w. /brama wjazd.,dach eternit/mur.
20. Dom ul. Klasztorna 4 1909 r. /stoi.- brama/, mur.
21. Dom ul. Klasztorna 5 I ćw.XIX w., /wejście z kolumnami/, mur.
22. Dom ul. Klasztorna 6 2 poł.XIX w., /brama, okna przebudowane/mur.
23. Dom ul. Klasztorna 8 poł. XIX w. /brama, witryna, stoi. okienna/mur.

24.	Dom	ul. Klasztorna 12	bud. adm. 4 ćw. XIX w., mur.
25.	Dom	ul. Klasztorna 13	Szk. Podstawowa, 4 ćw. XX w., mur.
26.	Dom	ul. Klasztorna 16	Poczta, 4 ćw. XX w., mur.
27.	Dom	ul. Klasztorna 16	Dworzec PKP, 4 ćw. XX w., mur.
28.	Dom	ul. Klasztorna 15	4 ćw. XIX,
29.	Dom	ul. Jeziorna 3	pół. XIX w. /brama/mur./drew.
30.	Dom	ul. Jeziorna 5	pół. XIX w. /brama/ mur./drew.
31.	Dom	ul. Jeziorna 7	poł. XIX w. /brama/ mur/drew.
32.	Dom	ul. Jeziorna 8	1910 r., mur.
33.	Dom	ul. Składowa 2	1 ćw. XX w. /stol. drzwi i okien/, mur.
34.	Dom	ul. Wilkońskiego 6	1 ćw. XX w. /witryna/, mur.
35.	Dom	ul. Poprzeczna 3	4 ćw. XIX w. /witryna/, mur.
	Obecny	Rynek Gołańcz	Dawniej Plac 22 Stycznia
36.	Dom	Plac 22 Stycznia 4	k. XIX w. /wnęka wejść. 1/2 okien/ przebud. dach eterni- towy/, mur.
37.	Dom	Plac 22 Stycznia 5	1 ćw. XX w., mur.
38.	Dom	Plac 22 Stycznia 6	1 ćw. XX w. /stol. okienna, parter 1/2 apteka/, mur.
39.	Dom	Plac 22 Stycznia 7	1 ćw. XX w. /stol, okienna i drzwi, witryna/mur,
40.	Dom	Plac 22 Stycznia 8	1 ćw. XX w. /stol. drzwi i okien, witryna/mur.
41.	Dom	Plac 22 Stycznia 10	k. XIX w. /stol. okienna, witryna/, mur.
42.	Dom	Plac 22 Stycznia 11	k. XIX w., mur.
43.	Dom	Plac 22 Stycznia 13	1 ćw. XX w., mur.
44.	Dom	Plac 22 Stycznia 14	1 ćw. XX w. /stol. okienna, drzwi, witryna/mur.
45.	Dom	Plac 22 Stycznia 19	k. XIX w., mur.
46.	Dom	Plac 22 Stycznia 21	k. XIX w., mur.
47.	Dom	Plac 22 Stycznia 25	Bank Spółdzielczy, 1 ćw. XX w,
48.	Dom Plac 22 Stycznia 26		4 ćw. XIX w., A-488*
49.	Cmentarze zabytkowe: cmentarz katolicki A-572*		
51.	Park miejski k. XIX w. A-531*		

Studium zawiera charakterystykę ogólną gminy i opis jej potencjału oraz wskazuje cele i kierunki rozwoju. Ochronę dóbr kultury materialnej regulują przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, które obok ochrony przez organy państwowe określają kompetencje gminy w tym zakresie, zawierające warunki ochrony konserwatorskiej obszarów i obiektów chronionych prawem państwowym i prawem lokalnym. Studium, w formie ustaleń, uwzględnia materiały instytucji związanych z ochroną kultury materialnej, jako obligatoryjne wytyczne do planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego. Warunki ochrony konserwatorskiej określają strefy ochrony, zakres ochrony oraz sposób użytkowania zabytków.

Warunki ochrony konserwatorskiej obowiązują:

a) organy administracji rządowej,

- b) organy administracji samorządowej,
- c) służby komunalne,
- d) państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne,
- e) osoby prawne,
- f) osoby fizyczne.

Ochrona i opieka nad zabytkami jest celem publicznym i wszyscy zobowiązani są w stosunku do zabytków do:

- zapewnienia im warunków trwałego zachowania, konserwacji, rekonstrukcji i odbudowy opartych na zasadach naukowych,
- uzgadniania z Wielkopolskiego Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków - założeń, projektów inwestycyjnych, planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- uzyskania zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na wszelkie prace i roboty w obrębie obiektów zabytkowych i ich otoczeniu,
- zawiadomienia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o wydarzeniach mogących mieć ujemny wpływ na stan obiektu zabytkowego wpisanego do rejestru zabytków,
- zawiadomienia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w ciągu jednego miesiąca o zmianie właściciela bądź użytkownika obiektu zabytkowego wpisanego do rejestru zabytków,
- ujawniania w księgach wieczystych na wniosek Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wpisów do rejestru zabytków,
- prowadzenia wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków,
- sporządzania wojewódzkiego i gminnego programu opieki nad zabytkami.

Warunki konserwatorskie winny być przestrzegane przy:

- określaniu prawa miejscowego i przepisów gminnych,
- opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- wydawaniu decyzji dot. gospodarki terenami i podziałów własnościowych,

-wydawaniu decyzji dot. sposobu użytkowania i eksploatacji obiektów (budynków i obszarów) objętych ochroną konserwatorską.

- **Strategia Rozwoju Miast i Gminy Golańcz**

Mapa poglądowa miasta

Dokument ten nie zawiera odniesień bezpośrednich do zagadnień ochrony zabytków. Na uwagę zasługuje karta projektu 1.2.2. dla celu strategicznego nr 1, gdzie gmina wskazuje potrzebę rozwoju infrastruktury turystycznej w postaci tras rowerowych obejmujących miejsca o walorach historycznych.

Tabela nr 1- KARTA PROJEKTU 1.2.2.

CEL STRATEGICZNY 1		ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	
Nazwa programu	DROGOWNICTWO I KOMUNIKACJA	NUMER PROGRAMU	1.2.
Nazwa projektu	Wyznaczenie i budowa ścieżek rowerowych na drogach lokalnych	Numer projektu	1.2.2.
Cel realizacji projektu	Wzbogacenie oferty turystycznej i rekreacyjnej miasta i gminy		

Czas realizacji	2009-15	Łączny koszt realizacji projektu	Wg potrzeb	Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy
Zadania		Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca
1. Budowa ścieżki rowerowej Golańcz – Chawłodno – Laskownica – Podjeziorze – Golańcz		2009-2015	Według potrzeb	Budżet Gminy	Firma z przetargu
2. Budowa ścieżki rowerowej Golańcz-Czeszewo-Brdowo		2009-2015		Budżet Powiatu	
3. Wyznaczenie i budowa ścieżki rowerowej Golańcz-Chojna-Smogulec-Golańcz		2009-2015		Dotacja z Urzędu Marszałkowskiego	
4. Wyznaczenie i budowa ścieżki rowerowej: ul. Jeziorna-Zamkowa-Cisowa-Oleszno-Lasek Czerlin - ul. Klasztorna		2009-2015		Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich	
5. Wyznaczenie i budowa ścieżki rowerowej Golańcz-Laskownica Mała – Szaniec – Podjeziorze – Golańcz		2009-2015		Sponsorzy	
6. Wyznaczenie i budowa ścieżki rowerowej Lęgniszewo – Panigródz (skrzyżowanie)		2009-2015			

- **Plan Rozwoju Lokalnego Miast i Gminy Golańcz**

W dokumencie tym dokonano zestawienia potrzeb inwestycyjnych z podziałem na poszczególne cele i zadania w układzie czasowym.

Plan również nie zawiera bezpośrednich odnośników do zagadnień ochrony zabytków. Pośrednio jednak wskazuje na te zagadnienia w opisie celu 4 - **Stworzenie warunków do rozwoju turystyki.**

Tabela nr 2-Zestawienie programów do realizacji w ramach celów operacyjnych

Cel strategiczny	Lp.	Cel szczegółowy	Lp.	Zadania
Stworzenie warunków do rozwoju turystyki	4.1.	Promocja turystyczna i wyeksponowanie walorów turystycznych	4.1.1	Wydanie informatora turystyczno - kulturalno - sportowego gminy Golańcz (wznowienie edycji)
			4.1.2	Wytypowanie terenów pod budowę bazy turystycznej i rekreacyjnej oraz rozwój istniejącej bazy

		nych	4.1.3	Propagowanie tworzenia gospodarstw agroturystycznych, w tym szkolenia i wspieranie akcji promocyjnej
			4.1.4	Stworzenie warunków dla rekreacyjnego wykorzystania walorów turystyczno – krajobrazowych Gminy
	4.2.	Rozwój infrastruktury turystycznej	4.2.1	Budowa ścieżki rowerowej Gołańcz – Chawłodno – Laskownica – Podjeziorze – Gołańcz
			4.2.2	Budowa ścieżki rowerowej: ul. Jeziorna – Zamkowa – Cisowa – Oleszno – Lasek – Czertlin – ul. Klasztorna
			4.2.3	Wyznaczenie i budowa ścieżki rowerowej Gołańcz – Laskownica Mała – Szaniec – Gołańcz
			4.2.4.	Wyznaczenie i budowa ścieżki rowerowej Lęgniszewo – Panigródz
			4.2.5.	Wyznaczenie i budowa ścieżki rowerowej Morakowo – Morakówko – Gołańcz
			4.2.6.	Budowa promenady spacerowo – rowerowej w Gołańczy

Tabela nr 3-Zestawienie programów do realizacji w ramach celu operacyjnego 4.1 „Promocja turystyczna i wyeksponowanie walorów turystycznych”- uszczegółowienie tabeli nr 2

Numer programu	Program	Termin realizacji	Wykonawca zadania	Szacunkowy koszt realizacji	Źródła Finansowania
4.1.1	Wydanie informatora turystyczno-kulturalno-sportowego gminy Gołańcz (wznowienie edycji)	Działanie ciągłe	Gmina Gołańcz, GOK, sektor prywatny, organizacje pozarządowe	15.000 zł	Gmina Gołańcz, organizacje pozarządowe
4.1.2	Wytypowanie terenów pod budowę bazy turystycznej i rekreacyjnej oraz rozwój istniejącej bazy	Działania ciągłe	Gmina Gołańcz, sektor prywatny	wg potrzeb	Gmina Gołańcz
4.1.3	Propagowanie tworzenia gospodarstw agroturystycznych, w tym szkolenia i wspieranie akcji promocyjnej	Działania ciągłe	Gminne Centrum Informacji, sektor prywatny, organizacje pozarządowe	wg potrzeb	Gmina Gołańcz, sektor prywatny, organizacje pozarządowe
4.1.4	Stworzenie warunków dla rekreacyjnego wykorzystania walorów turystyczno-	Działania ciągłe	sektor prywatny, organizacje poza-	wg potrzeb	sektor prywatny, organizacje

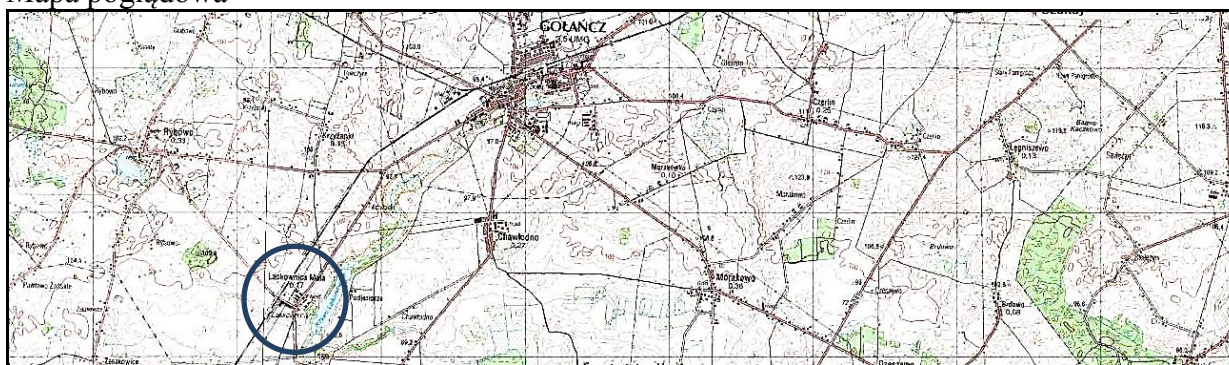
	krajobrazowych Gminy		rządowe		pozarządowe
--	----------------------	--	---------	--	-------------

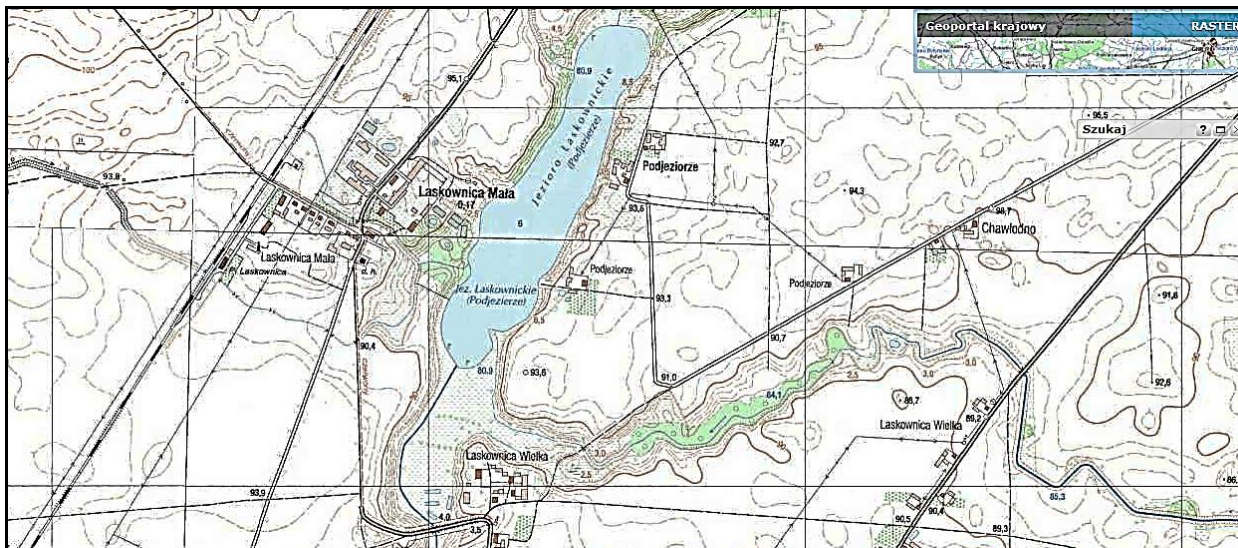
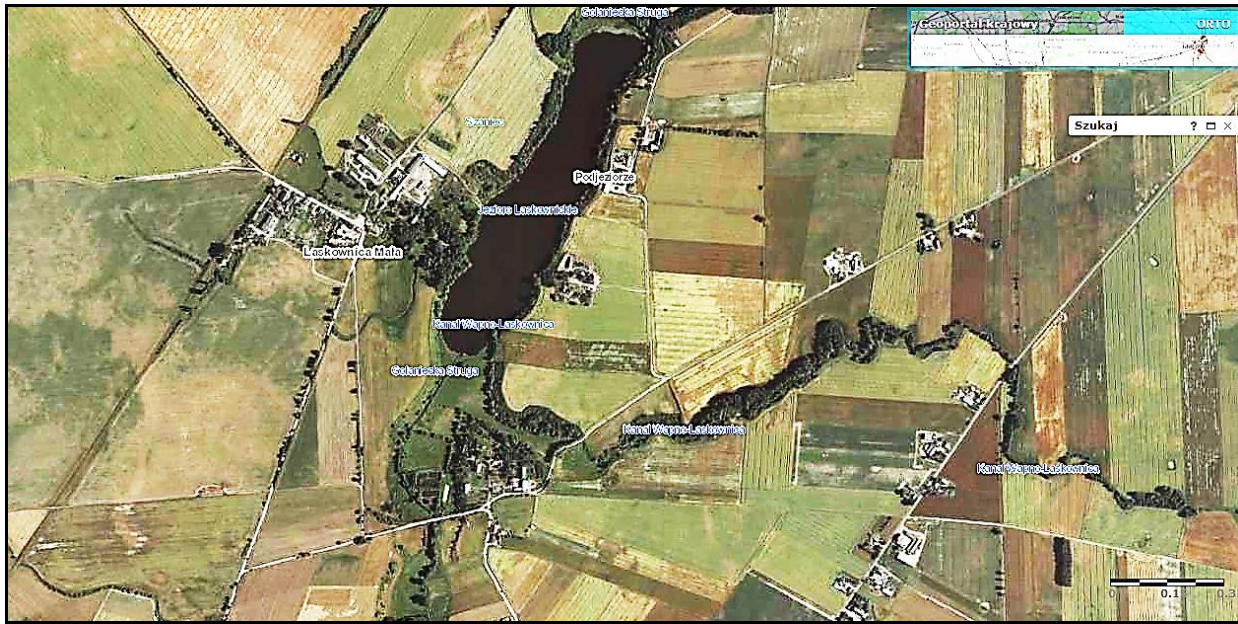
(*)Plany odnowy miejscowości[...]

*W dokumentach typu: Plan odnowy miejscowości [...] wskazane są zabytki o szczególnym znaczeniu dla wioski, a także opisana jest historia miejscowości jako wspólne dziedzictwo mieszkańców danego terenu.

- **Plan Odnowy Miejscowości Laskownica Mała 2013-2021**

Mapa poglądowa

Laskownica Mała leży w gminie Gołańcz, 4 km na południowy zachód od miasta, na zachodnim brzegu Jez. Laskownickiego, przy Strudze Gołanieckiej, w północno-wschodniej Wielkopolsce, w historycznym i etnograficznym regionie zwanym Pałukami. Wieś została założona obok starego cmentarzyska znajdującego się dawniej na wysokim wzgórzu nad J. Laskownickim, na starym średniowiecznym szlaku handlowym, który prowadził z Wągrowca przez Danabórz, Gołańcz, Grocholin, Kcynie do Nakła. Przez Laskownicę Małą przebiegają dwie drogi powiatowe: 1563P (Laskownica Mała-Laskownica Wielka) i droga 1602P (Grylewo), granica Gminy Gołańcz - Laskownica Mała-Krzyżanki. Miejscowość zlokalizowana jest przy drogach gminnych: 206005P (Tomczyce-Krzyżanki - Laskownica Mała), 215506P (Grylewo)

granica gminy - droga 1602P (Mała Laskownica), oraz na trasie linii kolejowej Kcynia-Gołańcz-Wągrowiec.

Do obiektów, które zostały wpisane do rejestru zabytków należą:

- budynek byłej stacji PKP- obecnie mieści się w nim świetlica wiejska.
- dwór z XIX w. po licznych modernizacjach, przed nim lipa o obwodzie 470 cm, oraz platan oraz sekwoje,
- park dworski (pow. 3,2 ha), który powstał w połowie XIX wieku (22 gatunki drzew w tym 3 iglaste),
- na północ od wsi grodzisko stożkowate o średnicy 50 m oznaczone krzyżem, używane dawniej jako cmentarz protestancki,
- schron obserwacyjno-bojowy z otworem strzelniczym skierowanym na istniejącą w tym miejscu w okresie międzywojennym przeprawę promową, z zadaniem jej likwidacji w przypadku pojawienia się wroga. Schron ten, atrakcja dla miłośników militariów, jest jednym z siedemnastu żelbetowych obiektów składających się na powstałą latem 1939 r. pozycję osłaniania Gołańcz - Wągrowiec.

Nazwa miejscowości pochodzi prawdopodobnie od lasu, który otaczał osadę. Stąd wywodzić się mieli przedstawiciele rodu Pałuków - Laskownickich i Laskowskich herbu Topór. W źródłach pisanych pierwsza wzmianka o Laskownicy pochodzi z 1383 roku.

W połowie XV wieku Laskownica została podzielona na dwie części: Laskownicę większą i mniejszą. Laskownica większa pozostała w parafii łekieńskiej a Laskownica mniejsza została włączona do parafii grylewskiej. Nad jeziorem kierunku Gołańczy, znajduje się wzniesienie z resztkami kamieni nagrobnych. Jedni twierdzą, że był to cmentarz ewangelicki, inni że szaniec usypany został przez Szwedów. Po II wojnie, w 1946 roku istniejący majątek ziemski (w tym zabudowa) w Laskownicy przeszedł na Skarb Państwa. Grunty orne zostały początkowo rozparcelowane. Ponieważ ludzie nie mieli warunków do normalnego gospodarowania, majątek przejęły Państwowe Nieruchomości Ziemskie. Później utworzono PGR, do którego włączono gospodarstwo Maksa Zölke położone w Laskownicy Wielkiej. W 1982 roku urządzono tu Gospodarstwo Rolne podległe Zespołowi Szkół Rolniczych w Gołańczy, które posiadało 415,49 ha ziemi. Następnie do 28 stycznia 1993 roku był tam PGR. W kolejnych latach ziemie wchodziły w skład Gospodarstwa Rolnego Własności Rolnej Skarbu Państwa – Oddział Terenowy podległy pod Piłę. Obecnie gospodaruje na nich Hurtownia Środ-

ków do Produkcji Rolno-Spożywczej. Istniejący w Laskownicy Małej pałac zatracił swój pierwotny wygląd na skutek zaistniałych zaniedbań jego dotychczasowych użytkowników oraz nieodpowiednio prowadzonych prac remontowych. Podobnie przedstawia się sytuacja zrujnowanego parku dworskiego, który powstał w połowie XIX wieku (3,2 ha) i występowały w nim 22 gatunki drzew(w tym 3iglaste) w wieku 50-120 lat. Utrzymuje się on w starych granicach, poszerzony jedynie w części południowej o wysunięty cypel drzewostanu nad jeziorem i niewielki przylegający do niego ogródek warzywny, włączony w granice parku. Struktura drzewostanu ulega pewnym zmianom. Część zachodnia parku między drzewem a dawniejszym boiskiem, pozbawiona drzewostanu, pokrywa młody drzewostan powstały z samosiejek. W 1908 roku przez wieś, od Wągrowca do Bydgoszczy, uruchomiono kolej żelazną. Stał tam dworzec kolejowy. Po przejęciu przez PGR majątku usunięto w latach 60-tych gliniane domy i oborę przy drodze do Laskownicy Wielkiej. Inne budynki poddano gruntownym remontom.

Tabela nr 4-diagnoza stanu miejscowości Laskownica Mała

Analiza	Diagnoza	Prognoza	Program/Projekty
Co jest?	Jak jest?	Jak ma być?	Co trzeba zrobić

budynek pałacu	Budynek wymaga modernizacji i poprawy elewacji i przywrócenia pierwotnej bryły obiektu.	Budynek, należy obecnie do zasobów Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział w Pile. Prawdopodobnie zostanie sprzedany na wolnym rynku, nie zostanie przekazany do zasobów nieruchomości Gminy Gołańcz.	Prace remontowe budynku w celu podniesienia estetyki, zwiększenia walorów turystyczno-krajoznawczych wsi. Wydatkami z tego tytułu obciążeni zostaną nowi właściciele pałacu.
świątelnia wiejska	Zaniedbana, do remontu, w tym elewacji, stolarki okiennej i drzwiowej. Pokrycie dachowe do wymiany, ocieplenie stropodachu. Budowa instalacji CO, wodnej, sanitarnej.	Utrzymanie w dobrym stanie technicznym, miejsce przeznaczone do celów integracji mieszkańców, spędzania wolnego czasu, organizacji życia: społecznego, kulturalnego, rekreacji.	Niezbędne jest ocieplenie budynku, modernizacja instalacji, remont elewacji. Doposażenie istniejącej kuchni w sprzęt AGD, oraz sali w niezbędne umeblowanie.
park	Zniszczony i zaniedbany zespół parkowy.	Utrzymanie w dobrym stanie technicznym. Miejsce kulturalno - sportowe, miejsce wypoczynku dla mieszkańców wsi i gminy.	Budowa miejsc parkingowych w sąsiedztwie parku, prace rewitalizacyjne.

Projekty przewidziane do realizacji

Nazwa projektu	Termin realizacji projektu	Szacunkowy koszt	Źródła finansowania	Spodziewane efekty
Remont świątelnicy wiejskiej i zakup doposażenia	2013-2017	150.000 zł	Gmina Gołańcz, fundusze unijne	Podniesienie jakości życia. Poprawa warunków organizacji życia społecznego i kulturalnego.

Obiekty zabytkowe ujęte w Planie :

1) Pałac w Laskownicy Małej

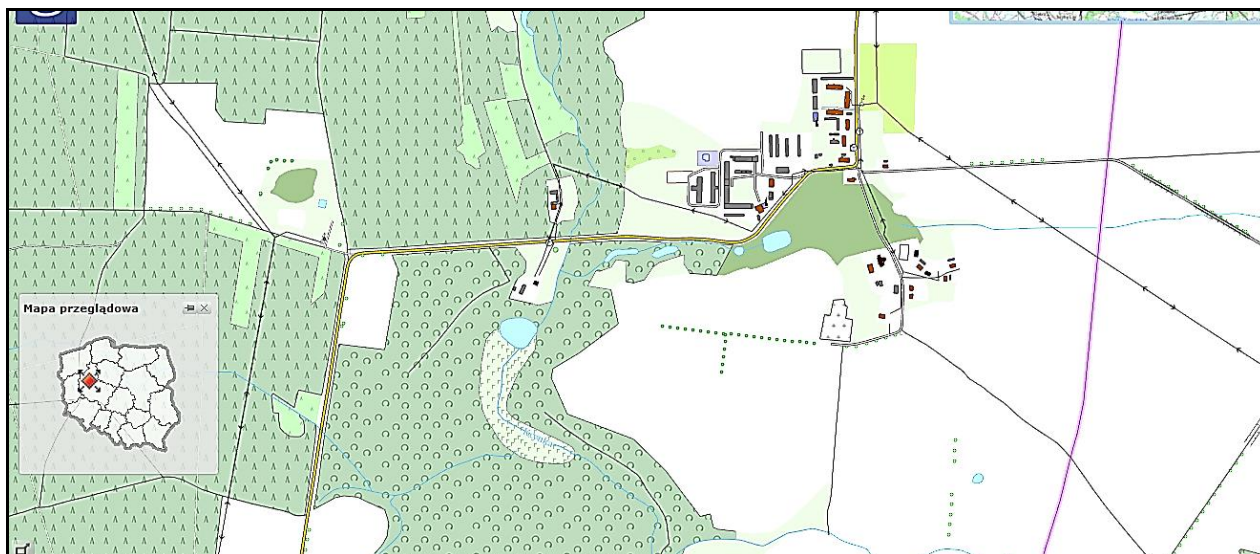
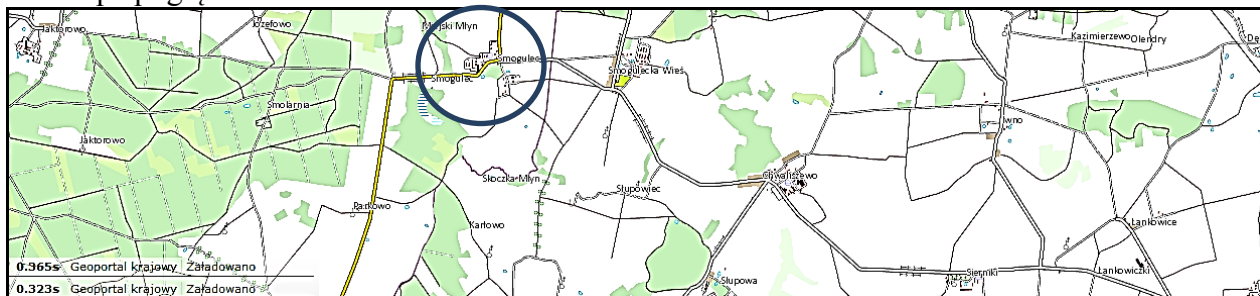

2) Budynek byłej stacji PKP- świetlica wiejska

3) park

- **Plan Odnowy Miejscowości Smogulec 2007-2013**

Mapa poglądowa

Wieś leży na terenie pagórkowatym na Pałukach, 11 km na północ od Gołańczy. W południowej części wzniesienia dochodzą do 136 m n.p.m., na wschodzie i zachodzie do 103 m n.p.m., na północy 66 m n.p.m. Od XIV w. do końca XVII w. Smogulec stanowił gniazdo rodowe Grzymalitów Smoguleckich. 23 XI 1335 r. król Kazimierz Wielki, przebywający w Poznaniu, pozwolił podkomorzemu poznańskiemu Wierzbicie ze Smogulca założyć tu miasto na prawie średzkim. Właściciel ufundował kościół parafialny. Założyli go Grzymalicy, prawdopodobnie w XIII w. najpóźniej przed rokiem założenia miasta, tj. 1335. Należał prawdopodobnie do parafii kcyńskiej, bo w 1520 r. 3 wsie parafii smoguleckiej składały dziesięcinę do Kcyni (Dobieszewo, Chwaliszewo i Gromadno). Około 1520 r. w mieście Smogulcu znajdował się drewniany kościół pod wezwaniem św. Katarzyny.

Proboszczem był ks. Jakub. Uposażenie stanowiły łąki, jedna między Piekłowem i Prostkowem, druga zwana Księża albo Książka w Smogulcu, a trzecia u Noteci. W 1650 r. proboszczem był ks. Andrzej Jan Małachowski, w 1707 r. Jan Brunowski, w 1790 r. Ignacy Krajewski. Marcin Wierzbęta Smogulecki pracował około 1646 r. w Chinach jako misjonarz. W latach 1617-1618, w miejsce starego kościoła, został zbudowany nowy kościół w stylu gotycko-renesansowym. Fundował go Jan Wierzbęta Smogulecki, a konsekrował sufragan Madaliński. W 1650 r. proboszczem był Andrzej Jan Małachowski, w 1707 r. - Jan Brunowski, w 1790 r. - Ignacy Krajewski. Ostatnią kondygnację wieży wybudowano w latach 1895 - 1901 i zwieńczono hełmem wzorowanym na hełmie Wieży Srebrnych Dzwonów katedry wawelskiej. W XVI w. w skład parafii wchodziły miejscowości: Chwaliszewo, Dobieszewo, Gromadno, Laskownica, Ludwikowo, Mieczkowo, Miejski Młyn, Mostki, Nowawieś (dawniej Mokra Wieś i Cholewiska), Parkowo, Skoczka, Słupowa, Słupówka, Słupowskie Huby, Smogulec, Smogulecka Wieś, Śluza Gromadzka i Zamczyska. Za arcybiskupa Łaskiego (XVI w.) należał do parafii również młyn Piekłów. Parafia należała do dekanatu kcyńskiego. Szkoły parafialne były w Laskownicy i Smogulcu. Okręg dworski składał się z osad: Budki, Leśniczówka, Jeleń, Miejski Młyn, Mostki, Parkowo, Prostkowo, Smolarnia i Zamczysko. Miał 24 domy, 406 mieszkańców (399 katolików, 7 protestantów) i 3201 ha (854 ha roli, 233 ha łąk, 1840 ha lasów, 274 ha inne). Ze Smogulca pochodził Jan Mikołaj Smogulecki herbu Grzymała (1610 - 1656), jezuita, matematyk, astronom. Był synem Macieja, starosty bydgoskiego i Zofii z Zebrzydowskich. Ojciec jego był autorem dzieła pt. "O exorbitancyjach, które w tym wieku niektórzy nowi politycy stanowią duchownemu zadają" (wyd. 1618, 1622 i 1632). Kształcił się w kolegium w Braniewie (ok. 1621 r.) i Akademii Lubrańskiego (1623 r.). Na wyższe studia (filozoficzne i prawnicze) wyjechał do Fryburga w Bryzgowii (1625 r.). W 1629 r. piastował w Padwie godność konsyliarza nacji polskiej. Przez pewien czas przebywał w Rzymie. Potem wrócił do kraju. W 1630 r. był starostą nakielskim, 2 lata później posłem na sejm konwokacyjny, a w 1636 r., deputatem na trybunał koronny. W 1636 r. wstąpił do zakonu jezuitów. Nowicjat odbył w Krakowie. Później studiował w Rzymie teologię. W 1645 r. władze zakonne skierowały go do pracy misyjnej na Dalekim Wschodzie. W 1646 r. udał się do Indii, a następnie do Chin (Nanking).

Rozwijał kolejno działalność misyjną w prowincji Fukien (1647 r.), w Mandżurii (po 1653 r.) i w prowincji Kunangtung. W 1653 r. przebywał na dworze cesarza Szi-tsu w Pekinie. Prowadził wykłady z matematyki i astronomii w Nankinie. W kołach naukowych chińskich cieszył się dużym autorytetem. Zmarł 17 IX 1656 r. w Tszan-King. W 1478 r. odbył się podział majątku, który składał się z osad: Nowawieś, Smogulec, Żarczyn i Turzyn. W 1577 r. było w Smogulcu 6 śladów osiadłych i 2 zagrodników; w 1579 r. 10 śladów, 3 zagrodników, 2 rzemieślników i młyn. W II połowie XVI w. osada podupadła i od 1618 r. nazywana była wsią. W 1722 r. występuje Apolinary Tuczyńska, kasztelanowa gnieźnieńska ze Smogulca. Około 1793 r. na smogulecki klucz składały się: Chojna, Chawłodno, Gołańcz, Jeziorki, Krzyżanki, Nowawieś, Potulin i Smogulec. Dziedzicem był Maksymilian Mielżyński, herbu Nowina, wielki pisarz koronny, syn starosty keyńskiego Andrzeja i Anny Bnińskiej. Później dobra te przeszły w ręce Czarneckich. Od 1861 r. Smogulec był ośrodkiem wielkich dóbr rodziny Hutten-Czapskich. W latach 1876-1879 została dobudowana do kościoła parafialnego, od strony wschodniej, kaplica grobowa. W 1910 r. w skład dóbr smoguleckich Hutten-Czapskich wchodziły osady: Smogulec, Bogdanowo, Chawłodno, Miaskowo, Prostkowo, Parkowo, Potulin, Smolary, Chojna, Jeleń, Krzyżanki. Właścicielem był hrabia Bogdan Hutten-Czapski. W 1929 r. w Smogulcu gościł prezydent RP Ignacy Mościcki i kardynał ks. A. Hlond - prymas Polski. W 1930 r. hr. Bogdan, dziedzic Smogulca i okolicznych miejscowości, był posełem do sejmu pruskiego (1915-1917), organizator szkolnictwa wyższego (i pierwszy kurator) w Warszawie założył "Fundację Smogulecką", której oddał cały swój majątek na potrzeby nauki. 13 V 1931 r. hrabia obchodził 80. rocznicę swoich urodzin. Do Smogulca zjechali najdostojniejsi przedstawiciele elity społecznej z całego kraju: politycy, wojskowi, ludzie nauki i sztuki, nauczyciele i artyści. Była też młodzież i władze powiatowe z Wągrowca i z gminy Gołańcz. Przy tej okazji, hrabia oficjalnie przekazał akt własności "Fundacji Smoguleckiej" i przyjął doktorat honoris causa Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego. Na skarpie rynnicy polodowcowej usytuowany został park o powierzchni 4,1 ha z okazami starych drzew. Obwód niektórych lip dochodził do 510 cm. Park ten to zabytek przyrody. W latach 90-tych XX w. przeszła trąba powietrzna, która zniszczyła park w około 50%. Po II wojnie światowej utworzono we wsi PGR. Zarząd wybudował w parku amfiteatr. Na skraju parku zachował się fragment barokowego pałacu z roku około 1875, spalonego w 1945 r. Pałac został odbudowany w 1952 r. Urządzono w nim przedszkole (czynne do 1981 r.) i Klubokawiarnię (czynną do 1989 r.). Na terenie wsi jest dużo obiektów zabytkowych np. kasa dworska (odrestaurowana w 1987 r.), bar, sklep, oficyna dworska, garaże hrabiowskie przerobione na mieszkania, zabytkowy kościół, stylowe zabudowania z początku XX w. Wszystko wykupione przez obecnego dzierżawcę, za zgodą konserwatora zabytków. Jest również cmentarz katolicki, na którym znajduje się zbiorowa mogiła powstańców z 1919 r. W okresie, kiedy Smogulec był miastem znajdowały się tam 2 młyny: 1 na Prostkowie (przysiółku), a drugi na Skoczce. Stały tam pojedyncze budynki. Młyn ten przestał działać po II wojnie światowej. W okresie międzywojennym, za zgodą miejscowego księdza, w salce parafialne

zorganizowano świetlicę wiejską. Parkowo, dawniej wchodzące w skład dóbr smoguleckich, zostało wydzielone w 1993 r. i stanowi prywatny folwark. W Smogulcu utworzono 1 IV 1994 r. Przedsiębiorstwo Rolne Skarbu Państwa - Zakład Rolny w Smogulcu, który podlega pod Zakład Rolny w Rozewie (za Piłą), a od 21 IV 1995 r. gospodarstwo to przejął dzierżawca prywatny.

Na terenie wsi, w sąsiedztwie zabudowań, na wschód od szosy, znajduje się grodzisko otoczone resztkami wałów i fos. Jest to pozostałość grodu Przemysława I, wzniesionego w 1255 r. w okresie walk z Pomorzaniem o zdobycie Nakła. Był to obiekt obronny, zbudowany z drewna. Tu była sieć baszt i nasypów obronnych. Obiekt został odkryty w 1975 r. Obecnie miejsce porośnięte drzewami.

Tabela nr 5-diagnoza stanu miejscowości Smogulec

Analiza	Diagnoza	Prognoza	Program/Projekty
Co jest?	Jak jest?	Jak ma być ?	Co trzeba zrobić
świetlica wiejska	Zadbana, wymagająca jednak nakładów finansowych na poprawę jej stanu technicznego – modernizacja.	Utrzymanie w dobrym stanie technicznym, miejsce przeznaczone na centrum edukacji i miejsce spędzania wolnego czasu.	Remont elewacji na istniejącym budynku pałacu.
park	Zniszczony i zaniedbany zespół parkowy.	Utrzymanie w dobrym stanie technicznym. Miejsce kulturalno - sportowe, miejsce wypoczynku.	Remont kapitalny istniejącego amfiteatru, uporządkowanie i zagospodarowanie istniejącego parku.
1. Turystyczno-rekreacyjna. 2. Rolnicza	Wieś nie posiada zaplecza właściwego do pełnienia funkcji turystycznych.	Rozbudować funkcję usługową i turystyczną wsi.	1. Podnoszenie poziomu wykształcenia celem tworzenia dodatkowych form dochodów. 2. Podtrzymywanie stosunków międzyludzkich.

Projekty planowane do realizacji

Nazwa projektu	Termin realizacji projektu	Szacunkowy koszt	Źródła finansowania	Spodziewane efekty
Modernizacja kompleksu pałacowe - parkowego w Smogulcu	2008	700.000 zł	Gmina Gołańcz, fundusze unijne	Podniesienie atrakcyjności rekreacyjno-turystycznej

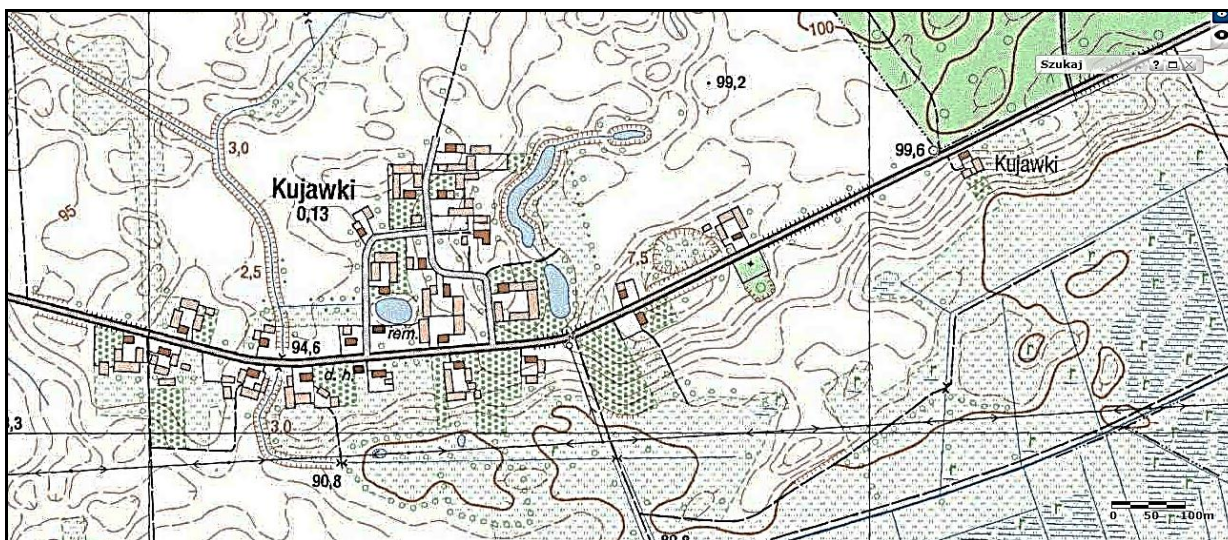
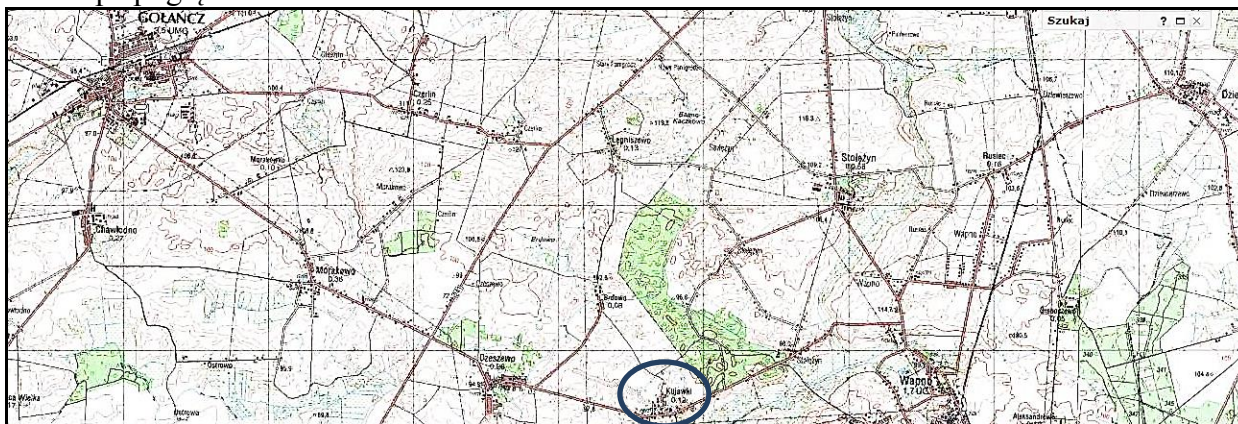
Park w Smogulcu

Pałac w Smogulcu

- Plan Odnowy Miejscowości Kujawki 2010-2018

Mapa poglądowa

Kujawki to miejscowość położona w powiecie wągrowieckim, przy drodze Gołańcz - Wapno ok. 2 km na wschód od Czeszewa. Z nazwą Kujawki spotykamy się w opisach dóbr czeszewskich z 1781 r. Wspomina się tam o lesie kujawskim. W tym czasie właścicielem Czeszewa i lasu kujawskiego był Walenty Goćkowski i najprawdopodobniej zapoczątkował budowę folwarku. Wieś Kujawki powstała na przełomie XVIII-XIX wieku. Około 1820 r. dobra czeszewskie nabył Pantaleon Szuman - i jemu możemy przypisać rozbudowę folwarku Kujawki. W latach 1835-1840 folwark Kujawki dzierżawił dr. Karol Libelt, który ożenił się z Marią Szumanówną, bratanek Pantaleona Szumana. Po śmierci Pantaleona Szumana - dobra czeszewskie zostały podzielone - Czeszewo otrzymał w spadku Karol Libelt, Grężyny odziedziczył Eugeniusz Trąmpczyński, a Kujawki Norbert Szuman, bratanek zmarłego Pantaleona Szumana. W roku 1883 wieś Kujawki miała 1.196 mórg obszaru (czyli około 300 ha), było tu 8 domów mieszkalnych, zamieszkiwało tu 98 osób, w tym 31 ewangelików, 67 katolików. Ostatnim właścicielem folwarku był Polak - Zoch, który prowadził folwark przez kilkanaście lat. Folwark Kujawki przeszedł później w ręce pruskie - z przeznaczeniem na kolonizację niemiecką. Rząd pruski rozpoczął tu prace miernicze, drenowanie gruntów, stawianie budynków. Powstały tu 22 osady - o obszarze 7 - 27 ha - średnio 14 ha.

Osady objęli wtedy we władanie przeważnie bogaci Niemcy, którzy przybyli tu Niemiec. Niektórzy na własny koszt stawiali budynki. Przez wieś już wówczas prowadziła szosa Gołańcz - Wapno. Wieś posiadała wtedy zwartą zabudowę o dobrych zmeliorowanych gruntach. Niemcy przekształcili wtedy wsi w Schwarzacker.

Niemieccy osadnicy gospodarzyli w Kujawkach przez okres 10 lat. W 1922 r. wszystkie osady zostały wykupione przez Polski Bank Rolny. Władze polskie osiedlały tu zasłużonych Polaków - jak powstańców wielkopolskich, powstańców śląskich, hallerczyków i innych zasłużonych patriotów.

Niemieccy koloniści, opuszczając Kujawki w 1922 r. Lata powojenne przyniosły bardzo wiele zmian w Kujawkach. W pałacu, gdzie zamieszkiwał Libelt utworzono mieszkania natomiast w głównej sali mieści się świetlica wiejska. Na budynku dworskim znajduje się tablica upamiętnia-

jąca pobyt Libelta w Kujawkach. Ku czci osób pomordowanych przez hitlerowców-mieszkańców Kujawek w 1977 żyjący obywatele wsi ufundowali tablicę pamiątkową.

Tabela nr 6-diagnoza stanu miejscowości Kujawki

Analiza	Diagnoza	Prognoza	Projekty
Co jest?	Jak jest?	Jak ma być?	Co trzeba zrobić?
Sala wiejska wraz z terenem przyległym.	Sala wiejska wraz z zapleczem kuchennym jest wyremontowana, w tym roku wykonano również sanitarium.	Utrzymanie w dobrym stanie technicznym.	1. Wykorzystanie terenu przy świetlicy wiejskiej na zieleni, budowę boiska wiejskiego i placu zabaw. 2. Naprawa dachu.
Staw wiejski przy remizie OSP.	Staw wymaga oczyszczenia.	Przygotowanie terenu rekreacji dla mieszkańców.	Konieczne oczyszczenie stawu i uporządkowanie terenu wokół.
1. Rolnicza 2. Agroturystyczna	Wieś nie posiada zaplecza właściwego do pełnienia funkcji turystycznych.	Rozbudować funkcję usługową i turystyczną wsi	1. Podnoszenie poziomu wykształcenia celem tworzenia dodatkowych form dochodów. 2. Utworzenie gospodarstw agroturystycznych.

Projekty zgłoszone do realizacji

Nazwa projektu	Termin realizacji projektu	Szacunkowy koszt	Źródła finansowania	Spodziewane efekty
1. Wykorzystanie nie terenu przy świetlicy wiejskiej na budowę boiska wiejskiego, placu zabaw, zieleni urządzonej	2010	61 000	Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, mieszkańcy.	1. Zaspokojenie potrzeb społecznych w zakresie bazy sportowej i rekreacyjnej. 2. Podniesienie standardu życia

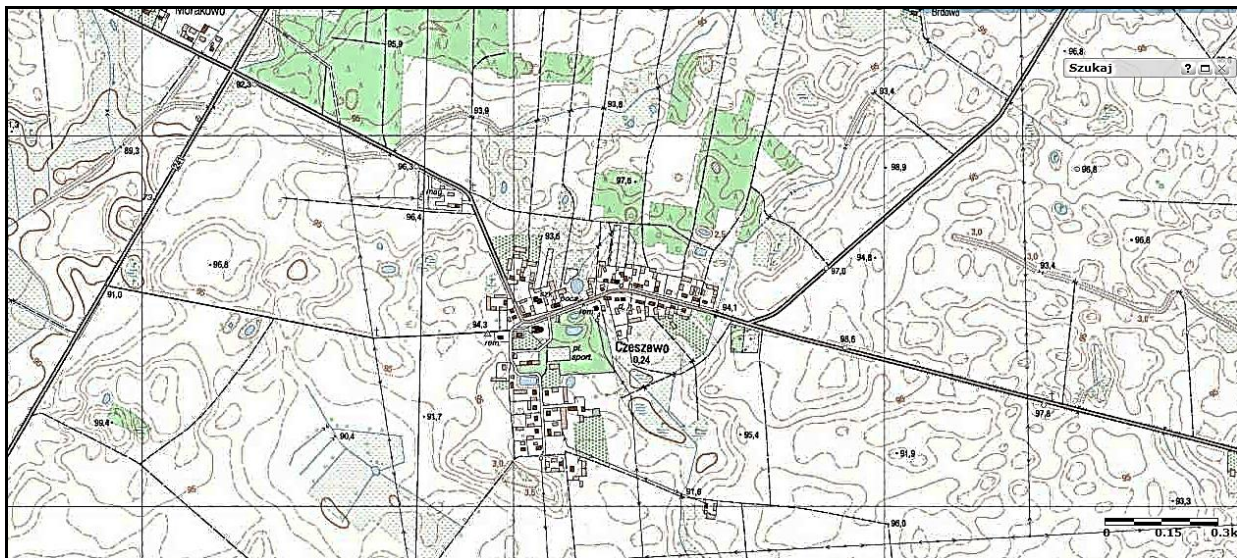
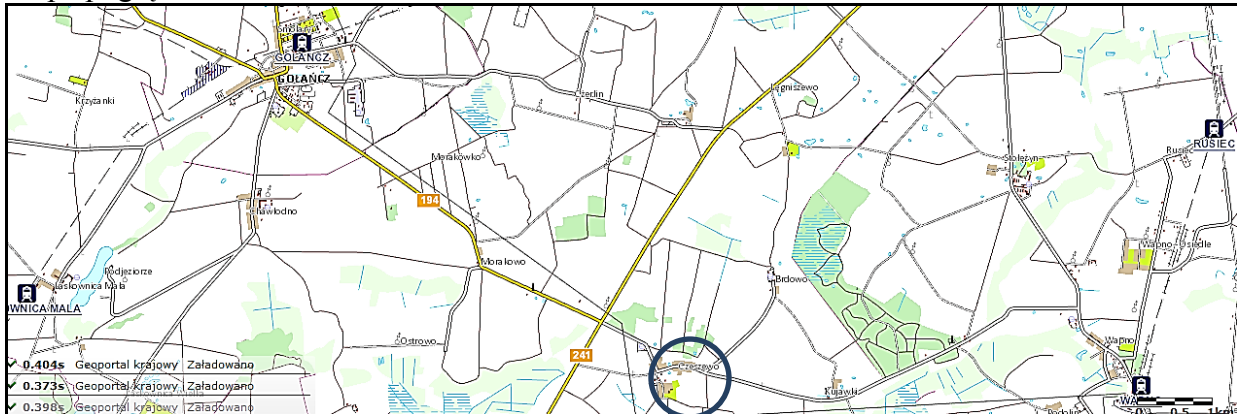
2. Wymiana pokrycia dachowego w świetlicy wiejskiej w Kujawkach	2011-2013	65 000	Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego mieszkańcy.	1. Utrzymanie budynku w należytym stanie technicznym
3. Poprawa małej retencji wód poprzez oczyszczenie stawu wiejskiego	2012-2018	70000	Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, mieszkańcy.	1. Zaspokojenie potrzeb społecznych .

Obiekty wskazywane w Planie :

• Plan Odnowy Miejscowości Czeszewo 2009-2015

Mapa poglądowa

Czeszewo położone jest nad jeziorem Czeszewskim. Leży 77 km na północny-wschód od Poznania i około 60 km od Bydgoszczy. Administracyjnie należy do województwa wielkopolskiego, a w nim do Powiatu Wągrowieckiego. Wieś należy do Gminy Gołańcz, leżąca 7 km na południowy - wschód od Gołańczy. Historycznie i etnograficznie ziemia czeszewska stanowi część Pałuk obejmujących północno-wschodnią Wielkopolskę. Lokalne szosy prowadzą do Gołańczy, Wągrowca, Wyrzyska oraz Wapna.

Nazwa miejscowości pochodzi od imion: *Czesz*, *Czasz*, *Czechosław*, *Czasław*, *Czesław*. Wieś była w posiadaniu rodowitych Pałuków jeszcze w pierwszej połowie XIV w. W 1360 roku występował Sławnik VIII, prawdopodobnie już z rodu Czeszewskich, w 1369 roku - Sławnik de Cessewo, w 1387 roku - Sędziwej IX, w 1391 roku - Tomisław. W latach 1404 - 1410 Dobiesław VI, a w latach 1408 - 1436 Mikołaj VI z Czeszewa, kanonik metropolitalny, archidiakon kaliski P. Paliński podaje, że Czeszewo powzięło swoją nazwę od rodu Czeszewskich, herbu Jastrzębiec, wywodzącego się z Mazowsza. Akta konsystorza gnieźnieńskiego poświadczają, że ród Czeszewskich wystawił we wsi kościół około 1404 roku i uposażył go. Obecna świątynia została zbudowana w XVI wieku. Z biegiem czasu zrekonstruowana.

W okresie XV - XVII wieku Czeszewo było miastem. Źródła historyczne podają, że Czeszewo było ostatnim ośrodkiem miejskim, który próbowano utworzyć w południowo - wschodniej rubieży mikroregionu w okolicy Gołańczy. W 1433 roku król Władysław Jagiełło zezwolił Andrzejowi Nielatajowi z Wiśniewa na lokalizację we wsi Czeszewo miasta na prawie średzkim. Prawdopodobnie Czeszewo wschodziło w skład majątności dziedzica z Wiśniewa. Lokalizacja miasta musiała być udana, bo jeszcze na początku XVII wieku Czeszewo wymieniane było jako miasteczko. W Czeszewie brak śladów układu przestrzennego typu miejskiego. Musiało być ono małym miasteczkiem, ponieważ w kwalifikacji miast wielkopolskich z 1458 roku, przeprowadzonej na podstawie zarządzenia króla Kazimierza Jagiellończyka o obowiązku świadczenia pomocy wojskowej przez poszczególne miasta, Czeszewo nie zostało wymienione. W 1465 roku Okres cofania się urbanizacji Pałuk następował już w XVI wieku. Załamanie się gospodarki polskiej następowało w połowie XVII wieku. Eliminacji ulegały najsłabsze ośrodki miejskie, które nie zdołały wytworzyć własnego mieszczaństwa, ani trwalszego rynku lokalnego. Prawdopodob-

nie w XVII wieku Czeszewo utraciło prawa miejskie. Niestety, skromne źródła nie pozwalają na szersze wyjaśnienie historii Czeszewa z tego okresu.

Od 1828 roku Czeszewo stało się własnością Pantaleona i Maurycego Szumanów. Pantaleon Szuman (1782 - 1849) był prawnikiem, działaczem politycznym i społecznym. Majętność Czeszewo (wraz z Brdowem, Gręzinami i Kujawkami) wziął w 1850 roku Karol Libelt w posagu z Szumanówną, córką poprzedniego dziedzica. Karol Libelt - filozof i publicysta był wybitnym działaczem społeczno - politycznym, uczestnikiem powstań narodowych 1830 i 1848 roku. W powstaniu listopadowym odznaczył się w kilku bitwach zaco otrzymał krzyż *Virtuti Militari*. Bogata również okazała się jego działalność naukowa, publicystyczna i polityczna. Pisał do kilku czasopism warszawskich i poznańskich. Zainicjował wydanie „Dziennika Domowego”. Zajmował się także archeologią. Na podstawie odkryć dokonanych w Czeszewie i Dobieszewku opublikował w 1870 roku głośną pracę „Mieszkania nawodne przedhistoryczne”. Reprezentował Poznańskie w parlamencie frankfurckim. Wybrany do sejmu pruskiego (1849, 1859 - 1870) stał na czele Kola Polskiego. Jego syn, także Karol, zginął w powstaniu styczniowym w 1863 roku.

W latach 1858 - 1860 wzniesiony został w Czeszewie eklektyczny dwór projektu Wiktora Stabrowskiego z Kcyni. W dworze tym, kilkakrotnie gościł u Libelta Oskar Kolberg zbierający wiadomości o zwyczajach ludowych. W 1867 roku Karol Libelt założył w Czeszewie Kółko Rolnicze. Przez długie lata pracował w Czeszewie nauczyciel Jakub Chociszewski, ojciec Józefa, znanego pisarza i działacza narodowego. W Czeszewie urodził się Jan Spychalski (1893 - 1946) syn nauczyciela, malarz, literat i publicysta.

W 1846 roku Czeszewo było własnością Szumanów. We wsi było 19 domów i 182 mieszkańców. Do właściciela należały Gręziny folwark (3 domy, 39 mieszkańców) i Kujawki (6 domów i 49 mieszkańców). W 1864 roku w Czeszewie było 402 mieszkańców, 77 domów, w tym 33 prywatne. W 1878 roku właścicielem Czeszewa był Pantaleon Libelt. Czeszewo obejmowało 3578 mórg. W 1885 roku wieś obejmowała 4592 morgi i miało 358 mieszkańców (282 katolików, 76 ewangelików) i 26 domów. Od 1907 roku majątek czeszewski przeszedł w ręce Sołtysińskich. W 1910 roku obejmował 890,34 ha, w tym 524,59 ha roli uprawnej, 174,96 ha łąk, 8,30 ha pastwisk, 24,92 ha lasu, 13,29 ha nieużytków, 144,28 ha wody. Właścicielką była Maria Sołtysińska.

We wsi znajduje się metalowy krzyż z tablicą upamiętniającą miejsce uformowania się 31 grudnia 1918 roku oddziału powstańczego, który stąd wyruszył do walki o Kcynię. W 1921 roku w Czeszewie mieszkało 328 osób, a w 1928 roku - 313.

Kościół zbudowany w XVI wieku, został przebudowany w XVIII wieku i na początku XIX wieku. Na północnej ścianie kościoła wmurowano epitafium Karola Libelta (pochowanego w podziemiach kościoła). Obok jest nagrobek w kształcie obelisku z czarnego marmuru poświęcony jego synowi poległemu w powstaniu styczniowym w oddziale Younga de Blankenheima pod Brdowem (konińskie). Na zewnętrznej ścianie kościoła znajdują się tablice nagrobne Szumanów i Sołtyśńskich oraz tablica upamiętniająca zamordowanego w Dachau proboszcza ks. Stanisława Piszczygłowę. Do parafii czeszewskiej należały miejscowości:

Brdowo, Czerlin, Kujawki, Morakowo, Wiśniowo, Wiśniewko i Stołęzyn.

Przy wejściu do parku znajduje się głaz z 1974 roku z tablicą wyrażającą hołd mieszkańcom Czeszewa - ofiarom II wojny światowej.

Przy Jeziorze Czeszewskim znajduje się grodzisko wczesnośredniowieczne. Okolice Czeszewa obfitują w znaleziska archeologiczne. Wykopano tu narzędzia z epoki kamiennej i kultury łuzyckiej, naczynia kultury grobów kloszowych, siekierki i ozdoby z epoki brązu (1800 - 1500 p.n.e.) oraz wczesnośredniowieczny grot oszczepu.

Do obiektów, które zostały wpisane do rejestru zabytków zaliczamy:

- kościół parafialny pw. św. Andrzeja,
- pałac,
- budynek dawnej szkoły.

Tabela nr 7-diagnoza stanu miejscowości Czeszewo

Analiza	Diagnoza	Prognoza	Program/Projekty
Co jest?	Jak jest?	Jak ma być ?	Co trzeba zrobić
Świetlica wiejska	Zadbana, wymagająca jednak nakładów finansowych na poprawę jej stanu technicznego - modernizacja	Utrzymanie w dobrym stanie technicznym, miejsce przeznaczone na centrum edukacji i integracji, miejsce spędzania wolnego czasu. Doposażenie zaplecza kuchennego z przeznaczeniem na małą gastronomię.	Remont elewacji na istniejącym budynku pałacu- wymiana stolarki otworowej, modernizacja pokrycia dachowego oraz systemu odprowadzania wód opadowych. Doposażenie istniejącej kuchni w sprzęt AGD.
Pałac z parkiem 1. Turystyczno-rekreacyjna. 2. Rolnicza	Zniszczony, zaniedbany zespół parkowo-pałacowy, własność prywatna. Wieś nie posiada zaplecza właściwego do pełnienia funkcji turystycznych.	Doprowadzenie parku do lat świetności. Rozbudować funkcję usługową i turystyczną wsi.	Remont kapitalny istniejącego budynku pałacu, zagospodarowanie otaczającego go parku 1. Stworzyć zaplecze gastronomiczne dla turystów. 2. Podtrzymywanie stosunków międzyludzkich.

Projekty przewidziane do realizacji

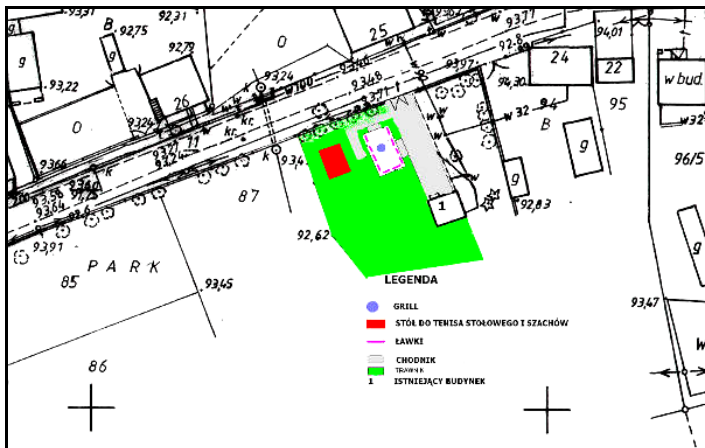
Nazwa projektu	Termin realizacji pro-	Szacunkowy koszt	Źródła finansowania	Spodziewane efekty
1. Adaptacja kompleksu rekreacyjnego i rewitalizacja części zielonej	2010-2015	60000	Gmina Gołańcz, środki zewnętrzne	1. Zaspokojenie potrzeb społecznych w zakresie bazy sportowej i rekreacyjnej
2.Modernizacja świetlicy wiejskiej	2012-2016	100 000	Gmina Gołańcz, fundusze unijne	1. Zaspokojenie potrzeb społecznych

Projekt obejmuje wykonanie następujących prac:

- rewitalizacja części zielonej poprzez uprzątniecie terenu i zasianie trawy, modernizacja grilla wykonanego z kamienia,

- zakup i montaż kamiennych stołów do tenisa stołowego oraz szachów,
- zakup i montaż ławek ze stali nierdzewnej,
- wykonanie chodnika.

Wizualizacja projektu

- **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Gołańcz w latach 2006 – 2013**

Dokument ten wskazuje istnienie zabytków jako atut dla rozwoju agroturystyki.

Bazę turystyczną gminy Gołańcz stanowią funkcjonujące na jej terenie gospodarstwa agroturystyczne. Znajdują się one w miejscowościach Rybowo, Morakówko, Panigródz i Brdowo i dysponują w sumie ok. 25 miejscami noclegowymi. Gospodarstwa oferują wyżywienie i zakwaterowanie oraz liczne atrakcje w postaci konnych przejażdżek, wędkowania, zbierania runa leśnego. Pewnym ograniczeniem dla turystyki pobytowej jest brak infrastruktury w postaci ścieżek rowerowych i atrakcyjnych turystycznie zbiorników wodnych. Najważniejszymi atrakcjami turystycznymi na terenie gminy są:

- Zamek w Gołańczy, którego początki sięgają XIV w,
- Kościół parafialny św. Wawrzyńca z lat 30-tych XX w. w Gołańczy,
- Fortyfikacje obronne z początku II wojny światowej w Gołańczy,
- Kościół p.w. świętej Katarzyny, przebudowany w 1619 r. w Smogulcu,
- Dworek z II pół. XIX w. w Brdowie,
- Kościół szachulcowy p.w. Św. Małgorzaty z II pół. XVIII w. w Chojnie,
- Pałac z II pół. XIX w. w Czeszewie,
- Kościół p.w. świętego Andrzeja w Czeszewie.

Poza tym znajdujemy tutaj opis działań kulturalnych organizowanych przez gołaniecki dom kultury. Pośród nich również działania promujące lokalne dziedzictwo kulturowe, między innymi:

- działalność Chóru „Kasztelanki”,
- styczniowy koncert kolęd w kościele parafialnym św. Wawrzyńca w wykonaniu gwiazd polskiej estrady,

- widowisko Wielkopostne Misterium Męki Pańskiej (marzec-kwiecień) w wykonaniu teatrów GOK,
- historyczne widowiska plenerowe oparte na miejscowej legendzie oraz podaniach ludowych, które odbywają się w noc Św. Jana przy gotyckim zamku Pałuków nad jeziorem Smolary w Gołańczy, przygotowywane przez aktorów teatrów GOK oraz zaproszonych gości (czerwiec),
- Ogólnopolska Ostoja Artystyczna BASZTA (sierpień) - przegląd oraz spotkanie wykonawców, połączone z konkursem muzycznym i koncertem gwiazd w gołanieckim zamku,
- Gorąca Poezja (listopad) - przegląd, koncert piosenki poetyckiej w wykonaniu uznanych artystów tego nurtu oraz wykonawców miejscowych i debiutantów. W ramach Domu Kultury funkcjonuje również Regionalna Izba Tradycji, która posiada zbiór 260 eksponatów związanych z regionem Pałuk. Izba prezentuje kulturę materialną na ekspozycji stałej i wystawach czasowych oraz dokumentuje zabytki pozostające na terenie gminy Gołańcz.

Działalność kulturalną prowadzi również Gminna Biblioteka Publiczna im. Wojciecha Kubanka w Gołańczy. Placówka posiada 1 filię na terenie gminy i dysponuje łącznie liczbą ponad 18,5 tys. woluminów.

• **Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Wągrowieckiego 2006-2015**

Dokument nie wskazuje wprost potrzeby ochrony zabytków. Wymienia natomiast 3 zabytki z terenu gminy Gołańcz jako znaczące dla powiatu:

- kościół drewniany w Potulicach zbudowany w 1728 roku ufundowany przez sędziego kcyńskiego Aleksandra Samuela Biegańskiego,
- zamek gotycki Pałuków Gołanieckich z połowy XIV w. w Gołańczy,
- kościół pobernardyński p.w. NMP w Gołańczy, zbudowany zapewne w XV/XVI w. Rozbudowany w latach 1695 – 1700 dzięki staraniom Marcina Smoguleckiego.

• **Plany zagospodarowania przestrzennego Gminy Gołańcz**

Zapisy planu zagospodarowania przestrzennego stanowią prawo miejscowe, które między innymi określa sposób zabudowy i użytkowania gruntu na terenie gminy, w tym także zasady ochrony zabytków.

Na obszarze gminy Gołańcz obowiązują następujące uchwały w sprawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gołańcz:

1. Uchwała Nr IV/17/97 Rady Miasta i Gminy w Gołańczy z dnia 10 czerwca 1997 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Gołańczy w rejonie ul. Osada (Dz. Urz. Woj. Piłskiego Nr 28 z dnia 30.07.1997r).
2. Uchwała Nr VII/41/97 Rady Miasta i Gminy w Gołańczy z dnia 1 października 1997r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Gołańcz na obszarze wsi Laskownica (Dz. Urz. Woj. Piłskiego Nr 36 poz. 172 z dnia 01.12.1997r).
3. Uchwała Nr XXIII/112/2000 Rady Miasta i Gminy Gołańcz z dnia 22 listopada 2000 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Gołańczy (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 92 z dnia 29.12.2000 r).
4. Uchwała Nr XXI/166/04 Rady Miasta i Gminy Gołańcz z dnia 14 lipca 2004r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic Walki Młodych i ks. Edwarda Mrotka w Gołańczy (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 133 poz. 2744 z dnia 28.08.2004r.).
5. Uchwała Nr XXXIX/278/06 Rady Miasta i Gminy Gołańcz z dnia 30 marca 2006r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Gołańcz (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 126 poz. 3091 z dnia 14.08.2006r.)
6. Uchwała Nr XIV/120/07 Rady Miasta i Gminy Gołańcz z dnia 28 listopada 2007r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dróg wojewódzkich na obszarze miasta Gołańczy (Dz. Urz. Woj. Piłskiego Nr 39 poz. 799 z dnia 25.03.2008r).
7. Uchwała Nr XXXII/283 Rady Miasta i Gminy Gołańcz z dnia 16 czerwca 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Gołańczy w rejonie ulic dr. Piotra Kowalika i Polnej (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 151 poz. 2545 z dnia 11.08.2009 r).

8. Uchwała Nr XXXVII/328/09 z dnia 27 listopada 2009 r. sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w rejonie ulic: Sportowej, Karola Libelta i ks. Edwarda Mrotka (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 31 poz. 817 z dnia 18.02.2010 r.)

9. Uchwała nr III/14/10 Rady Miasta i Gminy Gołańcz z dnia 28 grudnia 2010 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Gołańczy dla wybranych terenów, w celu określenia lokalizacji turbin wiatrowych (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 57 poz. 1003 z dnia 09.03.2011 r.)

10. Uchwała Nr IV/24/11 Rady Miasta i Gminy Gołańcz z dn. 25 stycznia 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Gołańczy w rejonie ulic: Smolary i Osada (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 112 poz. 1885 z dnia 26.04.2011 r.)

11. Uchwała Nr IV/25/11 Rady Miasta i Gminy Gołańcz z dnia 25 stycznia 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Gołańczy na obszarze parku krajobrazowo-dworskiego w Czesławicach (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 96 poz. 1621 z dnia 13.04.2011 r.)

12. Uchwała Nr IV/26/11 Rady Miasta i Gminy Gołańcz z dnia 25 stycznia 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Gołańczy w rejonie ulic: Klasztor-na i Osada (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 109 poz. 1840 z dnia 20.04.2011 r.)

13. Uchwała Nr XV/142/12 Rady Miasta i Gminy Gołańcz z dnia 28 maja 2012 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Gołańczy dla wybranych terenów, położonych między ulicą Klasztorną a Strugą Gołaniecką - część A (Dz. Urz. Woj. Wlkp. poz. 3913 z 20.09.2012 r.)

14. Studium Uchwała NR XXX/288/13 RADY MIASTA i GMINY GOŁAŃCZ z dnia 26 listopada 2013 r. w sprawie: uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gołańcz dla wybranych terenów w obrębie miasta Gołańczy

Stan na dzień 12.05.2014 r.

5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa krajobrazu kulturowego Gminy Gołańcz

5.2.1. Zarys historii obszaru Gminy Gołańcz

Rys historyczny

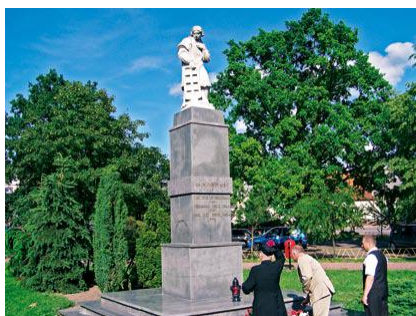
Dane o rozwoju historycznym gminy Gołańcz są dość skromne i dotyczą głównie miasta (część miejscowości wchodzących w skład miejscowości została opisana w poprzednim rozdziale). Cała gmina od czasów historycznych do dnia dzisiejszego, stanowi kompleks funkcjonalny osadnictwa służący obsłudze obszarów rolnych. W wiekach XIII-XV obszar ten wchodził w skład dóbr rodu Pałuków. W tym też czasie Gołańcz była wsią. Położenie na szlaku prowadzącym z Wągrowca przez Durowo, Bukowiec, Chawłodno, Gołańcz, Oleszno, Gracholin do Kcyni pozwoliło na wytworzenie w osadzie Gołańcz (nazwy historyczne: Golańcz, Golencza, Golancza, Gołańcza) funkcji targowych. Data 1399 r. podawana jest jako data lokacji miasta, chociaż nie figuruje ono w spisie miast z 1458 r. Funkcję miejską uzyskuje Gołańcz w XVI w.

Z wcześniejszego okresu pochodzą: kościół p.w. św. Wawrzyńca (XIII/ XIV) oraz zamek wybudowany przed 1383 r. i rozbudowany w XV w. W XV w. m. Gołańcz przechodzi na własność Grudzińskich, w XVII w. - Smoguleckich. Rozwój osady powoduje najprawdopodobniej przeniesienie w końcu XVIII wieku siedziby klucza majątków do Smogulca, co w wyraźny sposób wpływa na rozwój wsi Smogulec. Właścicielami dóbr gołanieckich byli: generał Fryderyk Fleming (1721), Przebendowscy, Malechowscy, Mateusz Mielżyński (1754). W r. 1773 miasto Gołańcz wraz z okręgiem noteckim zostało włączone do Prus.

W r. 1775 dobra gołanieckie nabywa Maksymilian Mielżyński, następnie w r. 1834 - Czarneccy, a ostatnimi właścicielami są Hutten-Czapscy. Istotne znaczenie ma włączenie do obszaru administracyjnego w 1948 r. wsi Smolary. Powiększenie miasta o tereny przemysłowo-składowe wzmacnia jego rangę jako bazy techniczno-gospodarczej gminy Gołańcz.

Do historii miasto przeszło dzięki bohaterskiej obronie zamku przed Szwedami w 1656 r., udziału mieszkańców w powstaniach narodowych a szczególnie w powstaniu wielkopolskim 1918/1919 r., a także w okresie II wojny światowej. Zabudowa dzisiejszego rynku ukształtowała się pod koniec XIX w. Na rynku znajduje się pomnik św. Wawrzyńca z 1925 r. (patrona para-

fii). Rynek miejski w Gołańczy ma kształt nieregularnego czworoboku z dochodzącymi prostopadle uliczkami.

Zdjęcie: Informator Miasta i Gminy Gołańcz wydany przy współpracy Urzędu Miasta i Gminy Gołańcz, 2007

W dowód pamięci zostały wystawione liczne miejsca pamięci narodowej:

- pomnik na Rynku ku czci poległym i pomordowanym w latach 1918, 1939-1945,
- obeliski ku czci ofiarom wojny 1939-1945 (przy skrzyżowaniu ulic K. Libelta i ul. Lipowej oraz w każdej wiosce gminy),
- krzyż wraz z tablicą ku czci ofiarom wojny 1939-1945 oraz groby nieznanymi żołnierzami na cmentarzu parafialnym,
- tablica ku czci zamordowanego w Dachau proboszcza parafii i inicjatora budowy nowego kościoła (na kościele św., Wawrzyńca),
- obelisk ku czci zamordowanego w Katyniu nauczyciela miejscowej szkoły Edmunda Ciemnochołowskiego (przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum).

Obecnie Gmina Gołańcz jest gminą miejsko – wiejską, położoną jest w północno - wschodniej części województwa wielkopolskiego w powiecie wągrowieckim. Gmina sąsiaduje:

- od północy z gminami Szamocin i Wyrzysk;
- od wschodu z gminami Wapno i Kcynia;
- od południa z gminami Wągrowiec i Damasławek;
- od zachodu z gminą Margonin.

Miasto Gołańcz znajduje się w odległości 77 km od Poznania, 57 km od Bydgoszczy i 58 km od Piły. Do ośrodka powiatowego w Wągrowcu jest 25 km. Gmina zajmuje powierzchnię 192 km²

(19313 ha). Administracyjnie podzielona jest na miasto Gołańcz i 25 jednostek pomocniczych (sołectwa). Poniżej przedstawiono wykaz sołectw gminy Gołańcz.

W skład Gminy Gołańcz wchodzi *:

Lp.	Nazwa miejscowości
1.	Miasto Gołańcz
2.	Panigródz
3.	Smogulec
4.	Czesławice
5.	Morakowo
6.	Laskownica Wielka
7.	Laskownica Mała
8.	Rybowo
9.	Czeszewo
10.	Oleszno
11.	Chawłodno
12.	Potulin
13.	Czerlin
14.	Chojna
15.	Tomczyce
16.	Krzyżanki
17.	Grabowo
18.	Lęgniszewo
19.	Kujawki
20.	Konary
21.	Bogdanowo
22.	Morakówko
23.	Brdowo
24.	Buszewo
25.	Jeziorki
26.	Grężiny

* Dane Urzędu Miasta i Gminy w Gołańczy

5.2.2. Zabytki nieruchome i propozycje do ujęcia w ewidencji gminnej

Obiekty nieruchome ujęte w ewidencji gminnej prezentuje

Tabela nr 8-objekty wpisane do rejestru, ewidencji i obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków– (załącznik nr 1 do Programu)

Ewidencja zabytków nieruchomych obejmuje razem ok. 260 obiektów nieruchomych ewidencyjnych i rejestrowych.

Wśród ewidencyjnych obiektów zabytkowych dominuje zabudowa mieszkaniowa z XIX/XX wieku i zabudowa folwarczna z końca XIX wieku.

5.2.3. Zabytki nieruchome o dużym znaczeniu, w tym zabytki objęte prawnymi formami ochrony.

W rejestrze WKZ znajduje się 30 obiektów nieruchomych i 9 bunkrów. 12 zabytków rejestrowych z terenu gminy stanowią dwory i parki krajobrazowe. Stan zachowania parków jest zły. W wielu wypadkach pierwotne założenia parku są niewidoczne, zarośnięte i ogólnie zaniedbane. Przykładem tego jest np. part w Czesławicach czy Czerlinie. Trochę lepiej wygląda stan parku w Czeszewie lecz daleki jest od normalnego. Podobnie, w złym stanie zewnętrznym, znajdują się dwory przylegające do parków, odpowiednio w Czesławicach, Czerlinie i Czeszewie. 14 obiektów rejestrowych stanowią razem kościoły katolickie i cmentarze, w tym jeden cmentarz ewangelicki w Rybowie (cmentarz zniszczony). Stan zachowania kościołów i cmentarzy katolickich jest dobry. Są to obiekty używane na potrzeby kultu(z wyjątkiem kościoła bernardynów p.w. NMP w Gołańczy). Pośród zabytków rejestrowych na uwagę zasługuje zamek kasztelański w Gołańczy z XIV wieku, który stanowi wizytówkę miasta (ruiny zamku z odtworzonym dachem).

Zdjęcie zamku w Gołańczy

Badania zamku i otoczenia doprowadziły do określenia czterech takich faz rozwojowych obiektu⁹:

Faza I (połowa XIV w. do 1 ćwierci XV w.)

Na podstawie badań architektoniczno - archeologicznych wskazano najbardziej prawdopodobnego fundatora zamku, biskupa włocławskiego Macieja z Gołańczy (żyjącego w latach ok. 1285-1368), budowniczego licznych założeń rezydencjalno - obronnych, m.in.: zamków (we Włocławku i Raciążu) oraz murowanych dworów (w Górze i Ciechocinie).

Badania geomorfologiczne wykazały, że zamek wybudowano na cyplu, który z trzech stron oblewały wody jeziora Smolary. Dostęp do zamku odcięto fosą, przez co powstała tzw. „wyspa zamkowa”. Pierwotnie zamek nie był otoczony murem obronnym, tylko wodami jeziora.

Faza II (2 ćwierć XV w. – schyłek XV wieku)

W tym czasie poszerzono w kierunku południowym (w stronę obecnego brzegu jeziora) wyspę zamkową, usypując gliniasty nasyp i zabezpieczając jego brzegi, przed podmywaniem. Badania dendrochronologiczne, datujące bardzo dokładnie okres ścięcia drzewa, wykazały, że dęby wykorzystane do drewnianej konstrukcji, oddzielającej obszar suchy od okresowo podmywanego wokół zamku, datuje się na ok. 1370 r. Druga faza rozwoju zamku, to połowa XV wieku i etap budowy murów obwodowych, początkowo od strony północnej. Realizację tę łączy się z przedstawicielami rodziny Pałuków - Gołanieckich: Michałem i Andrzejem.

Faza III (początek XVI w. - 1656 r.)

W tym okresie dokończono budowę muru obwodowego od strony południowej, wybrukowano teren międzymurza, wybudowano ganek, najprawdopodobniej konstrukcji szachulcowej, który wiódł do wykusza latrynowego, przesuniętego za mury obwodowe, a także pobudowano pomocnicze, drewniane budynki w przestrzeni zamku dolnego. Z większością poczynionych w tym okresie inwestycji należy łączyć osobę Macieja Grudzińskiego, zmarłego w 1513 r.

Fazę trzecią zamykają tragiczne wydarzenia roku 1656. Wojska szwedzkie oblegały zamek, który przed najeźdźcą broniła miejscowa szlachta, chłopci oraz duchowieństwo. W akcie zemsty spalono rezydencję i zabito wszystkich jego obrońców.

Faza IV (po 1656 r. do przelomu XVIII/XIX w.)

Jak się okazało, zniszczenia z okresu potopu szwedzkiego nie doprowadziły do upadku zamku, ale do jego gruntownych przeobrażeń, zleconych przez Marcina Franciszka Smoguleckiego.

---

⁹ Dane z lokalnego portalu informacyjnego – podsumowanie badań archeologicznych wokół zamku

Z tego okresu pochodzi klatka schodowa konstrukcji szachulcowej, znana z ryciny Edwarda Raczyńskiego i wiele innych budynków powstałych w części dolnej zamku, których szczegółowe opisy znalazły się szczęśliwie w spisie inwentarzowym, dokonanym w 1723 r. Uprzątnięto południową część muru obwodowego, zniszczonego w czasie oblężenia przez wojska szwedzkie, wyłożono nabrzeże jeziora ceglаныmi płytami oraz wybudowano, zachowaną częściowo do dnia dzisiejszego, barokową bramę.

Faza czwarta kończy się na przełomie XVIII/XIX w., gdyż w drugiej połowie XX w. usunięto nawarstwienia z młodszych okresów użytkowych.

W ramach programu „Dziedzictwo Kulturowe” Ministerstwo Kultury i Sztuki przyznało miastu i gminie Gołańcz dotację na badania w okolicach zamku w kwocie ok. 200 000 zł.

Wskazać należy, że Gmina pomimo, że ustawowo zobowiązana jest ochrony zabytków, której jest właścicielem, nie ma uprawnień do ingerowania w stan posiadania osób trzecich. Dlatego ochrona zabytków jest sprawą i zadaniem wszystkich właścicieli obiektów zabytkowych.

Pośród innych zabytków wpisanych do rejestru, godnymi uwagi są niektóre kościoły na terenie gminy Gołańcz. Do nich należą:

-Kościół pobernardyński pw. Najświętszej Marii Panny w Gołańczy¹⁰.

Wzniesiony w stylu gotyckim ok. 1500 r., przebudowany w stylu barokowym w latach 1695-1700, zbudowany na planie krzyża, ze sklepieniem kolebkowo-krzyżowym nakrytym kopułą. Wewnątrz warto zobaczyć ołtarz główny i ambonę z początku XVIII w. W kaplicy płu. płyta nagrobna z 1752 r. ufundowana przez Piotra Raczyńskiego. W latach 1701-1830 był w posiadaniu ojców bernardynów, od 1830 przekazany gminie ewangelickiej (do 1945 r.). Na dziedzińcu prowadzi barokowa brama wjazdowa. W podziemiach kościoła w r. 1776 pochowana została Kunegunda Drwęska – pierwsza żona Józefa Wybickiego (autora słów hymnu narodowego).

-Kościół pw. św. Andrzeja w Czeszewie.

Wzniesiony ok. 1500 r., z neogotycką wieżą wzniesioną ok. 1909 r. z hełmem wzorowanym na kościele Klarysek w Bydgoszczy. Wewnątrz znajduje się wczesnobarokowy ołtarz główny z I poł. XVII w., marmurowe epitafium Karola Libelta pochowanego w podziemiach kościoła oraz obelisk z czarnego marmuru poświęcony jego synowi Karolowi poległemu w powstaniu styczniowym pod Brdowem. Na zewnątrz kościoła znajdują się tablice nagrobne rodziny Szumanów, Sołtysińskich oraz ks. Stanisława Piszczygłowy. Od strony prezbiterium do kościoła przylega grób Pantaleona Szumana zmarłego w pobliskich Kujawkach.

---

¹⁰Informator Miasta i Gminy Gołańcz wydany przy współpracy Urzędu Miasta i Gminy Gołańcz, 2007

-Kościół pw. św. Małgorzaty, w konstrukcji szachulcowej w Chojnie z 1776 r.

Ufundowany przez Macieja Mielżyńskiego na miejscu drewnianego kościółka pobudowanego przez cystersów. Wewnątrz znajduje się ołtarz św. Małgorzaty z herbem Nałęczów z klasztoru z Gołańczy oraz konfesjonał po ojcach bernardynach z Gołańczy.

-Kościół pw. św. Katarzyny i bł. Marii Pasterki w Smogulcu.

W formie obecnej istnieje od 1619 r. pobudowany przez Jana Wierzbietę Smoguleckiego. Perła renesansowa Wielkopolski ze Złotą Kaplicą Hutten-Czapskich, krytą kopułą wzorowaną na kopule zygmuntońskiej na Wawelu. Wewnątrz – m.in. malowidła J. Makarewicza z Krakowa oraz fresk przedstawiający hr. Czapskiego poddającego się pod opiekę NMP oraz rzeźbiony chór z piaskowca.

Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków

Tabela nr 8- zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość Obiekt Datowanie		Rejestr
1	Brdowo -Zespół dworsko - parkowy - park krajobrazowy -2 połowa XIX wieku		A-509 z 17.12.1984
2	Brdowo -Zespół dworsko - parkowy - dwór -2 połowa XIX wieku		A-522 z 02.04.1985

3	<p>Chojna</p> <p>-Kościół parafialny p. w. Św. Małgorzaty</p> <p>-1776 rok</p>		<p>A-172/583 z 03.05.1969</p>
4	<p>Chojna</p> <p>-Cmentarz katolicki</p> <p>-2 połowa XIX wieku</p>		<p>A-569 z 29.07.1988</p>
5	<p>Czerlin</p> <p>-Zespół dworsko - folwarczny - dwór</p> <p>-2 ćw. XIX wieku</p>		<p>A-209/1010 z 11.03.1970</p> <p>Własność gminy</p>
6	<p>Czerlin</p> <p>-Zespół dworsko - folwarczny - park krajobrazowy</p> <p>-XIX wiek</p>		<p>A-529 z 13.02.1986</p> <p>Własność gminy</p>
7	<p>Czesławice</p> <p>-Zespół dworsko - folwarczny - dwór</p> <p>-2 połowa XIX wieku</p>		<p>A-210/1011 z 11.03.1970</p> <p>Własność gminy</p>

8	<p>Czesławice</p> <p>-Zespół dworsko - folwarczny - park krajobrazowy</p> <p>-XIX wiek</p>		<p>A-293/1724 z 23.04.1975</p> <p>Własność gminy</p>
9	<p>Czeszewo</p> <p>-Zespół dworsko - parkowy - dwór</p> <p>-1859 - 1860 rok</p>		<p>A-160/351 z 29.10.1968</p>
10	<p>Czeszewo</p> <p>-Dom nr 27</p> <p>-1912 rok</p>		<p>A-483 z 15.12.1983</p>
11	<p>Czeszewo</p> <p>-Zespół dworsko - parkowy - park krajobrazowy</p> <p>-XIX wiek</p>		<p>A-530 z 14.02.1986</p>
12	<p>Czeszewo</p> <p>-Cmentarz katolicki</p> <p>-1 połowa XX wieku</p>		<p>A-570 z 29.07.1988</p>

13	<p>Czeszewo</p> <p>-Kościół parafialny</p> <p>p.w. Św. Andrzeja</p> <p>-około 1500 roku, przebudowany w 1909 rok</p>		<p>A-81/Ak-I-11a/264 z 14.03.1933</p>
14	<p>Gołańcz</p> <p>-Zespół Kościoła Parafialnego p. w. Św. Wawrzyńca Męczennika - kościół</p> <p>-1934 rok</p>		<p>A-498 z 25.01.1984</p>
15	<p>Gołańcz</p> <p>-Zespół cmentarza katolickiego - cmentarz(ul. Cmentarna)</p> <p>-2 połowa XIX wieku</p>		<p>A-572 z 29.07.1988</p>
16	<p>Gołańcz</p> <p>-Zespół Kościoła Klasztornego Bernardynów Fil. p. w. Najświętszej Marii Panny - kościół</p> <p>-XV w. / XVI w., rozbudowany 1695 - 1700 rok</p>		<p>A-83/AK-I-11a/252 z 10.03.1933</p>
17	<p>Gołańcz</p> <p>-Zespół cmentarza katolickiego - brama cmentarza (ul. Cmentarna)</p> <p>-lata 20- te XX wieku</p>		<p>A-87/177 z 19.03.1968</p>

18	<p>Gołańcz</p> <p>-Zespół Zamku Kasztelańskiego - zamek</p> <p>-przed 1383 rokiem, 1 połowa XV wieku</p>		<p>A-87/6347/</p> <p>30A z</p> <p>12.03.1930: wg</p> <p>KB - 10</p> <p>Własność gminy</p>
19	<p>Gołańcz – dawna ul. 22 Stycznia 26 obecnie Rynek</p> <p>-dom</p> <p>- XIX wiek</p>		<p>A-488 z</p> <p>13.12.1983</p>
20	<p>Gołańcz</p> <p>- Park miejski</p> <p>- XIX wiek</p>		<p>A-531 z</p> <p>14.02.1986</p>
21	<p>Laskownica Mała</p> <p>-Zespół dworsko - folwarczny - park krajobrazowy</p> <p>-2 połowa XIX wieku</p>		<p>A-510 z</p> <p>17.12.1984</p>
22	<p>Oleszno</p> <p>-Zespół dworsko - parkowy - park krajobrazowy</p> <p>-koniec XIX wieku</p>		<p>A-528 z</p> <p>24.02.1986</p>

23	<p>Panigródz</p> <p>-Zespół kościelny - kościół parafialny p. w. Jana Chrzciciela</p> <p>-około 1830 roku</p>		<p>172/Wlkp/A z 10.05.2004</p>
24	<p>Panigródz</p> <p>- cmentarz przykościelny</p> <p>- XIX wiek</p>		<p>172/Wlkp/A z 1.03.1989</p>
25	<p>Panigródz</p> <p>- cmentarz katolicki</p> <p>- XIX wiek</p>		<p>A-573 z 1.03.1989</p>
26	<p>Rybowo</p> <p>-Zespół dworsko - folwarczny - park krajobrazowy</p> <p>-koniec XIX wieku</p>		<p>A-527 z 24.02.1986</p>
27	<p>Rybowo</p> <p>-Cmentarz ewangelicki</p> <p>-2 połowa XIX wieku</p>		<p>A-581 z 09.03.1989</p>

28	<p>Smogulec</p> <p>-Zespół dworsko - parkowy - park krajobrazowy</p> <p>-połowa XIX wieku, początek XX wieku</p>		<p>A-503 z 29.05.1984 (wg KB- 532 z 20.05.1958) (brak ODZ) Własność gminy</p>
29	<p>Smogulec</p> <p>-Cmentarz katolicki</p> <p>-2 połowa XIX wieku</p>		<p>A-584 z 29.07.1988</p>
30	<p>Smogulec</p> <p>-Zespół kościelny - kościół parafialny p. w. Św. Katarzyny</p> <p>-XVI wiek, 1876- 1879 rok</p>		<p>A-86/AK-I- 11a/258 z 14.03.1933</p>

Cmentarze objęte wojewódzką ewidencją i rejestrem zabytków na terenie Gminy Gołańcz(w tym miejsca pocmentarne)

Poniższy wykaz cmentarzy zawiera wszystkie cmentarze, które funkcjonowały lub funkcjonują na terenie gminy Gołańcz. Wiele z nich już nie istnieje. Umieszczone zostały jednak w tabeli jako efekt kwerendy wykonanej w archiwach WKZ z Poznaniu-ta grupa zabytków jest w większości pozostałością zasiedlenia terenu przez ludność niemiecką (stan zachowania zły, w większości zniszczone).

Tabela nr 8- cmentarze ujęte w ewidencji zabytków

Lp.	Miejsco-wość.	Obiekt	Datowanie	Adres	Uwagi	Najstarszy obiekt
1	Gołańcz	Zespół Kościoła Klasztornego Bernardynów Fil. p. w. Najświętszej Marii Panny- cmentarz przykościelny	początek XVIII wieku	(Gollantsch) ul. Klasztorna 9	Położenie cmentarza przy kościele poklasztornym Bernardynów, u zbiegu ulicy Klasztornej i Jeziornej. Teren równy, otoczenie zabudowane. Powierzchnia ogólna: 0,1575 ha.	Najstarszy istniejący nagrobek 1752 r. płyta nagrobna Piotra Raczyńskiego i jego żony - fundatorów kościoła - pierwotnie w posadzce nad kryptą, obecnie na ścianie kaplicy.
2	Gołańcz	Zespół cmentarza katolickiego - cmentarz	2 połowa XIX wieku	ul. Cmentarna	Położenie cmentarza przy drodze asfaltowej. Powierzchnia ogólna: 1,00 ha, wolna: 0,05 ha.	Najstarszy istniejący nagrobek krzyż metalowy 1867 r. zm. Józef Goleniewicz. Płyta poświęcona ofiarom II wojny światowej 196 osób. Grobowiec Wyszomirskich z ok. 1906r.
3	Gołańcz	Zespół Cmentarza katolickiego - brama cmentarza	lata 20- te XX wieku	ul. Cmentarna		

4	Gołańcz	Cmentarz ewangelicki	połowa XIX wieku, zlikwidowany	ul. Walki Młodych	Położenie cmentarza w zach. Części miasta w o dl. 70 m od szosy w kierunku Rybowa. Teren równy, otoczenie: sala widowiskowo - kinowa i park. Powierzchnia ogólna: 0,70 ha.	
5	Gołańcz	Cmentarz żydowski kirkut	zlikwidowany przez Niemców w latach 40	(Gollantsch) ul. Walki Młodych	Położenie cmentarza w pd. - zach. części miasta, przy drodze. Powierzchnia ogólna: 0,5 ha.	
6	Buszewo	Cmentarz ewangelicki	2 połowa XIX wieku, zlikwidowany	Buszewo (Grunheim)	Położenie cmentarza w pd. części wsi przy drodze do Konar, w o dl. 30 m od drogi wiejskiej. W tym miejscu wybudowana została stodoła sąsiedniego gospodarstwa.	
7	Chojna	Cmentarz przykościelny	II połowa XVIII wieku	Chojna	Przy kościele na pagórku o pochyleniu w kierunku wschodnim. Powierzchnia ogólna: 0,14 ha.	Najstarszy istniejący nagrobek płyta z 1865 r. proboszcza ks. Heliodora Borowskiego.
8	Chojna	Cmentarz katolicki	2 połowa XIX wieku	Chojna	Przy drodze ziemnej Chojna - Jeziorki, teren równinny, otoczony polami. Powierzchnia ogólna: 0,65 ha, wolna: 0,35 ha.	Najstarszy istniejący nagrobek 1899 r.
9	Chojna	Cmentarz ewangelicki	2 połowa XIX wieku	Chojna	Przy drodze ziemnej, na terenie równinnym, otoczenie - pola. Powierzchnia ogólna: 0,10 ha.	

10	Czerlin	Cmentarz ewangelicki	XIX / XX wiek	Czerlin (Scherlin)	Przy drodze polnej odchodzącej od drogi asfaltowej przed zagrodą nr 35. Teren równinny otoczony gruntami ornymi o skłonie pł. Powierzchnia ogólna: 0,16 ha.	
11	Czesławice	Cmentarz ewangelicki	I połowa XX wieku	Czesławice (Czesławitz Kornersfelde)	Przy drodze ziemnej z Czesławic do zabudowań przy alei lipowej. Teren równinny otoczony polami. Powierzchnia ogólna: 0,25 ha.	Najstarszy istniejący nagrobek 1922 r. Fragmenty grobów właścicieli Czesławic - Koernerów, 1932 – Ernest Koerner.
12	Czeszewo	Cmentarz przykościelny	XVI rok	Czeszewo 33		
13	Czeszewo	Cmentarz katolicki	I połowa XX wieku	Czeszewo		
14	Czeszewo	Cmentarz ewangelicki	I połowa XIX wieku	Czeszewo		
15	Grabowo	Cmentarz ewangelicki	II połowa XIX wieku	Grabowo	Położenie cmentarza przy drodze ziemnej odchodzącej od drogi asfaltowej przy zagrodzie nr 21. Oddalony od skrzyżowania dróg około 200 m. Teren równinny otoczony gruntami ornymi i pastwiskiem. Powierzchnia ogólna: 0,18 ha.	
16	Jeziorki	Cmentarz ewangelicki	II połowa XIX wieku	Jeziorki	Położenie cmentarza przy drodze ziemnej prowadzącej do PGRCzesławice poza zabudowaniami gospodarskimi. Teren równinny otoczony gruntami ornymi, od strony płd. zabudowa zagrodowa. Powierzchnia ogólna: 0,14 ha.	Grób właściciela Jeziorek z 1932 r. Augusta Schroedera.

17	Konary	Cmentarz ewangelicki	2 połowa XIX wieku	Konary	Cmentarz znajduje się przy drodze polnej z Buszewa do Konar. Teren równy, otoczenie: pola uprawne, do najbliższej osady 100 m. Powierzchnia ogólna: 0,16 ha.	
18	Kujawki	Cmentarz ewangelicki	XIX / XX wiek	Kujawki (Schwarzacker)	Położenie cmentarza na skraju wsi przy drodze asfaltowej z Czeszewa do Wapna. Teren równinny otoczony gruntami ornymi, od strony płd. wysypisko piasku. Powierzchnia ogólna: 0,16 ha.	
19	Laskownica Mała	Cmentarz katolicki	2 połowa XIX wieku, zlikwidowany	Laskownica Mała (Kl. Laskownitza)	Położenie cmentarza w pd. części wsi, odl. 50 m od zabudowań. Na terenie cmentarza znajdują się pola uprawne.	
20	Laskownica Mała	Cmentarz ewangelicki	2 połowa XIX wieku	Laskownica Mała (Kl. Laskownitza)	Położenie cmentarza w odl. 200 m od szosy Grylewo - Gołańcz nad skarpą jez. Laskownickiego. Teren równy, otoczenie: pole i zadrzewienie na skarpie. Powierzchnia ogólna: 0,20 ha.	
21	Laskownica Wielka	Cmentarz ewangelicki	XIX / XX wiek	Laskownica Wielka (Haslicht)	Położenie cmentarza na skraju wsi przy drodze asfaltowej z Laskownicy Wielkiej do Wągrowca. Teren równinny otoczony gruntami ornymi. Powierzchnia ogólna: 0,15 ha.	Najstarszy istniejący nagrobek 1904 r. zm. Adolf Borchard.
22	Lęgniszewo	Cmentarz choleryczny	początek XX wieku, zlikwidowany	Lęgniszewo (Idasheim)	Położenie cmentarza w polu ok. 250 m od wsi /wzgórze 117,5/, brak śladów w terenie.	
23	Morakowo	Cmentarz ewangelicki	XIX / XX wiek	Morakowo		

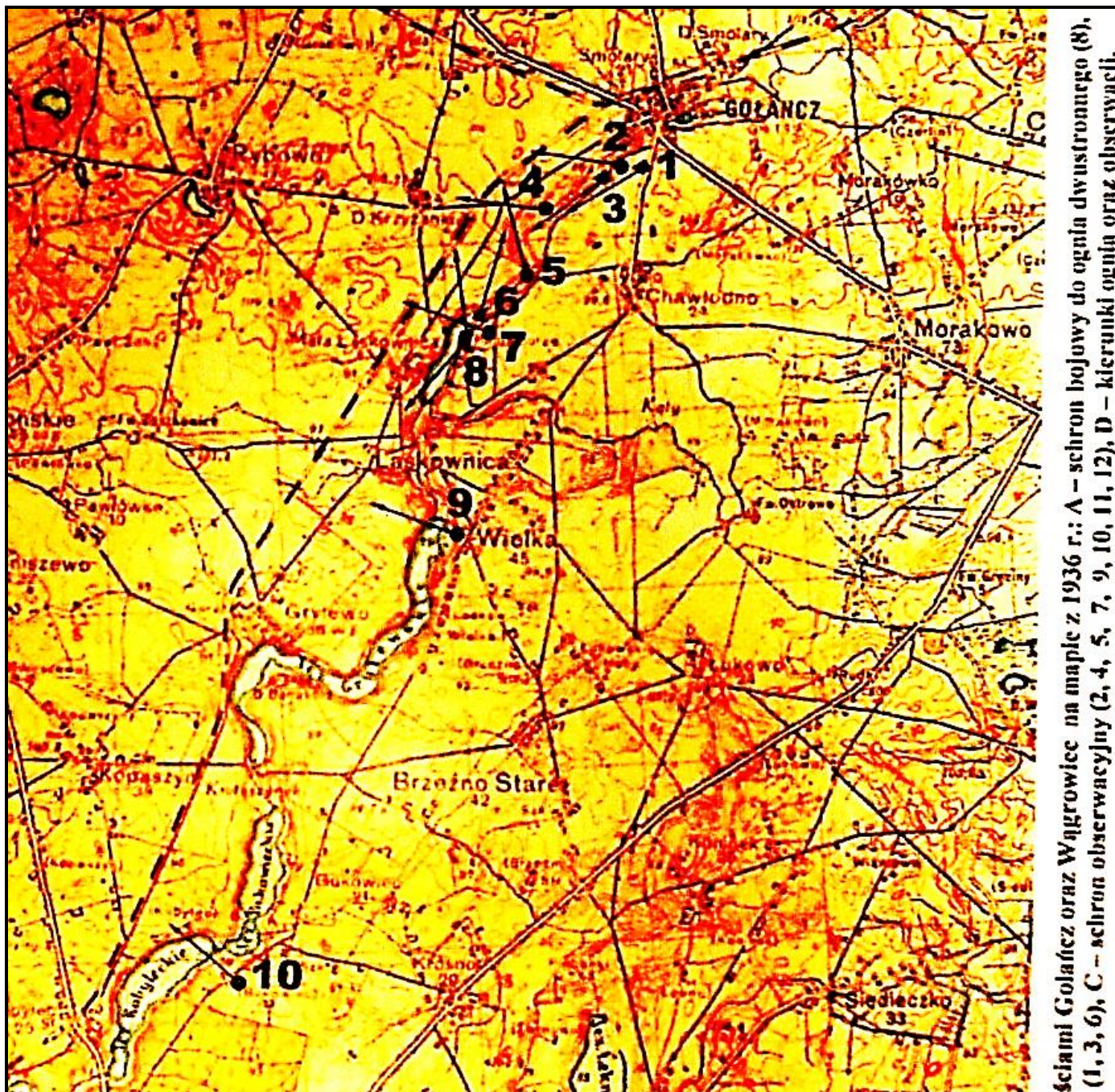
24	Oleszno	Cmentarz ewangelicki	II połowa XIX wieku	Oleszno (Riesenburg)	Położenie cmentarza przy drodze asfaltowej na skraju wsi z Gołańczy do Szubinek. Położony na pagórku, otoczony gruntami ornymi, od strony wschodniej zabudowa zagrodowa. Powierzchnia ogólna: 0,12 ha.	Fragmenty grobowca właścicieli Oleszna - Kunowskich.
25	Panigródz	Zespół kościelny- cmentarz przykościelny	XIII wiek	Panigródz (Alt Panigrodz)	Położenie cmentarza w centrum wsi, na niewielkim wzniesieniu oskarpowanym murem, przy kościele znajdują się 2 płyty. Działka nr 324. Powierzchnia ogólna: 0,25 ha.	Najstarszy istniejący nagrobek 1913 r.
26	Panigródz	Cmentarz katolicki	połowa XIX wieku	Panigródz (Alt Panigrodz)	Położenie cmentarza pagórek o nachylenie płd. - zach. Działka nr 313. Powierzchnia ogólna: 0.62 ha, wolna: 0,12 ha.	Najstarszy istniejący nagrobek 1915 r. Zm. Kazimiera Nowakówna. Pomnik Powstańców Wielkopolskich 1919 r.
27	Panigródz	Miejsce po cmentarzu ewangelickim	ok. poł. XIX w	Panigródz - wybudowanie (Frauengarten)	Położenie cmentarza po płd. - wsch. stronie drogi Wągrowiec - Gołańcz, w odległości ok 2 km od centrum wsi. Otoczony polami oddalony o ok. 50 m od drogi polnej biegnącej w stronę Stołężyna. Powierzchnia ogólna: 0,15 ha, wolna: 0,15 ha.	
28	Rybowo	Cmentarz ewangelicki	2 połowa XIX wieku	Rybowo	Położenie cmentarza przy drodze ziemnej w odległości ok. 130 m od jezdni asfaltowej. Położony na pagórku o skłonie płd. - wsch. Powierzchnia ogólna: 0,07 ha.	

29	Smogulec	Zespół kościelny- cmentarz przykościelny	początek XVII wieku	Smogulec 22	Położenie cmentarza przy kościele filialnym. Teren wywyższony, opada w kierunku wsch. do szosy, od bramy północnej schody. Powierzchnia ogólna: 0,3000 ha.	Groby o szczególnym znaczeniu: Józef Napoleon Czapski zm. 1852 r., Eleonora Brygida Elżbieta Mielżyńska zm. 1875 r., Bogdan Hutten Czapski zm. 1937 r., Michał Szulczewski zm. 1937 r.
30	Smogulec	Cmentarz katolicki	2 połowa XIX wieku	Smogulec		
31	Tomczyce	Cmentarz ewangelicki	II poł. XIX wieku	Tomczyce (Tomschutz)	Położenie cmentarza przy skrzyżowaniu dróg, asfaltowej z Gołańczy do Grabowa i ziemnej w kierunku Krzyżanki. Teren równinny, od strony zach. Łąki, od pł. wytwórnia prefabrykatów. Powierzchnia ogólna: 0,09 ha.	Najstarszy istniejący nagrobek 1882 r.

Bunkry na terenie gminy Gołańcz

W rejonie Wągrowiec - Gołańcz, do chwili obecnej zachowały się unikalne umocnienia obronne z 1939 r. Stanowi je 14 betonowych schronów bojowych piechoty 4 typów, będących przykładem kunsztu polskiej sztuki inżynieryjnej w wojskowym budownictwie obronnym tamtego okresu (z tego 9 na terenie gminy Gołańcz- wszystkie wpisane do rejestru zabytków WKZ).

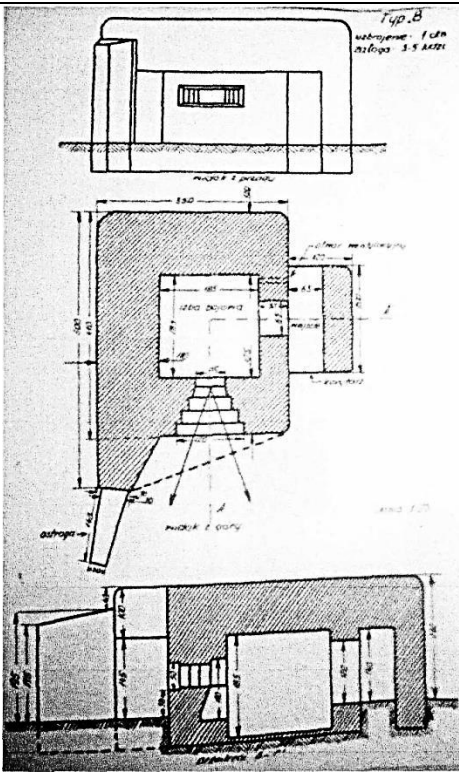
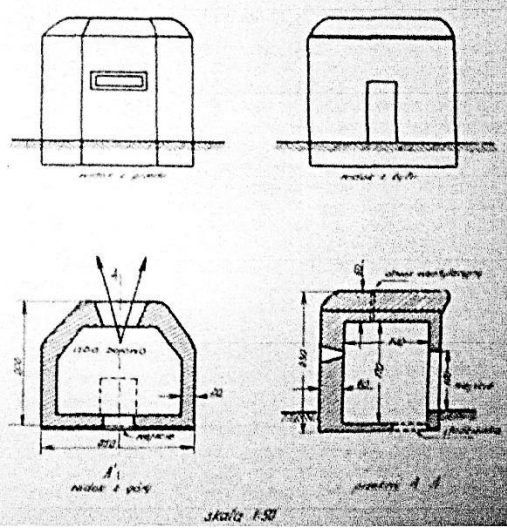
Mapa sytuacyjna

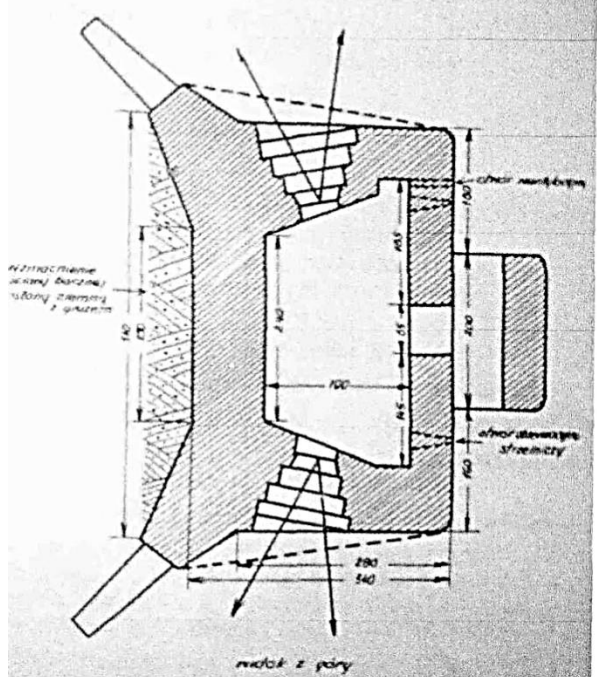
ścian! Gołańcz oraz Wągrowie na mapie z 1936 r.: A – schron bojowy do ognia dwustronnego (8), (1, 3, 6), C – schron obserwacyjny (2, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 12), D – kierunki ognia oraz obserwacji.

Betonowe schrony bojowe przeciw
pozycji ostrońowej Armii ROZDZIAN z 1939r
w rejonie Ropczyc-Gabrics

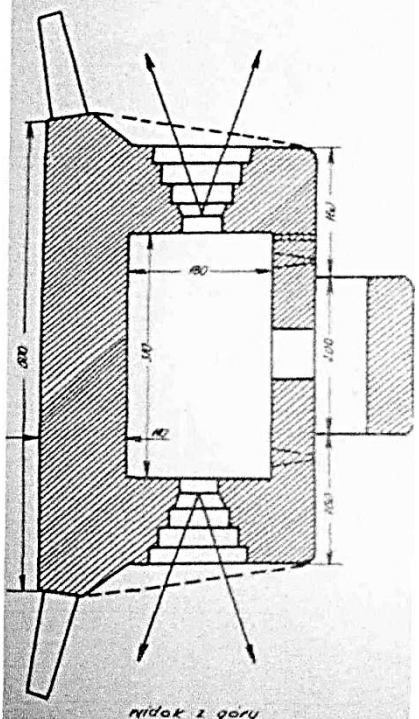
Typ A
uzbrojenie 1 ckm
załoga 2-3 osoby

Typ C-1
uzbrojenie 2 ckm
załoga 5-8 ludzi

Typ C-2
uzbrojenie 2 ckm
załoga 5-8 ludzi

PRZEBIEG LINII OBRONY I LOKALIZACJA OBIEKTÓW¹¹

Główna linia obrony przeciw wojskom niemieckim przebiegała wzdłuż ciągu jezior rynny wągrowieckiej do Gołańczy:

- 1) odcinek „Wągrowiec” (dwa schrony typu „A”),
- 2) odcinek Wągrowiec-Grylewo, jako rejon obrony ruchomej bez umocnień stałych,
- 3) odcinek północny — skraj Jeziora Grylewskiego-Gołańcz z wydzielonymi punktami oporu „Podjezierze” i „Gołańcz” (łącznie 5 schronów typu „A”, 3 schrony typu „B”, 1 schron typu „C-1”),
- 4) samodzielny rejon oporu „Dobieszewko” (poza terenem obecnego województwa pilskiego) -2 schrony typu „A”, 1 schron typu „C-1” i jeden typu „C-2”.

Łącznie na tym terenie wybudowano 15 obiektów fortyfikacyjnych w tym: 9 schronów obserwacyjno-bojowych typu „A”, 3 schrony bojowe typu „B”, 2 schrony bojowe typu „C-1”, 1 schron bojowy typu „C-2”.

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW FORTYFIKACYJNYCH

Do dziś zachowały się w terenie betonowe schrony bojowe 4 typów (a w kilku miejscach także słabo widoczne ślady okopów):

1. Betonowy schron obserwacyjno-bojowy piechoty typu „A”

— przeznaczenie: prowadzenie obserwacji oraz ognia w jednym kierunku celem uniemożliwienia przejścia nieprzyjaciela na bronionym odcinku lub osłona podejść do innych schronów

— uzbrojenie: 1 ręczny karabin maszynowy

— załoga: 2 — 3 żołnierzy

— powierzchnia izby bojowej: 2,5 m²

— kubatura wnętrza: 4,2 m³

— opis: konstrukcja schronu opierała się na planie czworoboku z ostro ściętymi od strony czołowej nadającymi bardziej odporną na ostrzał część czołową schronu. Grubość ściany czołowej 40 cm, grubość stropu 50 cm a ścian bocznych 20 cm. Izba bojowa miała wymiary 210X140 cm, wysokość 170 cm. Do schronu prowadziło wejście bez drzwi o wymiarach 100X50 cm. W podłodze schronu znajduje się studzienka o wymiarach 60X60 cm.

2. Schron bojowy piechoty typu „B”

— przeznaczenie: prowadzenie ognia ciągłego wzdłuż linii frontu w jednym kierunku

---

¹¹ ROMAN CHWALISZEWSKI, WOJCIECH KICMAN, **POLSKIE UMOCNIENIA OBRONNE** z 1939 r. w rejonie Wągrowiec –Gołańcz

- uzbrojenie: 1 ciężki karabin maszynowy
- załoga: 3 — 5 żołnierzy
- powierzchnia izby bojowej: 3,42 m²
- kubatura izby bojowej: 6,33 m³
- opis: schron zbudowano na planie prostokąta, w którego krótszym boku usytuowano otwór strzelniczy o wymiarach na wlocie 55X50 cm a na wylocie 50X120 cm.

Zabezpieczenie otworu strzelniczego od góry stanowił okap trójkątny (110X220X300 cm) o grubości 100 cm, przylegającego do występu z ostrogą stanowiącą przedłużenie dłuższego boku schronu o 230 cm a stanowiących właściwe zabezpieczenie otworu strzelniczego od strony linii frontu.

Konstrukcja wejścia składała się z korytarzyka 65X200 cm o wysokości 140 cm bez drzwi ale z dwustronnym przelotowym wejściem. Z korytarzyka do izby bojowej prowadziło wejście zasadnicze również bez drzwi o wymiarach 65 X 55X120 cm. System wejściowy osłonięty był od strony bocznej schronu murem oporowym grubości 55 cm i długości 200 cm oraz ścianką stropową o grubości równej w całym schronie a wynoszącej 1 m. Izbę bojową stanowiło pomieszczenie kwadratowe (185X185 cm) o wysokości również 185 cm. W ścianie wejściowej znajdował się otwór wentylacyjny (w lewym górnym rogu) o wymiarach 18X18 cm. W ścianie czołowej pod otworem strzelniczym znajduje się nisza o podstawie 70 X50 cm i wysokości 70 cm stanowiące miejsce na konstrukcję podstawy ckm.

Cechą charakterystyczną tego typu schronów jest "ostroga", będąca przedłużeniem bocznej ściany przy otworze strzelniczym a stanowiąca skuteczną osłonę przed ostrzałem. Ostroga, jak również cała konstrukcja zbudowana jest z żelbetu o wymiarach u podstawy 140X30 do 70 cm i wysokości 190 do 175 cm.

3. Schron bojowy piechoty typu „C-I”

- przeznaczenie: prowadzenie ognia ciągłego wzdłuż linii frontu w dwóch przeciwstawnych sobie kierunkach
- uzbrojenie: 2 ciężkie karabiny maszynowe
- załoga: 5 — 8 żołnierzy
- powierzchnia izby bojowej: 5,9 m²
- kubatura izby bojowej: 10,9 m³

opis: konstrukcja opiera się na planie prostokąta o wymiarach zewnętrznych 520 cm X 340 cm. W krótszych ścianach czołowych otwory strzelnicze są załamane o 30° od osi schronu. Izbę bojową stanowi nieregularny trapez o wymiarach 240 X 375X190 cm. W ścianie wejściowej w prawym rogu znajduje się otwór obserwacyjno- strzelniczy, spełniający również zadania wentylacyjne. W lewym rogu ściany wejściowej znajduje się również otwór obserwacyjno-strzelniczy o wymiarach na wlocie 25X25 cm oraz drugi otwór wentylacyjny 18X18 cm. Konstrukcja otworów strzelniczych, okapu, ostrogi i systemu wejściowego Jest identyczna jak w schronie typu „B”. Schron od strony linii frontu był zabezpieczony dodatkowo w ramach rozpiętości ostróg wałem ziemnym.

4. Schron bojowy piechoty typu „C-2”

- przeznaczenie jak w schronie typu „C-1”
- uzbrojenie i załoga jak w schronie typu „C-1”
- powierzchnia izby bojowej: 5,58 m²
- kubatura izby bojowej: 10,32 m³
- opis: schron posiada izbę bojową w formie regularnego prostokąta o wymiarach 310X180 cm. Otwory strzelnicze usytuowane centrycznie wzdłuż osi schronu. Pozostałe elementy jak w schronie typu „C-1”.

Tabela nr 9 – bunkry na terenie Gminy Gołańcz wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Datowanie	Adres	Rejestr
1	Gołańcz	Schron do ognia jednostronnego W zespole: Polskie umocnienia z 1939 r. W rejonie Wągrowca i Gołańczy (nr 1)	1939 rok	ul. Lipowa, 62-130 Gołańcz N: 52° 56' 19,8'' E: 17° 17' 42,3'' nr ewidencyjny działki: 1005 z obrębu Gołańcz nr księgi wieczystej: KW 39	Nr 477-A, Umocnienia w rejonie Wągrowca i Gołańczy z 1939 r., decyzja z dn. 24.10.1983, Nr WKZ 5340/Dec. 47/83
2	Gołańcz	Schron obserwacyjny - bojowy W zespole: Polskie umocnienia z 1939 r. W rejonie Wągrowca i Gołańczy (nr 2)	1939 rok	ul. Lipowa, 62-130 Gołańcz N: 52° 56' 18,7'' E: 17° 17' 42,3'' nr ewidencyjny działki: 1005 z obrębu Gołańcz nr księgi wieczystej: KW 39	Nr 477-A, Umocnienia w rejonie Wągrowca i Gołańczy z 1939 r., decyzja z dn. 24.10.1983, Nr WKZ 5340/Dec. 47/83
3	Gołańcz	Schron do ognia jednostronnego W zespole: Polskie umocnienia z 1939 r. W rejonie Wągrowca i Gołańczy (nr 3)	1939 rok	ul. Cmentarna, 62-130 Gołańcz N: 52° 56' 00,3'' E: 17° 16' 57,4'' nr ewidencyjny działki: 468/2 z obrębu Gołańcz nr księgi wieczystej: KW PO1B/00025100/2	Nr 477-A, Umocnienia w rejonie Wągrowca i Gołańczy z 1939 r., decyzja z dn. 24.10.1983, Nr WKZ 5340/Dec. 47/83

4	Gołańcz	Schron obserwacyjno - bojowy W zespole: Polskie umocnienia z 1939 r. W rejonie Wągrowca i Gołańczy (nr 4)	1939 rok	ul. Cmentarna, 62-130 Gołańcz N: 52° 56' 00,3'' E: 17° 16' 57,4'' nr ewidencyjny działki: 468/2 z obrębu Gołańcz nr księgi wieczystej: KW PO1B/00025100/2	Nr 477-A, <i>Umocnienia w rejonie Wągrowca i Gołańczy z 1939 r.</i> , decyzja z dn. 24.10.1983, Nr WKZ 5340/Dec. 47/83
5	Chawłodno	Schron obserwacyjno - bojowy W zespole: Polskie umocnienia z 1939 r. W rejonie Wągrowca i Gołańczy (nr 5)	1939 rok	62-130 Chawłodno N: 52° 55' 33,7'' E: 17° 16' 44,6'' nr ewidencyjny działki: 79/1 z obrębu Chawłodno nr księgi wieczystej: KW PO1B/00058064/7	Nr 477-A, <i>Umocnienia w rejonie Wągrowca i Gołańczy z 1939 r.</i> , decyzja z dn. 24.10.1983, Nr WKZ 5340/Dec. 47/83
6	Laskownica Wielka	Schron obserwacyjno - bojowy W zespole: Polskie umocnienia z 1939 r. W rejonie Wągrowca i Gołańczy (nr 9)	1939 rok	62-130 Laskownica Wielka N: 52° 54' 01,a'' E: 17° 16' 01,4'' nr ewidencyjny działki: 96/21 z obrębu Laskownica nr księgi wieczystej: KW 12963	Nr 477-A, <i>Umocnienia w rejonie Wągrowca i Gołańczy z 1939 r.</i> , decyzja z dn. 24.10.1983, Nr WKZ 5340/Dec. 47/83
7	Podjeziorze	Schron do ognia jednostronnego W zespole: Polskie umocnienia z 1939 r. W rejonie Wągrowca i Gołańczy (nr 6)	1939 rok	62-130 Chawłodno N: 52° 55' 18,7'' E: 17° 16' 09,7'' nr ewidencyjny działki: 69/1 z obrębu Chawłodno nr księgi wieczystej: KW 55148	Nr 477-A, <i>Umocnienia w rejonie Wągrowca i Gołańczy z 1939 r.</i> , decyzja z dn. 24.10.1983, Nr WKZ 5340/Dec. 47/83
8	Podjeziorze	Schron obserwacyjno - bojowy W zespole: Polskie umocnienia z 1939 r. W rejonie Wągrowca i Gołańczy (nr 7)	1939 rok	62-130 Chawłodno N: 52° 55' 12,0'' E: 17° 16' 16,3'' nr ewidencyjny działki: 65 z obrębu Chawłodno nr księgi wieczystej: KW 56295	Nr 477-A, <i>Umocnienia w rejonie Wągrowca i Gołańczy z 1939 r.</i> , decyzja z dn. 24.10.1983, Nr WKZ 5340/Dec. 47/83

9	Podjeziorze	Schron do ognia dwustronnego W zespole: Polskie umocnienia z 1939 r. W rejonie Wągrowca i Gołańczy (nr 8)	1939 rok	62-130 Chawłodno N: 52° 55' 11,9'' E: 17° 16' 02,7'' nr ewidencyjny działki: 64/2 z obrębu Chawłodno nr księgi wieczystej: KW PO1B/00013696/9	Nr 477-A, Umocnienia w rejonie Wągrowca i Gołańczy z 1939 r., decyzja z dn. 24.10.1983, Nr WKZ 5340/Dec. 47/83
---	-------------	---	----------	---	--

5.2.4. Zabytki ruchome

Zabytki ruchome to głównie wyposażenie kościołów. Jest to zbiór otwarty. Ilość obiektów ruchomych wpisanych do ewidencji jest większa, niż tych wpisanych do rejestru zabytków w tabeli poniżej. Wpis do rejestru zabytku ruchomego następuje na wniosek właściciela lub w przypadku zagrożenia zniszczeniem lub wywozem za granicę – z urzędu przez WKZ.

Tabela nr 10-Wykaz ilościowy obiektów zabytkowych ruchomych z ternu Gminy Gołańcz¹²

Miejsce	Obiekty wpisane do rejestru zabytków ruchomych województwa wielkopolskiego
Kościół p.w. Św. Wawrzyńca w Gołańczy	21 Obiektów zabytkowych składających się na wyposażenie i wystrój kościoła B-1436-1456 z 31.05.1985
Kościół p.w. Najświętszej Marii Panny w Gołańczy	7 obiektów zabytkowych B-1457-1463 z 10.06.1985
Kościół p.w. Św. Małgorzaty w Chojnie	13 obiektów zabytkowych B-1423-1435 z 22.05.1985
Kościół p.w. Św. Andrzeja w Czeszewie	17 obiektów ruchomych składających się na wyposażenie kościoła B-1169-1185 z 30.03.1984
Kościół p.w. Św. Katarzyny w Smogulcu	64 zabytki B-1211-1257 z 9.05.1984
Kościół p.w. Św. Jana Chrzciciela w Panigrodzu	Zespół 6 zabytków stanowiących wyposażenie kościoła B-1490-1495 z 16.08.1985
Gołańcz	Figura Św. Wawrzyńca 16/Wlkp/B z 20.06.2000

¹²INFORMACJA O STANIE ZABYTEKÓW W POWIECIE WĄGROWIECKIM, Wągrowiec, 2013 r.

5.2.5. Zabytki archeologiczne

Obszar gminy posiada bardzo bogate pod względem zasobności udokumentowane zasoby archeologiczne. Na terenie gminy Gołańcz zarejestrowano ponad 900 stanowisk archeologicznych kulturowych (517 wydzielonych na mapach AZP).

(Tabela nr 11- jako Załącznik nr 2 do programu).

Gmina Gołańcz¹³

Zabytek archeologiczny to według wcześniej cytowanej ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami[...] zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

Pośród szczególnie ciekawych pozostałości dawnego osadnictwa wymieć należy:

grodziska - pozostałość po grodzie albo osadzie obronnej w postaci kolistego (w podstawie) lub wielobocznego wzniesienia, zazwyczaj z zachowanymi śladami wałów drewniano-ziemnych,

cmentarzyska - pozostałość po miejscu, gdzie ludność chowała swoich zmarłych,

osady - miejsce dłuższego pobytu grupy ludzi wraz z szeregiem urządzeń wykonanych przez nich dla zapewnienia sobie warunków niezbędnych doprowadzenia przyjętego przez tą grupę ludzką trybu i poziomu życia,

kurhany - rodzaj mogiły, w kształcie kopca o kształcie stożkowym lub zbliżonym do półkolistego, z elementami drewnianymi, drewniano-kamiennymi lub kamiennymi, w którym znajduje się komora grobowa z pochówkiem szkieletowym lub ciałopalnym.

Kilka z tych kategorii występuje na terenie gminy Gołańcz.

Osadnictwo pradziejowe, wczesnośredniowieczne oraz późnośredniowieczne na terenie gminy skupiało się głównie wzdłuż Rynny Gołanieckiej. Ślady osadnictwa w wielu miejscach zarejestrowano również w rejonie Morakowa, Gołańczy i Panigrodza. Ślady osadnictwa i występowania stanowisk archeologicznych odkryto na stokach obniżenia terenowego w rejonie Łęgniszewa. Stanowiska występują się na stokach rynny Jeziora Czeszewskiego.

---

¹³INFORMACJA O STANIE ZABYTEKÓW W POWIECIE WĄGROWIECKIM, Wągrowiec, 2013 r.

Najstarsze ślady osadnictwa pochodzą z okresu neolitu i wczesnej epoki brązu, osadnictwo z tego okresu zarejestrowano w rejonie Morakowa, Oleszna, Gołańczy, Panigródzia i Laskownicy Małej. Liczniej reprezentowane są pozostałości działalności kultury łużyckiej i pomorskiej, między innymi w Morakowie, Laskownicy Małej, Gołańczy, Chawłodnie i Czerlinie. W wieku XIX pionierskie badania kultury łużyckiej prowadził mieszkający w Czeszewie Karol Libelt.

Osadnictwo kultury przeworskiej znane jest z osad w Lesznie, Morakowie, Tomczycach i Gołańczy. Osadnictwo wczesnośredniowieczne, nieliczne ze starszych faz wczesnego średniowiecza reprezentowane jest głównie przez punkty osadnicze datowane głównie na XIII wiek. Zespół osadniczy tworzy osada (Laskownica Mała, stan. 3) powiązana z grodziskiem wczesnośredniowiecznym w Laskownicy Małej, stan. 2. Nasilenie osadnictwa obserwujemy w 2 pół. XIV w., co można wiązać z kolonizacją północnych Pałuk. W tym okresie został zbudowany murowany zamek w Gołańczy, jako siedziba rodu Pałuków. Najliczniej reprezentowane są stanowiska datowane na okres nowożytny - XVI -XVII w. W okresie późnego średniowiecza kształtuje się obecny układ wielu miejscowości, stąd koncentracja osadnictwa średniowiecznego wokół nich. Osadnictwo późnośredniowieczne dokumentuje materiał ceramiczny z XVI - XVIII w. wokół wsi jak Panigródz, Czerlin, Morakowo, Chawłodno, Czeszewo, będący śladem ich nieprzerwanego osadnictwa trwającego do dziś. Stan zachowania stanowisk określić można jako średni.

Najstarsze ślady osadnictwa z okresu neolitu to osady w miejscowościach:

- Grabowo
- Konary
- Oleszno
- Panigródz

Na szczególną uwagę zasługują osady kultury łużyckiej w:

- Czeszewie
- Konary
- Laskownicy Małej

Stanowiska z okresu wpływów rzymskich reprezentują między innymi:

- Czeszewo
- Czesławice

Okres wczesnego średniowiecza reprezentuje osada w Smogulcu i osada w Laskownicy Małej. Bezpośrednim zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych jest działalność inwestycyjna człowieka (nowe i inwestycje, głęboka orka i nielegalne rozkopywanie stanowiska przez człowieka).

Stanowiska wpisane do rejestru podlegają ochronie prawnej. Informacja o występowaniu stanowiska archeologicznego dostępna jest w miejscowym planie(-ch) zagospodarowania przestrzennego lub studium kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego. Dokumenty te pełnią też rolę informacyjną i pośrednio również ochronną.

Stanowiska archeologiczne z terenu Gminy Gołańcz ujęte w rejestrze zabytków i zabytki archeologiczne o najważniejszym znaczeniu dla gminy

Na terenie gminy Gołańcz znajdują się 3 stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków - grodziska.

Tabela nr 12- stanowiska archeologiczne z terenu gminy Gołańcz wpisane do rejestru zabytków

MIEJSCOWOŚĆ	OBSZAR AZP	OBIEKT
Smogulec, stan. 1	38-31/14	grodzisko
Laskownica Mała, stan. 2	41-31/52	grodzisko
Czesławice, stan. 1	40-30/24	grodzisko

W przypadku stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków istnieje zakaz prowadzenia wszelkich robót budowlanych oraz przemysłowych na jego terenie, a prace porządkowe prowadzone w jego obrębie wymagają uzgodnienia z właściwym konserwatorem zabytków.

Ewidencja zabytków GEZ archeologicznych została wykonana w 2014 roku i zawiera stanowiska wskazane przez WKZ z terenu Gminy Gołańcz. Na etapie 4- letniego programowania nie jest możliwe wskazanie inwestycji, które zlokalizowane będą na obszarze występowania stanowisk archeologicznych. Wynika to ze specyfiki budżetu gminy (roczne programowanie budżetowe). W sytuacji lokalizacji inwestycji na obszarze stanowisk archeologicznych zlecony zostanie odpowiedni nadzór zgodnie z przepisami prawa.

W celu ochrony stanowisk archeologicznych i nawiązań kulturowych podczas realizacji inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, ważne jest określenie dla wykonawcy (i in-

westora) zasad ochrony zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków, planach mpzp, decyzjach wz i innych decyzjach zastępujących plany zagospodarowania przestrzennego oraz opiniach i decyzjach Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

6. Analiza szans i zagrożeń

Poniższa tabela przedstawia część analizy SWOT z dokumentów programowych Gminy Gołańcz. Duża ilość zabytków należy do mocnych stron miasta, ale jednocześnie stan ich zachowania został uznany za słabą stronę Gminy.

Tabela nr 13 –analiza SWOT

<p>Mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • czyste środowisko naturalne, wysoka jakość rol- niczej przestrzeni produkcyjnej; • istnienie terenów do lokowania działalności gospodarczej i usługowej; • rozwinięta infrastruktura techniczna w postaci wo- dociągów, kanalizacji, sieci energetycznych, tele- fonii przewodowej, nowoczesnych systemów łącz- ności umożliwiające prowadzenie działalności go- spodarczej; • prorozwojowa polityka władz miasta doceniających wagę rozwoju gospodarczego; • działalność Gołanieckiego Ośrodka Kultury; • dobry stan techniczny gminnych obiektów oświa- 	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • niekorzystne położenie z dala od dróg krajowych; • niszczące zabytki wymagające remontu; • zły stan parków zabytkowych; • wysoki wskaźnik bezrobocia w mie- ście, zwłaszcza w grupie osób młodych i absolwentów; • niewielkie możliwości zmian profilu działalności gospodarczej; • niska siła nabywcza miejscowej ludno- ści oznaczająca niski poziom popytu we- wnętrznego; • mała aktywność społeczna dużej
--	---

<p>towych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • funkcjonujące gospodarstwa agroturystyczne na terenie gminy; 	<p>części lokalnej społeczności;</p> <ul style="list-style-type: none"> • istnienie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do dóbr i usług;
<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> • utrzymujący się wzrost gospodarczy i wynikająca stąd poprawa jakości życia ludności; • dotacje z Unii Europejskiej przyznawane w ramach funduszy pomocowych; • wyhamowanie negatywnych trendów dotyczących migracji oraz wzrost liczby urodzeń spowodowanych prorodzinną polityką państwa; • utrzymanie się pozytywnych trendów dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców; 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • występowanie w województwie wielu miast o podobnym profilu konkurujących o środki i inwestycje; • spowolnienie rozwoju gospodarczego; • wysoki wskaźnik emigracji, zwłaszcza wśród kobiet, ludzi młodych i wykształconych; • bariery biurokratyczne w dostępie do środków pomocowych UE oraz konkurencja innych miast w tym zakresie;

7. Założenia programowe

Opis założeń rewitalizacyjnych przedstawiono w rozdziale 5.1*. a kolejność realizacji pozostałych zadań zależy będzie od decyzji Rady Miejskiej.

Z pewnością celem strategicznym Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Gołańcz na lata 2015-2018 jest zachowanie dziedzictwa kulturowego jako czynnika sprzyjającego rozwojowi gospodarczemu i turystycznemu miasta. W ramach ochrony dziedzictwa kulturowego we wskazanym okresie, na terenie Gminy Gołańcz, prowadzone będą następujące działania:

- zbieranie informacji od właścicieli obiektów zabytkowych na temat przeprowadzonych remontów;
- prowadzenie i weryfikacja Gminnej ewidencji zabytków oraz stanu zachowania zabytków;
- dbałość o zabytki wpisane do rejestru i ewidencji;
- pomoc formalna dla właścicieli zabytków;
- prowadzenie nadzorów archeologicznych w strefach objętych nadzorem archeologicznym;
- opracowanie regulaminu umieszczania reklam na obiektach zabytkowych (dotyczy to także otoczenia zabytków);
- nauczanie na temat dziedzictwa kulturowego miasta i zabytków na wszystkich poziomach szkolnictwa;
- popularyzacja i promocja dziedzictwa kulturowego miasta wśród mieszkańców i na zewnątrz;
- publikacje na temat zabytków;
- podnoszenie świadomości mieszkańców na temat wartości zabytków i możliwości ich wykorzystania;
- aktualizacja stanu gminnej ewidencji zabytków nieruchomych i ruchomych.

Uszczegółowienie najważniejszych zadań remontowych i majątkowych w okresie objętym programem obiektów należących do Gminy Gołańcz*

Obiekt	Właściciel	Planowana rewitalizacja
Zamek w Gołańczy	Gmina Gołańcz	<p>Remont i przebudowa w ramach zadania Rewitalizacja terenu przy zamku kasztelańskim :</p> <p>Przedmiotem inwestycji jest remont i przebudowa dawnego zamku w Gołańczy w ramach zadania: „Rewitalizacja terenu przy zamku kasztelańskim”. Przebudowa zamku ma na celu jego adaptację na muzeum z salą wielofunkcyjną. Muzeum prezentować będzie przede wszystkim historię średniowiecznego zamku. Elementem ekspozycji muzealnej będą zachowane XIV wieczne, gotyckie mury zamku - tj. mury wieży mieszkalnej oraz, zewnętrzne mury obwodowe z basztą. Ponadto odtworzone i eksponowane będą elementy późniejszego, nowożytnego dworu wieżowego jak np.: stropy belkowe, kominek, brama wjazdowa, stolarka okienna. : Sala wielofunkcyjna z kominkiem służyć ma lokalnej społeczności oraz władzom samorządowym jako miejsce spotkań i organizacji okolicznościowych imprez i wydarzeń kulturalnych.</p> <p>Zakres prac planowanych w pierwszym etapie obejmuje :</p> <p>A - rozbiórkę żelbetowych konstrukcji schodów i części stropów wewnątrz budynku głównego wykonanych w latach 80-tych/90-tych,</p> <p>B - Konserwację, uzupełnienie detalu oraz w niewielkim zakresie przebudowę elewacji,</p> <p>C - Konserwację i remont wnętrz oraz wykonanie schodów wewnętrznych i dźwigu osobowego zapewniającego dostęp osobom niepełnosprawnym do wszystkich kondygnacji użytkowych,</p> <p>D -Konserwację, remont i częściach odtworzenie murów obwodowych z basztą. Odtworzenie gotyckiego dachu wieżowego baszty i XVII wiecznego detalu bramy wjazdowej. Wykonanie drewnianych schodów prowadzących na mury i drewnianych poręczy na murach,</p>

		<p>E - Wykonanie nawierzchni brukowej dziedzińca zamkowego w obrębie murów obwodowych oraz stabilizację brzegu jeziora palami drewnianymi,</p> <p>F - Wykonanie instalacji W obrębie działki: WLZ, instalacji gazowej, instalacji wodociągowej i kanalizacji sanitarnej, instalacji oświetlenia zewnętrznego i iluminacji nocnej Zamku, instalacji CCTV.</p>
Pałac w Smogulcu	Gmina Gołańcz	Rewitalizacja wykonana w 2009 r. - utrzymanie efektu wykonanej rewitalizacji.
Pałac w Czesławicach	Gmina Gołańcz	Planowany remont budynku i otoczenia pałacu, z przeznaczeniem na cele usługowe, opieki społecznej, zamieszkania zbiorowego, kultury itp..
Pałac w Czerlinie	Gmina Gołańcz	Przewidziany do rewitalizacji w późniejszym terminie.
Pałac Gołańcz ul. Osada	Gmina Gołańcz	Brak planów remontu lub rewitalizacji.
Pałac w Olesznie		Brak planów remontu lub rewitalizacji.
Dworzec PKP Gołańcz	Gmina Gołańcz	Objęty rewitalizacją na najbliższe lata- dokumentacja na etapie ponownych uzgodnień z WUOZ.
Dworzec PKP Laskownica Mała	Gmina Gołańcz	Objęty rewitalizacją – jak wyżej.
Dworzec PKP Panigródz	Gmina Gołańcz	Objęty rewitalizacją – jak wyżej.
Szkoła w Gołańczy	Gmina Gołańcz	Utrzymanie efektu termomodernizacji i bieżące prace remontowe.
Szkoła Panigródz 24	Gmina Gołańcz	Utrzymanie efektu termomodernizacji i bieżące prace remontowe.
Szkoła Smogulec bud. starej szkoły nr 14	Gmina Gołańcz	Utrzymanie dotychczasowego stanu budynku.
Szkoła w Chojnie	Gmina Gołańcz	Utrzymanie dotychczasowego stanu budynku.
Dworek w Kujawkach 17	Gmina Gołańcz	Remont elewacji i ścian fundamentowych.

Bud. Policji Klasztorna 6 Gołańcz	Gmina Gołańcz	Planowany remont dachu i bieżące utrzymanie budynku.
Chawłodno 26	Gmina Gołańcz	Świetlica wiejska – utrzymanie dotychczasowego stanu budynku.
Czerlin 17 była szkoła	Gmina Gołańcz	Utrzymanie dotychczasowego stanu budynku.
Czesławice b. szkoła 13	Gmina Gołańcz	Utrzymanie dotychczasowego stanu budynku.
Czeszewo bud. byłej szkoły	Gmina Gołańcz	Utrzymanie dotychczasowego stanu budynku.
Lęgniszewo 21b. szkoła	współwłasność	Obecnie świetlica wiejska i mieszkanie- utrzymanie dotychczasowego stanu budynku.

Potrzeby w dziedzinie ochrony zabytków zostały dość dobrze rozpoznane na poziomie Gminy. Wśród zabytków rejestrowych, natychmiastowych działań remontowo-ratowniczych wymagają: Czeszewie, Czesławicach i Czerlinie wraz z przylegającymi parkami. Te ostatnie zależeć będą od decyzji podjętych przez właścicieli tych obiektów.

Pewnych działań konserwatorskich wymagają niektóre obiekty ujęte w ewidencji gminnej (stan obiektów na rok 2014 widoczny na kartach GEZ obiektów nieruchomości).

Ogólny stan zabytków rejestrowych w Gminie Gołańcz jest średni. Dobrze utrzymane są obiekty sakralne czynne – kościoły i cmentarze katolickie. Stan zabytków ewidencyjnych można określić jako średni. W wielu wypadkach widać niedoinwestowanie wyrażające się złym stanem elewacji budynków. Dotyczy to zarówno domów mieszkalnych jak i zespołów folwarcznych, które stanowią kompleks wielu budynków w jednym układzie funkcjonalnym. Inną kwestią jest stan tych budynków. Gmina z pewnością będzie prowadzić działania restauracyjne na obiektach pozostających jej własnością, które wymieniane były w poprzednich rozdziałach, szczególnie w planach rozwoju miejscowości. Wiadomym jest, że zakres zadań i prac związanych z ochroną za-

bytków może ulec zmianie w ciągu 4 lat. Zależać to będzie od możliwości pozyskania środków zewnętrznych i decyzji Rady Gminy. Poza wspomnianymi działaniami konserwatorskimi na niektórych obiektach ewidencyjnych, pozostaje cała przestrzeń działań edukacyjnych, promocyjnych i informacyjnych.

8. Instrumentarium realizacji opieki nad zabytkami

8.1. Instrumenty prawne

W ramach instrumentów prawnych, którymi dysponuje gmina w dziedzinie ochrony zabytków, wskazać można najważniejsze z nich: uchwalanie planów zagospodarowania i ich zmiana, ustalenie stref ochrony konserwatorskiej, wydawanie decyzji administracyjnych.

Zgodnie z Ustawą o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 roku do zadań własnych gminy należy zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty. W odniesieniu do problemów szeroko pojętej ochrony zabytków zadania te obejmują następujące sprawy (art. 7):

- ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej;
- edukacji publicznej;
- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych, zieleni gminnej i zadrzewień;
- cmentarzy gminnych;
- utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych;
- promocji gminy;
- współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Kompetencje Burmistrza:

- wydawanie zezwoleń na usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości na wniosek posiadacza nieruchomości (art. 83 ustawy o ochronie przyrody);
- wydawanie decyzji w sprawach ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego (art. 51 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym);
- prowadzenie rejestru wydanych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu powiatowym i gminnym (art. 57 ust. 2 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym);
- wydawanie decyzji o warunkach zabudowy (art. 60 ust. 1 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym);
- przygotowanie sprawozdania z realizacji założeń Programu opieki nad zabytkami co 2 lata.

8.2. Instrumenty finansowe

Gmina może współfinansować wybrane prace konserwatorskie, remontowe i archeologiczne, udzielając dotacji na finansowanie prac konserwatorskich i restauratorskich. W ramach pomocy merytorycznej gmina może także pomagać w wykorzystaniu programów UE przeznaczonych na zabytki w formie dofinansowań dla właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych.

8.3. Instrumenty społeczne

W ramach działań o charakterze społecznym, gmina prowadzi działania edukacyjne, promocyjne i współpracę z organizacjami społecznymi. Edukacja i informacja są ze sobą ściśle powiązane, ponieważ dobra i właściwa informacja wzmacnia efekt edukacji. Działające w gminie szkoły pełnią istotną rolę w edukacji młodzieży.

Do realizacji programu powołany zostanie zespół spośród pracowników Urzędu Gminy Gołańcz. Realizacja Gminnego programu opieki nad zabytkami podlegać będzie ocenie Rady Miejskiej. Burmistrz ma obowiązek sporządzenia co 2 lata sprawozdania z wykonania programu i przedstawienia go Radzie Gminy.

9. Zasady oceny realizacji programu

Zgodnie z art. 87 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, obowiązek prowadzenia kontroli stanu realizacji Programu opieki nad zabytkami spoczywa na burmistrzu, który sporządza co 2 lata sprawozdanie z realizacji programu i przedstawia je Radzie Miejskiej.

10. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami

Program ochrony zabytków Gminy Gołańcz określa pewne kierunki i cele w zakresie ochrony zabytków znajdujących się na terenie Gminy. Obowiązek dbania o zabytki spoczywa na właścicielach lub użytkownikach obiektów zabytkowych.

Głównymi źródłami finansowania **Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami**, tj. projektów związanych z zabytkami oraz projektów pośrednio związanych z ochroną dziedzictwa, są:

1. środki z funduszy europejskich, dystrybuowane na poziomie krajowym,
2. środki z funduszy europejskich – Regionalnego Programu Operacyjnego, dystrybuowane na poziomie województwa,
3. środki z europejskich programów specjalnych, współpracy transgranicznej, itd.,
4. środki finansowe z budżetu państwa, przyznawane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programów ministerialnych,
5. środki wojewódzkie (dotacje podmiotowe dla instytucji, których organizatorem jest samorząd województwa; dotacje dla innych jednostek samorządu terytorialnego; dotacje, granty, nagrody dla innych podmiotów).

Ponadto finansowanie zadań służących realizacji Programu może odbywać się z wykorzystaniem:

- dochodów własnych instytucji kultury,

- środków własnych jednostek samorządu terytorialnego (gmina, powiat),
- środków prywatnych (np.: osób fizycznych, fundacji, stowarzyszeń, ...)

Poniższa tabela przedstawia na niektóre źródła finansowania ochrony zabytków oraz wskazuje ich zakres.

Tabela nr 14-Źródła finansowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w ujęciu ogólnym.¹⁴

Źródło finansowania		Przedmiot finansowania
Budżet państwa	Wojewódzki Konserwator Zabytków(środki finansowe z budżetu państwa z części której dysponentem jest wojewoda)	<ul style="list-style-type: none"> • Prace konserwatorskie i remontowe zabytkowych obiektów na terenie województwa posiadających istotne znaczenie historyczne, artystyczne lub naukowe oraz będących w złym stanie technicznym: <ul style="list-style-type: none"> – zabytki ruchome i nieruchome; ratownicze badania archeologiczne; dokumentacja konserwatorska, ewidencyjna i archeologiczna
	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona i zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego; konserwacja i zabezpieczenie obiektów muzealnych oraz konserwacja i rewaloryzacja zabytków, ochrona dziedzictwa kultury ludowej (Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – w ramach programu „Dziedzictwo Kulturowe”, priorytet 1. „Ochrona zabytków”, priorytet 2. „Rozwój instytucji muzealnych” oraz priorytet 5. „Ochrona dziedzictwa kultury ludowej”) • Inwestycje w infrastrukturę kultury (Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – w ramach programu „Rozwój infrastruktury kultury”) Zachowanie, waloryzacja i ochrona dziedzictwa kulturowego w ramach Mecenatu Państwa • Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami (dotacje celowe przeznaczone na finansowanie lub dofinansowanie zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań oraz na finansowanie lub dofinansowanie prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych jednostkom

¹⁴Szczegóły poszczególnych programów dostępne w instytucjach wdrażających dany program.

		należącym i nie należącym do sektora finansów publicznych). Dotacje podmiotowe dla narodowych instytucji
		• Inne
	Ministerstwo Środowiska – państwowe jednostki budżetowe – Parki Narodowe	• Wydatki bieżące i inwestycyjne na utrzymanie Parków Narodowych wraz z muzeami przyrodniczym • Wydatki na ochronę krajobrazu kulturowego
Jednostki samorządu terytorialnego (gminy i powiaty)		• Ochrona i konserwacja zabytków (wydatki gmin, wydatki powiatów) • Dotacje na działalność bieżącą i inwestycyjną dla instytucji kultury, w tym muzeów
Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej		W zależności od programu
Programy wspólnotowe		W zależności od programu
Fundusz Rolny		Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata • Priorytet 3. Jakość życia na obszarach wiejskich i zróżnicowanie gospodarki wiejskiej; Działanie 3.4 Odnowa i rozwój wsi; W ramach działania wspierane będą projekty z zakresu m.in.: – budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów (pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe, służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury) – budowy, remontu lub przebudowy infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych; – zakupu obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie, w tym budynków będących zabytkami, z przeznaczeniem na cele publiczne; – odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci; – kultywowania tradycji społeczności lokalnej

	<p>oraz tradycyjnych zawodów.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Priorytet 4. Leader; <p>Działanie 4.1 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju;</p> <p>W ramach działania wspierane będą projekty z zakresu m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – promocji i rozwoju lokalnej aktywności, w tym promocji lokalnej twórczości kulturalnej i artystycznej, z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego oraz przyrodniczego; – renowacja zabezpieczenia i oznakowania przydrożnych kapliczek, pomników przyrody, odkrywek geologicznych i innych miejsc i budowli charakterystycznych dla danej miejscowości i istotnych dla realizacji LSR wraz z uporządkowaniem terenu wokół tych miejsc; – odnawiania elewacji i dachów prywatnych budynków, ogrodzeń oraz innych obiektów charakterystycznych dla budownictwa danego regionu; – zakupu strojów, eksponatów i innego wyposażenia dla zespołów artystycznych, zespołów folklorystycznych oraz innych grup i zespołów kultywujących miejscowe tradycje i zwyczaje; – inwestycji służących utrzymaniu i kultywowaniu tradycyjnych zawodów i rzemiosła oraz inwestycji służących wspieraniu twórczości lokalnej lub ludowej.
Jednostki administracyjne Kościołów i związków Wyznaniowych	<ul style="list-style-type: none"> • Wydatki bieżące i inwestycyjne na utrzymanie muzeów kościelnych i związków wyznaniowych
Polskie Towarzystwo Turystyczno- Krajoznawcze	<ul style="list-style-type: none"> • Wydatki bieżące i inwestycyjne na utrzymanie muzeów PTTK • Inne wydatki (utrzymanie szlaków)
Inni organizatorzy muzeów (osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej)	<ul style="list-style-type: none"> • Wydatki bieżące i inwestycyjne na utrzymanie muzeów ww. organizatorów • Inne wydatki

11. Główne opracowania wykorzystane do przygotowania programu:

- **Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015**
- **Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami 2014-2017**
- **Narodowa Strategia Kultury na lata 2007-2013 wraz z jej Uzupełnieniem na lata 2004-2020.**
- **Wojewódzki Wielkopolski Program Opieki nad Zabytkami 2013-2016**
- **Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gołańcz**
- **Strategia Rozwoju Miast i Gminy Gołańcz**
- **Plan Rozwoju Lokalnego Miast i Gminy Gołańcz**
- **Plan Odnowy Miejscowości Laskownica 2013-2021**
- **Plan Odnowy Miejscowości Smogulec 2007-2013**
- **Plan Odnowy Miejscowości Kujawki 2010-2018**
- **Plan Odnowy Miejscowości Czeszewo 2009-2015**
- **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Gołańcz w latach 2006 – 2013**
- **Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Wągrowieckiego 2006-2015**
- **Plany zagospodarowania przestrzennego Gminy Gołańcz**

Załącznik nr 1 Zabytki nieruchome

Załącznik nr 1 - GEZ - zabytki nieruchome Gmina Gołańcz 2016

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Datowanie	Adres	Rejestr	Uwagi
1.	Gołańcz	Układ urbanistyczny	XIV w.			
2.	Gołańcz	Zespół Kościoła Klasztornego Bernardynów Fil. pw. Najświętszej Marii Panny - kościół	XV w. / XVI w., rozbudowany 1695 - 1700 rok	ul. Klasztorna	A-83/AK-I-11a/252 z 10.03.1933	
3.	Gołańcz	Zespół Kościoła Klasztornego Bernardynów Fil. pw. Najświętszej Marii Panny - brama	1 ćw. XVIII w.	ul. Klasztorna		
4.	Gołańcz	Zespół Kościoła Parafialnego pw. św. Wawrzyńca Męczennika - kościół	1934 rok	ul. Księdza Mrotka 8	A-498 z 25.01.1984	
5.	Gołańcz	Zespół Kościoła Parafialnego pw. św. Wawrzyńca Męczennika - plebania	4 ćw. XIX w.	ul. Księdza Mrotka 8		
6.	Gołańcz	Zespół Zamku Kasztelańskiego - zamek	przed 1383 rokiem, 1 połowa XV w.	ul. Jeziorna	A-87/6347/30A z 12.03.1930: wg KB - 10	
7.	Gołańcz	Zespół Zamku Kasztelańskiego - pozostałości murów obronnych z bramą	1 połowa XV w., 2 połowa XVII w.	ul. Jeziorna		

8.	Gołańcz	Dwór majątku Smolary, dom nr 15	koniec XIX w.	ul. Osada 15		
9.	Gołańcz	Szkoła, dom	1 ćw. XX w.	ul. Klasztorna 13		
10.	Gołańcz	Zespół dworca kolejowego - dworzec	1907 rok	ul. Dworcowa		
11.	Gołańcz	Zespół dworca kolejowego - rampa	1907 rok	ul. Dworcowa		
12.	Gołańcz	Zespół dworca kolejowego - budynek gospodarczy	1907 rok	ul. Dworcowa		
13.	Gołańcz	Zespół dworca kolejowego - wieża ciśnień	początek XX w.	ul. Dworcowa		
14.	Gołańcz	Zespół dworca kolejowego - warsztaty kolejowe - lokomotywownia	1907 rok	ul. Dworcowa		
15.	Gołańcz	Zespół dworca kolejowego - dyspozytornia ruchu	początek XX w.	ul. Dworcowa		
16.	Gołańcz	Młyn	początek XIX w.	ul. Margonińska		
17.	1	Gołańcz	Schron do ognia jednostronnego W zespole: Polskie umocnienia z 1939 r. W rejonie Wągrowca i Gołańczy (nr 1)	1939 rok	ul. Lipowa, 62-130 Gołańcz N: 52° 56' 19,8'' E: 17° 17' 42,3'' nr ewidencyjny działki: 1005 z obrębu Gołańcz nr księgi wieczystej: KW 39	Nr 477-A, Umocnienia w rejonie Wągrowca i Gołańczy z 1939 r., decyzja z dn. 24.10.1983, Nr WKZ 5340/Dec. 47/83
18.	2	Gołańcz	Schron obserwacyjno - bojowy W zespole: Polskie umocnienia z	1939 rok	ul. Lipowa, 62-130 Gołańcz N: 52° 56' 18,7'' E: 17° 17' 42,3''	Nr 477-A, Umocnienia w rejonie Wągrowca i Gołańczy z 1939 r., decyzja z dn. 24.10.1983, Nr WKZ

			1939 r. W rejonie Wągrowca i Gołańczy (nr 2)		nr ewidencyjny działki: 1005 z obrębu Gołańcz nr księgi wieczystej: KW 39	5340/Dec. 47/83
19.	3	Gołańcz	Schron do ognia jednostronnego W zespole: Polskie umocnienia z 1939 r. W rejonie Wągrowca i Gołańczy (nr 3)	1939 rok	ul. Cmentarna, 62-130 Gołańcz N: 52° 56' 00,3'' E: 17° 16' 57,4'' nr ewidencyjny działki: 468/2 z obrębu Gołańcz nr księgi wieczystej: KW PO1B/00025100/2	Nr 477-A, Umocnienia w rejonie Wągrowca i Gołańczy z 1939 r., decyzja z dn. 24.10.1983, Nr WKZ 5340/Dec. 47/83
20.	4	Gołańcz	Schron obserwacyjno - bojowy W zespole: Polskie umocnienia z 1939 r. W rejonie Wągrowca i Gołańczy (nr 4)	1939 rok	ul. Cmentarna, 62-130 Gołańcz N: 52° 56' 00,3'' E: 17° 16' 57,4'' nr ewidencyjny działki: 468/2 z obrębu Gołańcz nr księgi wieczystej: KW PO1B/00025100/2	Nr 477-A, Umocnienia w rejonie Wągrowca i Gołańczy z 1939 r., decyzja z dn. 24.10.1983, Nr WKZ 5340/Dec. 47/83
21.	5	Chawłodno	Schron obserwacyjno - bojowy W zespole: Polskie umocnienia z 1939 r. W rejonie Wągrowca i Gołańczy (nr 5)	1939 rok	62-130 Chawłodno N: 52° 55' 33,7'' E: 17° 16' 44,6'' nr ewidencyjny działki: 79/1 z obrębu Chawłodno nr księgi wieczystej: KW PO1B/00058064/7	Nr 477-A, Umocnienia w rejonie Wągrowca i Gołańczy z 1939 r., decyzja z dn. 24.10.1983, Nr WKZ 5340/Dec. 47/83
22.	6	Laskownica Wielka	Schron obserwacyjno - bojowy W zespole: Polskie umocnienia z	1939 rok	62-130 Laskownica Wielka N: 52° 54' 01,a'' E: 17° 16' 01,4''	Nr 477-A, Umocnienia w rejonie Wągrowca i Gołańczy z 1939 r., decyzja z dn. 24.10.1983, Nr WKZ

			1939 r. W rejonie Wągrowca i Gołańczy (nr 9)		nr ewidencyjny działki: 96/21 z obrębu Laszkownica nr księgi wieczystej: KW 12963	5340/Dec. 47/83
23.	7	Podjeziorze	Schron do ognia jednostronnego W zespole: Polskie umocnienia z 1939 r. W rejonie Wągrowca i Gołańczy (nr 6)	1939 rok	62-130 Chawłodno N: 52° 55' 18,7'' E: 17° 16' 09,7'' nr ewidencyjny działki: 69/1 z obrębu Chawłodno nr księgi wieczystej: KW 55148	Nr 477-A, Umocnienia w rejonie Wągrowca i Gołańczy z 1939 r., decyzja z dn. 24.10.1983, Nr WKZ 5340/Dec. 47/83
24.	8	Podjeziorze	Schron obserwacyjno - bojowy W zespole: Polskie umocnienia z 1939 r. W rejonie Wągrowca i Gołańczy (nr 7)	1939 rok	62-130 Chawłodno N: 52° 55' 12,0'' E: 17° 16' 16,3'' nr ewidencyjny działki: 65 z obrębu Chawłodno nr księgi wieczystej: KW 56295	Nr 477-A, Umocnienia w rejonie Wągrowca i Gołańczy z 1939 r., decyzja z dn. 24.10.1983, Nr WKZ 5340/Dec. 47/83
25.	9	Podjeziorze	Schron do ognia dwustronnego W zespole: Polskie umocnienia z 1939 r. W rejonie Wągrowca i Gołańczy (nr 8)	1939 rok	62-130 Chawłodno N: 52° 55' 11,9'' E: 17° 16' 02,7'' nr ewidencyjny działki: 64/2 z obrębu Chawłodno nr księgi wieczystej: KW PO1B/00013696/9	Nr 477-A, Umocnienia w rejonie Wągrowca i Gołańczy z 1939 r., decyzja z dn. 24.10.1983, Nr WKZ 5340/Dec. 47/83
26.	Gołańcz	Dom nr 1	początek XX w.	ul. Dworcowa 1		
27.	Gołańcz	Dom nr 2	początek XX w.	ul. Dworcowa 2		
28.	Gołańcz	Dom nr 3	początek XX w.	ul. Dworcowa 3		
29.	Gołańcz	Dom nr 3	2 połowa XIX w.	ul. Jeziorna 3		
30.	Gołańcz	Dom nr 4	koniec XIX w.	ul. Jeziorna 4		

31.	Gołańcz	Dom nr 5	2 połowa XIX w.	ul. Jeziorna 5		
32.	Gołańcz	Dom nr 8	1910 rok	ul. Jeziorna 8		
33.	Gołańcz	Dom nr 2	1 ćw. XX w.	ul. Klasztorna 23		
34.	Gołańcz	Dom nr 4	1909 rok	ul. Klasztorna 4		
35.	Gołańcz	Dom nr 6	2 połowa XIX w.	ul. Klasztorna 6		
36.	Gołańcz	Dom nr 14	lata 20- te XX w.	ul. Klasztorna 14		
37.	Gołańcz	Dom nr 23	1932 rok	ul. Klasztorna 23		
38.	Gołańcz	Dom nr 2	początek XX w.	ul. Kościelna 2		
39.	Gołańcz	Dom nr 3	początek XX w.	ul. Kościelna 3		
40.	Gołańcz	Dom nr 4	początek XX w.	ul. Kościelna 4		
41.	Gołańcz	Dom nr 6	początek XX w.	ul. Kościelna 6		
42.	Gołańcz	Dom nr 7	początek XX w.	ul. Kościelna 7		
43.	Gołańcz	Dom nr 8	początek XX w.	ul. Kościelna 8		
44.	Gołańcz	Dom nr 9	początek XX w.	ul. Kościelna 9		
45.	Gołańcz	Dom nr 10	około 1918 roku	ul. Kościelna 10		
46.	Gołańcz	Dom nr 7	lata 20- te XX w.	ul. Libelta 7		
47.	Gołańcz	Dom nr 1	około 1918 roku	ul. dr. R. Piotrowskiego 1		
48.	Gołańcz	Dom nr 2	początek XX w.	ul. dr. R. Piotrowskiego 2		
49.	Gołańcz	Dom nr 7	początek XX w.	ul. dr. R. Piotrowskiego 7		
50.	Gołańcz	Dom nr 1	początek XX w.	Rynek 1		
51.	Gołańcz	Dom nr 2	lata 30- te XX w.	Rynek 2		
52.	Gołańcz	Dom nr 3	lata 30- te XX w.	Rynek 3		
53.	Gołańcz	Dom nr 6	1909 rok	Rynek 6		
54.	Gołańcz	Dom nr 7	1 ćw. XX w.	Rynek 7		
55.	Gołańcz	Dom nr 8	1 ćw. XX w.	Rynek 8		
56.	Gołańcz	Dom nr 13	około 1918 roku	Rynek 13		
57.	Gołańcz	Dom nr 14	około 1918 roku	Rynek 14		

58.	Gołańcz	Dom nr 15	1924 rok	Rynek 15		
59.	Gołańcz	Dom nr 16	1924 rok	Rynek 16		
60.	Gołańcz	Dom nr 18	początek XX w.	Rynek 18		
61.	Gołańcz	Dom nr 19	koniec XIX w.	Rynek 19		
62.	Gołańcz	Dom nr 21	koniec XIX w.	Rynek 21		
63.	Gołańcz	Dom nr 22	lata 20- te XX w.	Rynek 22		
64.	Gołańcz	Dom nr 25	początek XX w.	Rynek 25		
65.	Gołańcz	Dom nr 26	koniec XIX w.	Rynek 26		
66.	Gołańcz	Dom nr 2	początek XX w.	ul. Składowa 2		
67.	Gołańcz	Dom nr 1	lata 30- te XX w.	ul. Sportowa 1		
68.	Gołańcz	Dom nr 4	koniec XIX w.	ul. Walki Młodych 4		
69.	Gołańcz	Dom nr 5	około 1918 roku	ul. Walki Młodych 5		
70.	Gołańcz	Dom nr 7	koniec XIX w.	ul. Walki Młodych 7		
71.	Gołańcz	Dom nr 11	koniec XIX w.	ul. Walki Młodych 11		
72.	Gołańcz	Dom nr 12	koniec XX w.	ul. Walki Młodych 12		
73.	Gołańcz	Dom nr 18	koniec XIX w.	ul. Walki Młodych 18		
74.	Gołańcz	Dom nr 21	koniec XIX w.	ul. Walki Młodych 21		
75.	Gołańcz	Dom nr 25	lata 20- te XX w.	ul. Walki Młodych 25		
76.	Gołańcz	Dom nr 26	lata 30- te XX w.	ul. Walki Młodych 26		
77.	Gołańcz	Dom nr 28	lata 30- te XX w.	ul. Walki Młodych 28		
78.	Gołańcz	Dom nr 29	lata 20- te XX w.	ul. Walki Młodych 29		
79.	Gołańcz	Budynek gospodar-	około 1918 roku	ul. Walki Młodych		

		czy		dych		
80.	Gołańcz	Dom nr 6	początek XX w.	ul. Wilkońskiego 6		
81.	Gołańcz	Zaplecze przy domu nr 6	początek XX w.	ul. Wilkońskiego 6		
82.	Bogdanowo	Pozostałości zespołu folwarcznego - budynek biurowo - mieszkalny		Bogdanowo 1		
83.	Bogdanowo	Pozostałości zespołu folwarcznego - budynek gospodarczy		Bogdanowo 1		
84.	Bogdanowo	Pozostałości zespołu folwarcznego - budynek gospodarczy		Bogdanowo 1		
85.	Bogdanowo	Pozostałości zespołu folwarcznego - budynek gospodarczy		Bogdanowo 1		
86.	Bogdanowo	Pozostałości zespołu folwarcznego - budynek gospodarczy		Bogdanowo 1		
87.	Bogdanowo	Pozostałości zespołu folwarcznego - budynek gospodarczy		Bogdanowo 1		
88.	Brdowo	Zespół dworsko - parkowy - dwór	2 połowa XIX w.	Brdowo	A-522 z 02.04.1985	
89.	Brdowo	Zespół dworsko - parkowy - park kra-	2 połowa XIX w.	Brdowo	A-509 z 17.12.1984	

		jobrazowy				
90.	Chawłodno	Szkoła 26	początek XX w.	Chawłodno		
91.	Chawłodno	Pozostałości zespołu folwarcznego - stodoła	1912 rok	Chawłodno		
92.	Chawłodno	Pozostałości zespołu folwarcznego - spichlerz	1880 rok	Chawłodno		
93.	Chawłodno	Pozostałości zespołu folwarcznego - budynek		Chawłodno		
94.	Chawłodno	Dom nr 19	początek XX w.	Chawłodno 19		
95.	Chawłodno	Dom nr 21	koniec XIX w.	Chawłodno 21		
96.	Chawłodno	Dom nr 25	początek XX w.	Chawłodno 25		
97.	Chojna	Kościół parafialny p. w. Św. Małgorzaty	1776 rok	Chojna 14	A-172/583 z 03.05.1969	
98.	Chojna	Plebania	koniec XIX w.	Chojna 14		
99.	Chojna	Kaplica		Chojna		
100.	Chojna	Szkoła, ob. budynek mieszkalny	początek XX w.	Chojna		
101.	Chojna	Oberża, ob. budynek mieszkalny nr 27	koniec XIX w.	Chojna 27		
102.	Czerlin	Zespół dworsko - folwarczny - dwór	2 ćw. XIX w.	Czerlin	A-209/1010 z 11.03.1970	
103.	Czerlin	Zespół dworsko - folwarczny - brama do dworu	2 połowa XIX w.	Czerlin		
104.	Czerlin	Zespół dworsko - folwarczny - oficyna	2 połowa XIX w.	Czerlin		
105.	Czerlin	Zespół dworsko -	XIX w.	Czerlin	A-529 z 13.02.1986	

		folwarczny - park krajobrazowy				
106.	Czerlin	Dzwonnica strażacka, obok remizy, przy domu nr 17	2 połowa XIX w.	Czerlin		
107.	Czerlin	Szkoła nr 17	lata 20. XX w.	Czerlin 17		
108.	Czerlin	Dom nr 24	koniec XIX w.	Czerlin 24		
109.	Czerlin	Dom nr 26	początek XX w.	Czerlin 26		
110.	Czerlin	Dom nr 35	3 ćw. XIX w.	Czerlin 35		
111.	Czerlin	Dom nr 41	początek XX w.	Czerlin 41		
112.	Czesławice	Zespół dworsko - folwarczny - dwór	2 połowa XIX w.	Czesławice	A-210/1011 z 11.03.1970	
113.	Czesławice	Zespół dworsko - folwarczny - silos	1944 rok	Czesławice		
114.	Czesławice	Zespół dworsko - folwarczny - gorzelnia	1888 rok	Czesławice		
115.	Czesławice	Zespół dworsko - folwarczny - obora	początek XX w.	Czesławice		
116.	Czesławice	Zespół dworsko - folwarczny - spichlerz	XIX / XX w.	Czesławice		
117.	Czesławice	Zespół dworsko - folwarczny - park krajobrazowy	XIX w.	Czesławice	A-293/1724 z 23.04.1975	
118.	Czesławice	Szkoła	około 1900 roku	Czesławice 13		
119.	Czeszewo	Kościół parafialny p.w. Św. Andrzeja	około 1500 roku, przebud. 1909 rok	Czeszewo 33	A-81/Ak-I-11a/264 z 14.03.1933	
120.	Czeszewo	Zespół dworsko - parkowy - dwór	1859 - 1860 rok	Czeszewo	A-160/351 z 29.10.1968	
121.	Czeszewo	Zespół dworsko - parkowy - park krajobrazowy	XIX w.	Czeszewo	A-530 z 14.02.1986	

122.	Czeszewo	Szkoła	1913 - 1915 rok	Czeszewo		
123.	Czeszewo	Dom nr 27	1912 rok	Czeszewo 27	A-483 z 15.12.1983	
124.	Czeszewo	Dom nr 35	koniec XIX w.	Czeszewo 35		
125.	Grabowo	Szkoła	początek XX w.	Grabowo 8		
126.	Grabowo	Dom nr 16	początek XX w.	Grabowo 16		
127.	Grabowo	Dom nr 17	początek XX w.	Grabowo 17		
128.	Grabowo	Budynek gospodar- czy nr 18	początek XX w.	Grabowo 18		
129.	Grabowo	Dom nr 19	początek XX w.	Grabowo 19		
130.	Grabowo	Dworzec kolejowy Grabowo	początek XX w.	Grabowo		
131.	Grabowo	Dom nr 23	początek XX w.	Grabowo 23		
132.	Grabowo	Dom nr 26	początek XX w.	Grabowo 26		
133.	Grabowo	Dom nr 32	koniec XIX w.	Grabowo 32		
134.	Grabowo	Dom nr 35	początek XX w.	Grabowo 35		
135.	Grabowo	Cmentarz ewange- licki	II połowa XIX w.	Grabowo		
136.	Grężyny	Zespół folwarczny	2 połowa XIX w., lata 30- te XX w.	Grężyny		
137.	Jeziorki	Budynek świetlicy	początek XX w.	Jeziorki		
138.	Jeziorki	Zespół folwarczny	początek XIX w., koniec XIX w., 1890- 1920 rok	Jeziorki		
139.	Jeziorki	Cmentarz ewange- licki	II połowa XIX w.	Jeziorki		
140.	Jeziorki	Dom nr 4	koniec XIX w.	Jeziorki 4		
141.	Jeziorki	Budynki gospodar- cze i stodoła nr 8	początek XX w.	Jeziorki 8		
142.	Konary	Cmentarz ewange- licki	2 połowa XIX w.	Konary		
143.	Krzyżanki	Dom nr 10	początek XX w.	Krzyżanki 10		
144.	Krzyżanki	Dom nr 20	początek XX w.	Krzyżanki 20		
145.	Krzyżanki	Dom nr 16	2 połowa XIX w.	Krzyżanki 16		

146.	Kujawki	Zespół dworski nr 17 - dwór	1 połowa XIX w.	Kujawki 17		
147.	Kujawki	Zespół dworski nr 17 - budynek gospodarczy	początek XX w.	Kujawki 17		
148.	Kujawki	Remiza strażacka, nad stawem we wsi	koniec XIX w.	Kujawki		
149.	Kujawki	Zagroda nr 9 - Budynek gospodarczy	początek XX w.	Kujawki 9		
150.	Kujawki	Dom nr 1	2 połowa XIX w.	Kujawki 1		
151.	Kujawki	Dom nr 5	po 1918 roku	Kujawki 5		
152.	Kujawki	Dom nr 7	początek XX w.	Kujawki 7		
153.	Kujawki	Dom nr 16	1911 rok	Kujawki 16		
154.	Kujawki	Dom nr 21	początek XX w.	Kujawki 21		
155.	Laskownica Mała	Zespół dworsko - folwarczny - dwór, nr 1	około połowy XIX w.	Laskownica Mała 1		
156.	Laskownica Mała	Zespół dworsko - folwarczny - stodoła	3 ćw. XIX w.	Laskownica Mała 1		
157.	Laskownica Mała	Zespół dworsko - folwarczny - chlew	koniec XIX w.	Laskownica Mała 1		
158.	Laskownica Mała	Zespół dworsko - folwarczny - dawna brama do parku przy skrzyżowaniu we wsi	około połowy XIX w.	Laskownica Mała 1		
159.	Laskownica Mała	Zespół dworsko - folwarczny - park krajobrazowy	2 połowa XIX w.	Laskownica Mała 1	A-510 z 17.12.1984	
160.	Laskownica Mała	Dworzec kolejowy	około 1905 roku	Laskownica Mała		
161.	Laskownica	Dwór nr 34	połowa XIX w.	Laskownica		

	Wielka			Wielka 34		
162.	Laskownica Wielka	Budynek Gospodarczy przy dworze		Laskownica Wielka 34		
163.	Laskownica Wielka	Remiza / zagroda nr 36 - dom	około 1920 roku	Laskownica Wielka 36		
164.	Laskownica Wielka	Remiza / zagroda nr 36 - budynek gospodarczy	początek XX w.	Laskownica Wielka 36		
165.	Laskownica Wielka	Świetlica wiejska	początek XX w.	Laskownica Wielka		
166.	Lęgniszewo	Szkoła, ob. budynek mieszkalny nr 21	początek XX w.	Lęgniszewo 21		
167.	Lęgniszewo	Dom nr 4	początek XX w.	Lęgniszewo 4		
168.	Lęgniszewo	Dom nr 6	początek XX w.	Lęgniszewo 6		
169.	Lęgniszewo	Dom nr 7	koniec XIX w.	Lęgniszewo 7		
170.	Lęgniszewo	Dom nr 8	początek XX w.	Lęgniszewo 8		
171.	Lęgniszewo	Dom nr 9	koniec XIX w.	Lęgniszewo 9		
172.	Lęgniszewo	Dom nr 16	XIX / XX w.	Lęgniszewo 16		
173.	Lęgniszewo	Dom nr 22	początek XX w.	Lęgniszewo 22		
174.	Lęgniszewo	Dom nr 25	początek XX w.	Lęgniszewo 25		
175.	Lęgniszewo	Kapliczka		Lęgniszewo		
176.	Morakowo	Dom nr 6	początek XX w.	Morakowo 6		
177.	Morakowo	Dom nr 7	początek XX w.	Morakowo 7		
178.	Morakowo	Mleczarnia nr 27	koniec XIX w.	Morakowo 27		
179.	Morakowo	Magazyn, ob. sklep spożywczy, nr 17		Morakowo 17		
180.	Morakówko	Dom nr 6	początek XX w.	Morakówko 6		
181.	Morakówko	Dom nr 12	początek XX w.	Morakówko 12		
182.	Oleszno	Zespół dworsko - parkowy - dwór	1849 rok	Oleszno		
183.	Oleszno	Zespół dworsko - parkowy - oficyna dworska, nr 6?	połowa XIX w.	Oleszno 6		

184.	Oleszno	Zespół dworsko - parkowy - park krajobrazowy	koniec XIX w.	Oleszno	A-528 z 24.02.1986	
185.	Panigródz	Zespół kościelny - kościół parafialny p. w. Jana Chrzciciela	około 1830 roku	Panigródz 16	172/Wlkp//A z 10.05.2004	
186.	Panigródz	Zespół kościelny - plebania, nr 16	XIX / XX w.	Panigródz 16		
187.	Panigródz	Zespół kościelny - dom parafialny, nr 14	początek XX w.	Panigródz 14		
188.	Panigródz	Zespół folwarczny - rządcówka	1909 rok	Panigródz	A-574 Z 01.03.1989, 172/Wlkp//A z 10.05.2004	
189.	Panigródz	Zespół folwarczny - oficyna		Panigródz		
190.	Panigródz	Zespół folwarczny - obora	początek XX w.	Panigródz		
191.	Panigródz	Zespół folwarczny - park		Panigródz		
192.	Panigródz	Szkoła	XIX / XX w.	Panigródz 24		
193.	Panigródz	Dworzec kolejowy, nr 80	początek XX w.	Panigródz 80		
194.	Panigródz	Dom nr 17	początek XX w.	Panigródz 17		
195.	Panigródz	Dom nr 19	XIX / XX w.	Panigródz 19		
196.	Panigródz	Dom nr 22	początek XX w.	Panigródz 22		
197.	Panigródz	Dom nr 31	początek XX w.	Panigródz 31		
198.	Panigródz	Dom nr 76	początek XX w.	Panigródz 76		
199.	Panigródz	Dom nr 79 (budynek placówki kolei)	początek XX w.	Panigródz 79		
200.	Parkowo	Pozostałości zespołu folwarcznego - stodoła	1911 rok	Parkowo		

201.	Parkowo	Dom nr 2	początek XX w.	Parkowo 2		
202.	Potulin	Pozostałości zespo- ły folwarcznego - stodoła	początek XX w.	Potulin 17		
203.	Potulin	Pozostałości zespo- łu folwarcznego- spichlerz	1860 rok	Potulin		
204.	Rybowo	Kapliczka		Rybowo		
205.	Rybowo	Oficyna		Rybowo		
206.	Rybowo	Zespół dworsko - folwarczny - dwór	koniec XVIII w., połowa XIX w. (w ruinie)	Rybowo		
207.	Rybowo	Zespół dworsko - folwarczny - oficyna	połowa XIX w.	Rybowo		
208.	Rybowo	Zespół dworsko - folwarczny - stajnia	połowa XIX w.	Rybowo		
209.	Rybowo	Zespół dworsko - folwarczny - brama wjazdowa	połowa XIX w.	Rybowo		
210.	Rybowo	Zespół dworsko - folwarczny - park krajobrazowy	koniec XIX w.	Rybowo	A-527 z 24.02.1986	
211.	Rybowo	Zespół dworsko - folwarczny - stodoła z drewna		Rybowo		
212.	Rybowo	Zespół dworsko - folwarczny - po- mieszczenie gospo- darcze		Rybowo		
213.	Rybowo	Dom nr 15	koniec XIX w.	Rybowo 15		
214.	Smogulec	Zespół kościelny - kościół parafialny p.	XVI w., 1876- 1879 rok	Smogulec 22	A-86/AK-I-11a/258 z 14.03.1933	

		w. Św. Katarzyny				
215.	Smogulec	Zespół kościelny - plebania, budynek mieszkalny nr 22	2 połowa XIX w., około 1910 roku	Smogulec 22		
216.	Smogulec	Zespół kościelny - składzik, ob. kaplica	około 1909 roku	Smogulec 22		
217.	Smogulec	Zespół kościelny - brama główna	koniec XIX w.	Smogulec 22		
218.	Smogulec	Zespół kościelny - furtka	początek XX w.	Smogulec 22		
219.	Smogulec	Zespół dworsko - parkowy - dwór	początek XX w.	Smogulec		
220.	Smogulec	Zespół dworsko - parkowy - oficyna, budynek mieszkalny nr 6	1924 rok	Smogulec 6		
221.	Smogulec	Zespół dworsko - parkowy - budynek gospodarczy oficyny (nr 6)	lata 20- te XX w.	Smogulec 6		
222.	Smogulec	Zespół dworsko - parkowy - mur przy domu nr 6		Smogulec 6		
223.	Smogulec	Zespół dworsko - parkowy - budynek kasy ordynacji i fundacji smoguleckiej, dom nr 5	koniec XIX w.	Smogulec 5		
224.	Smogulec	Zespół dworsko - parkowy - budynek gospodarczy kasy (nr 5)	koniec XIX w.	Smogulec 5		
225.	Smogulec	Zespół dworsko -	początek XX w.	Smogulec		

		parkowy - brama główna				
226.	Smogulec	Zespół dworsko - parkowy - ogrodzenie	początek XX w.	Smogulec		
227.	Smogulec	Zespół dworsko - parkowy - park krajobrazowy	połowa XIX w., początek XX w.	Smogulec	A-503 z 29.05.1984 (wg KB- 532 z 20.05.1958) (brak ODZ)	Skreślony z listy, przeznaczony do rozbiórki
228.	Smogulec / skreślony	Dom nr 12	koniec XIX w.	Smogulec 12		
229.	Smogulec	Dom nr 14	początek XX w.	Smogulec 14		
230.	Smogulec	Budynek salka nr 21	początek XIX w.	Smogulec 21		
231.	Smugulec-Zamczysko	Budynek mieszkalny	około 1900 roku	Smogulec		
232.	Tomczyce	Dom nr 21	połowa XIX w.	Tomczyce 21		
233.	Gołańcz	Zespół Kościoła Klasztornego Bernardynów Fil. p. w. Najświętszej Marii Panny- cmentarz przykościelny	początek XVIII w.	(Gollantsch) ul. Klasztorna 9		Położenie cmentarza przy kościele poklasztorne Bernardynów. Teren równy, przy szosie, otoczenie zabudowane. Powierzchnia ogólna: 0,1575 ha. Najstarszy istniejący nagrobek 1752 r. płyta nagrobna Piotra Raczyńskiego i jego żony - fundatorów kościoła - pierwotnie w posadzce nad kryptą, obecnie na ścianie kaplicy.
234.	Gołańcz	Zespół cmentarza katolickiego- cmentarz	II połowa XIX w.	ul. Cmentarna		Położenie cmentarza przy drodze asfaltowej w kierunku Jeziorek, lokalne wzniesienie, skłon pł. - wsch.

						Działka nr 1095. Powierzchnia ogólna: 1,00 ha, wolna: 0,05 ha. Najstarszy istniejący nagrobek krzyż metalowy 1867 r. zm. Józef Goleniewicz. Płyta poświęcona ofiarom II wojny światowej 196 osób. Grobowiec Wyszomirskich z ok. 1906 r.
235.	Gołańcz	Zespół cmentarza katolickiego- brama cmentarza	lata 20. XX w.	ul. Cmentarna		
236.	Gołańcz	Cmentarz ewangelicki	połowa XIX w., zlikwidowany	ul. Walki Młodych		Położenie cmentarza w zach. Części miasta w odl. 70 m od szosy w kier. Rybowa. Teren równy, otoczenie: sala widowiskowo - kinowa i park. Powierzchnia ogólna: 0,70 ha.
237.	Gołańcz	Cmentarz żydowski kirkut	zlikwidowany przez Niemców w latach 40.	(Gollantsch) ul. Walki Młodych		Położenie cmentarza w pd. - zach. części miasta. Powierzchnia ogólna: 0,5 ha.
238.	Buszewo	Cmentarz ewangelicki	II połowa XIX w., zlikwidowany	Buszewo (Grunheim)		Położenie cmentarza w pd. części wsi przy drodze do Konar, w odl. 30 m od drogi wiejskiej. W tym miejscu wybudowana została stodoła sąsiedniego gospodarstwa.
239.	Chojna	Cmentarz przykościelny	II połowa XVIII w.	Chojna		Przy kościele na pagórku o pochyleniu w kierunku wschodnim. Powierzchnia

						ogólna: 0,14 ha. Najstarszy istniejący nagrobek płyta z 1865 r. proboszcza ks. Heliodora Borowskiego.
240.	Chojna	Cmentarz katolicki	II połowa XIX w.	Chojna	A-569 z 29.07.1988	Przy drodze ziemnej Chojna - Jeziorki, teren równinny, otoczony polami. Powierzchnia ogólna: 0,65 ha, wolna: 0,35 ha. Najstarszy istniejący nagrobek 1899 r.
241.	Chojna	Cmentarz ewangelicki	II połowa XIX w.	Chojna		Przy drodze ziemnej, na terenie równinnym, otoczenie - pola. Powierzchnia ogólna: 0,10 ha.
242.	Czerlin	Cmentarz ewangelicki	XIX / XX w.	Czerlin (Scherlin)		Przy drodze polnej odchodzącej od drogi asfaltowej przed zagrodą nr 35. Teren równinny otoczony gruntami ornymi o skłonie pł. Powierzchnia ogólna: 0,16 ha.
243.	Czesławice	Cmentarz ewangelicki	I połowa XX w.	Czesławice (Czesławitz Kornersfelde)		Przy drodze ziemnej z Czesławic do zabudowań przy alei lipowej. Teren równinny otoczony polami. Powierzchnia ogólna: 0,25 ha. Najstarszy istniejący nagrobek 1922 r. Fragmenty grobowców właścicieli Czesławic - Koernerów, 1932 - Ernest Koerner.
244.	Czeszewo	Cmentarz przykościelny	XVI rok	Czeszewo 33		
245.	Czeszewo	Cmentarz katolicki	I połowa XX w.	Czeszewo		

246.	Czeszewo	Cmentarz ewangelicki	I połowa XIX w.	Czeszewo		
247.	Grabowo	Cmentarz ewangelicki	II połowa XIX w.	Grabowo		Położenie cmentarza przy drodze ziemnej odchodzącej od drogi asfaltowej przy zagrodzie nr 21. Oddalony od skrzyżowania dróg około 200 m. Teren równinny otoczony gruntami ornymi i pastwiskiem. Powierzchnia ogólna: 0,18 ha.
248.	Jeziorki	Cmentarz ewangelicki	II połowa XIX w.	Jeziorki		Położenie cmentarza przy drodze ziemnej prowadzącej do byłego PGR Czesławice poza zabudowaniami gospodarskimi. Teren równinny otoczony gruntami ornymi, od strony płd. zabudowa zagrodowa. Powierzchnia ogólna: 0,14 ha. Grób właściciela Jeziorek z 1932 r. Augusta Schroedera.
249.	Konary	Cmentarz ewangelicki	II połowa XIX w.	Konary		Cmentarz znajduje się przy drodze polnej z Buszewa do Konar. Teren równy, otoczenie: pola uprawne, do najbliższej osady 100 m. Powierzchnia ogólna: 0,16 ha.
250.	Kujawki	Cmentarz ewangelicki	XIX / XX w.	Kujawki (Schwarzacker)		Położenie cmentarza na skraju wsi przy drodze asfaltowej z Czeszewa do

						Wapna. Teren równinny otoczony gruntami ornymi, od strony pld. wysypisko piasku. Powierzchnia ogólna: 0,16 ha.
251.	Laskownica Mała	Cmentarz katolicki	II połowa XIX w., zlikwidowany	Laskownica Mała (Kl. Laskownitza)		Położenie cmentarza w pd. części wsi, odl. 50 m od zabudowań. Na terenie cmentarza znajdują się pola uprawne.
252.	Laskownica Mała	Cmentarz ewangelicki	II połowa XIX w.	Laskownica Mała (Kl. Laskownitza)		Położenie cmentarza w odl. 200 m od szosy Grylewo - Gołańcz nad skarpą jez. Laskownickiego. Teren równy, otoczenie: pole i zadrzewienie na skarpie. Powierzchnia ogólna: 0,20 ha.
253.	Laskownica Wielka	Cmentarz ewangelicki	XIX / XX w.	Laskownica Wielka (Halsicht)		Położenie cmentarza na skraju wsi przy drodze asfaltowej z Laskownicy Wielkiej do Wągrowca. Teren równinny otoczony gruntami ornymi. Powierzchnia ogólna: 0,15 ha. Najstarszy istniejący nagrobek 1904 r. zm. Adolf Borchard.
254.	Lęgniszewo	Cmentarz choleryczny	początek XX w., zlikwidowany	Lęgniszewo (Idasheim)		Położenie cmentarza w polu ok. 250 m od wsi /wzgórze 117,5/, brak śladów w terenie.
255.	Morakowo	Cmentarz ewangelicki	XIX / XX w.	Morakowo		

		licki				
256.	Oleszno	Cmentarz ewangelicki	II połowa XIX w.	Oleszno (Riesenburg)		Położenie cmentarza przy drodze asfaltowej na skraju wsi z Gołańczy do Szubinek. Położony na pagórku, otoczony gruntami ornymi, od strony wschodniej zabudowa zagrodowa. Powierzchnia ogólna: 0,12 ha. Fragmenty grobowca właścicieli Oleszna - Kunowskich.
257.	Panigródz	Zespół kościelny-cmentarz przykościelny	XIII w.	Panigródz (Alt Panigrodz)		Położenie cmentarza w centrum wsi, na niewielkim wzniesieniu oskarpowanym murem, przy kościele znajdują się 2 płyty. Działka nr 324. Powierzchnia ogólna: 0,25 ha. Najstarszy istniejący nagrobek 1913 r.
258.	Panigródz	Cmentarz katolicki	połowa XIX w.	Panigródz (Alt Panigrodz)		Położenie cmentarza pagórek o nachylenie płd. - zach. Działka nr 313. Powierzchnia ogólna: 0.62 ha, wolna: 0,12 ha. Najstarszy istniejący nagrobek 1915 r. Zm. Kazimiera Nowakówna. Pomnik Powstańców Wielkopolskich 1919 r.
259.	Panigródz	Miejsce po cmentarzu ewangelickim	ok. poł. XIX w	Panigródz - wybudowanie (Frauengarten)		Położenie cmentarza po płd. - wsch. stronie drogi Wągrowiec - Gołańcz, w odległości ok 2 km od centrum

						wsii. Otoczony polami oddalony o ok. 50 m od drogi polnej biegnącej w stronę Stołężyna. Powierzchnia ogólna: 0,15 ha, wolna: 0,15 ha.
260.	Rybowo	Cmentarz ewangelicki	II połowa XIX w.	Rybowo		Położenie cmentarza przy drodze ziemnej w odległości ok. 130 m od jezdni asfaltowej. Położony na pagórku o skłonie płd. - wsch. Powierzchnia ogólna: 0,07 ha.
261.	Smogulec	Zespół kościelny-cmentarz przykościelny	początek XVII w.	Smogulec 22		Położenie cmentarza przy kościele filialnym. Teren wywyższony, opada w kierunku wsch. do szosy, od bramy północnej schody. Powierzchnia ogólna: 0,3000 ha. Groby o szczególnym znaczeniu: Józef Napoleon Czapski zm. 1852 r., Eleonora Brygida Elżbieta Mielżyńska zm. 1875 r., Bogdan Hutten Czapski zm. 1937 r., Michał Szulczewski zm. 1937 r.
262.	Smogulec	Cmentarz katolicki	II połowa XIX w.	Smogulec		
263.	Tomczyce	Cmentarz ewangelicki	II poł. XIX w.	Tomczyce (Tomschutz)		Położenie cmentarza przy skrzyżowaniu dróg, asfaltowej z Gołańczy do Grabowa i ziemnej w kierunku Krzyżanki. Teren równinny,

						od strony zach. Łąki, od pld. wytwórnia prefabrykatów. Powierzchnia ogólna: 0,09 ha. Najstarszy istniejący nagrobek 1882 r.
--	--	--	--	--	--	---

Załącznik nr 2 Zabytki archeologiczne

Załącznik nr 2-Spis stanowisk archeologicznych w Gminie Gołańcz - 2016

Lp.	Miejscowość	Nr stanowiska w miejscowości	AZP	Nr stanowiska na obszarze AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia
1	Smogulec	1	38-31	14	grodzisko		wczesne średniowiecze
2	Smogulec	13	39-31	24	osada otwarta	k. łużycka	halsztat
3					osada otwarta	k. przeworska	OWR
4	Smogulec	2	39-31	25	osada otwarta	k. łużycka	halsztat
5	Smogulec	3	39-31	26	śląd osadniczy	?	epoka kamienia
6					śląd osadniczy	?	starożytność
7	Smogulec	4	39-31	27	śląd osadniczy	?	starożytność
8					osada otwarta		średniowiecze
9	Smogulec	5	39-31	28	śląd osadniczy	?	epoka kamienia
10					osada otwarta	k. przeworska	OKR.LAT,
11					śląd osadniczy		średniowiecze
12	Smogulec	6	39-31	29	obozowisko	?	epoka kamienia
13	Smogulec	7	39-31	30	osada otwarta	k. łużycka	halsztat
14					śląd osadniczy		średniowiecze
15	Smogulec	8	39-31	31	śląd osadniczy	?	epoka kamienia
16					śląd osadniczy		średniowiecze
17	Smogulec	9	39-31	32	śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
18	Smogulec	10	39-31	33	śląd osadniczy	?	starożytność
19	Smogulec	11	39-31	34	śląd osadniczy	?	starożytność
20					śląd osadniczy		średniowiecze
21	Smogulec	12	39-31	35	osada otwarta		wczesne średniowiecze

22					śląd osadniczy		średniowiecze
23	Mostki	1	39-31	48	śląd osadniczy		średniowiecze
24	Grabowo	1	41-30	1	śląd osadniczy		późne średniowiecze
25					punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
26	Grabowo	2	41-30	2	punkt osadniczy		późne średniowiecze
27					punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
28	Grabowo	3	41-30	3	punkt osadniczy	KPL	f. wiórecka
29					osada	k. łużycka	
30					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
31	Buszewo	2	41-30	4	osada		wczesne średniowiecze
32					osada		wczesne średniowiecze
33					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
34	Buszewo	2A	41-30	5	śląd osadniczy		neolit
35					punkt osadniczy	k. przeworska	OWR
36					osada		wczesne średniowiecze
37					punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
38					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
39					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
40	Buszewo	3	41-30	6	śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
41	Buszewo	4	41-30	7	śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
42	Konary	1	41-30	8	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
43					punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
44	Konary	2	41-30	9	śląd osadniczy		neolit

45					punkt osadniczy	k. łużycka	
46					śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
47	Konary	3	41-30	10	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
48					śląd osadniczy	?	?
49	Konary	4	41-30	11	punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
50	Konary	5	41-30	12	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
51					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
52					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
53					śląd osadniczy		późne średniowiecze
54					punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
55	Konary	6	41-30	13	osada?	k. łużycka	
56	Konary	6	41-30	13	osada	k. łużycka	
57	Konary	6	41-30	13	osada?	k. łużycka	
58					punkt osadniczy	k. przeworska	OWR
59					punkt osadniczy	k. przeworska	OWR
60					punkt osadniczy	k. przeworska	OWR
61					osada	k. łużycka	
62					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
63					osada		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
64					punkt osadniczy	k. przeworska	OWR
65					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
66					osada		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
67					osada		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
68					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
69					osada		okres nowożytny/ XVI -

							XVII w.
70	Konary	7	41-30	14	śląd osadniczy		późne średniowiecze
71					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
72	Konary	8	41-30	15	śląd osadniczy	?	?
73	Konary	9	41-30	16	osada	k. łużycka	
74	Rybowo	1	41-30	40	śląd osadniczy	KPL	neolit
75					śląd osadniczy	KAK	neolit
76	Rybowo	2	41-30	41	śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
77	Rybowo	3	41-30	42	śląd osadniczy	KPL	neolit
78					śląd osadniczy	k. łużycka	
79					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
80	Rybowo	4	41-30	43	punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
81	Rybowo	5	41-30	44	śląd osadniczy	KPL	neolit
82					śląd osadniczy		wczesna epoka brązu
83					śląd osadniczy	k. przeworska	
84					punkt osadniczy		późne średniowiecze
85					punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
86	Rybowo	6	41-30	45	osada	k. przeworska	OWR
87					punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
88					punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
89					śląd osadniczy	?	?
90	Rybowo	7	41-30	46	śląd osadniczy	KPL	neolit
91					osada	k. łużycka	
92					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI -

							XVII w.
93	Rybowo	8	41-30	47	punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
94	Rybowo	9	41-30	48	punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
95	Rybowo	10	41-30	49	punkt osadniczy	k. przeworska	OWR
96					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
97					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
98	Rybowo	11	41-30	50	punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
99	Rybowo	12	41-30	51	śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
100	Rybowo	13	41-30	52	śląd osadniczy	?	?/pradzieje
101					punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
102					punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
103					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
104	Rybowo	14	41-30	53	śląd osadniczy	k. łrzycka	
105					śląd osadniczy		późne średniowiecze
106					śląd osadniczy	?	?
107	Rybowo	15	41-30	54	punkt osadniczy	KPL	neolit
108		15			osada	KAK	f. schyłkowa
109	Rybowo	15	41-30	54	cmentarzysko		
110	Konary	X	41-30	65	pobojowisko		1919?
111	Oleszno		41-31	1	cmentarzysko	?	?
112	Oleszno		41-31	2	znalezisko luźne		?
113	Oleszno	7	41-31	3	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
114					śląd osadniczy		okres nowożytny
115	Oleszno	8	41-31	4	śląd osadniczy		okres nowożytny

116					osada	schyłek nowo- żytności	
117					osada	k. przeworska	okres rzymski
118	Oleszno	9	41-31	5	śląd osadniczy		okres nowożytny
119	Oleszno	10	41-31	6	osada	k. przeworska	okres rzymski
120					osada		wczesne średniowiecze
121					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
122					śląd osadniczy		okres nowożytny
123	Oleszno	11	41-31	7	śląd osadniczy	pradzieje	
124					osada		okres nowożytny
125					nieokreślone		
126	Oleszno	12	41-31	8	śląd osadniczy	pradzieje	
127					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
128					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
129					śląd osadniczy		okres nowożytny
130	Oleszno	13	41-31	9	osada	k. przeworska	okres rzymski
131					śląd osadniczy		okres nowożytny
132	Oleszno	14	41-31	10	śląd osadniczy	KAK	neolit
133					osada		wczesne średniowiecze
134	Oleszno	15	41-31	11	śląd osadniczy		późne średniowiecze
135	Oleszno	16	41-31	12	śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
136					śląd osadniczy		okres nowożytny
137	Oleszno	17	41-31	13	śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
138	Oleszno	18	41-31	14	osada	k. przeworska	okres rzymski
139					śląd osadniczy		okres nowożytny
140	Oleszno	19	41-31	15	śląd osadniczy		okres nowożytny
141	Oleszno	20	41-31	16	osada?	KPM	WL
142					śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
143					osada?	KPM	WL

144					śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
145					śląd osadniczy		okres nowożytny
146					śląd osadniczy		wczesna epoka brązu
147	Oleszno	21	41-31	17	osada	k. łużycka	halsztat
148					śląd osadniczy		okres nowożytny
149	Oleszno	22	41-31	18	śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
150					śląd osadniczy		okres nowożytny
151	Oleszno	23	41-31	19	śląd osadniczy	pradzieje	
152					osada	k. przeworska	okres rzymski
153					śląd osadniczy		późne średniowiecze
154					śląd osadniczy		okres nowożytny
155					nieokreślone		
156	Oleszno	24	41-31	20	śląd osadniczy		neolit
157					śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
158					śląd osadniczy	pradzieje	
159					śląd osadniczy		późne średniowiecze
160					śląd osadniczy		okres nowożytny
161	Oleszno	25	41-31	21	śląd osadniczy		późne średniowiecze
162					śląd osadniczy		neolit
163	Oleszno	26	41-31	22	osada	k. przeworska	okres rzymski
164					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
165					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
166					śląd osadniczy		okres nowożytny
167					śląd osadniczy	KAK	neolit
168	Czerlin		41-31	23	śląd osadniczy		neolit
169	Czerlin		41-31	24	cmentarzysko		wczesne średniowiecze
170	Czerlin	1	41-31	25	śląd osadniczy	pradzieje	
171					śląd osadniczy	pradzieje	

172	Czerlin	2	41-31	26	śląd osadniczy		okres nowożytny
173	Morakowo		41-31	27	cmentarzysko	KPM	WL
174	Morakowo		41-31	28	cmentarzysko	k. przeworska	PL
175	Morakowo		41-31	29	cmentarzysko		epoka brązu, żelaza
176	Morakowo		41-31	30	grodzisko		wczesne średniowiecze
177	Morakowo	1	41-31	31	śląd osadniczy	k. łużycka	
178					śląd osadniczy		okres nowożytny
179	Morakowo	2	41-31	32	śląd osadniczy		neolit
180					śląd osadniczy		wczesna epoka brązu
181					punkt osadniczy	KPM	halsztat
182					punkt osadniczy	k. łużycka	
183					śląd osadniczy		okres nowożytny
184	Morakowo	3	41-31	33	śląd osadniczy		okres nowożytny
185	Morakowo	4	41-31	34	śląd osadniczy		okres nowożytny
186	Morakowo	5	41-31	35	śląd osadniczy	KCWR	neolit
187					osada	k. przeworska	okres rzymski
188					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
189					osada		okres nowożytny
190					nieokreślone		
191	Morakowo	6	41-31	36	osada	pradzieje	k. przeworska
192					śląd osadniczy		okres nowożytny
193	Morakowo	7	41-31	37	śląd osadniczy		okres nowożytny
194	Morakowo	8	41-31	38	śląd osadniczy		okres nowożytny
195	Morakowo	9	41-31	39	śląd osadniczy		okres nowożytny
196	Morakowo	10	41-31	40	śląd osadniczy		okres nowożytny
197	Chawłodno	17	41-31	41	GRÓB SKRZ.	KPM	
198	Chawłodno	18	41-31	42	GRÓB MEGA-LIT	?	?
199	Chawłodno	8	41-31	43	śląd osadniczy		okres nowożytny

200	Chawłodno	9	41-31	43	śląd osadniczy		okres nowożytny
201	Chawłodno	6	41-31	45	śląd osadniczy		okres nowożytny
202	Chawłodno	5	41-31	46	śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
203					śląd osadniczy		okres nowożytny
204	Chawłodno	7	41-31	47	śląd osadniczy		okres nowożytny
205	Chawłodno	10	41-31	50	śląd osadniczy	k. przeworska	
206					śląd osadniczy		okres nowożytny
207	Chawłodno	11	41-31	51	osada		wczesne średniowiecze
208	Laskownica Mała	2	41-31	52	grodzisko		wczesne średniowiecze
209	Laskownica Mała	3	41-31	53	osada		wczesne średniowiecze
210					osada	k. łużycka	epoka brązu
211					nieokreślone		
212	Laskownica Mała	1	41-31	54	osada		wczesne średniowiecze
213	Tomczyce	1	41-31	55	punkt osadniczy		mezolit
214					punkt osadniczy	KPM	
215	Tomczyce	2	41-31	56	osada		wczesne średniowiecze
216					nieokreślone		
217	Tomczyce	3	41-31	57	osada	k. przeworska	okres rzymski
218	Tomczyce	5	41-31	59	śląd osadniczy	k. przeworska	
219					śląd osadniczy		późne średniowiecze
220	Tomczyce	6	41-31	60	śląd osadniczy		okres nowożytny
221	Tomczyce	7	41-31	61	śląd osadniczy		okres nowożytny
222	Tomczyce	8	41-31	62	śląd osadniczy	pradzieje	
223					śląd osadniczy		okres nowożytny
224	Tomczyce	9	41-31	63	śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
225					śląd osadniczy		okres nowożytny

226					nieokreślone		
227	Tomczyce	10	41-31	64	śląd osadniczy		okres nowożytny
228	Tomczyce	11	41-31	65	śląd osadniczy	KPM	
229					śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
230					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
231					śląd osadniczy		okres nowożytny
232	Tomczyce	12	41-31	66	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
233	Tomczyce	13	41-31	67	śląd osadniczy		późne średniowiecze
234	Tomczyce	14	41-31	68	śląd osadniczy		późne średniowiecze
235					śląd osadniczy		okres nowożytny
236	Tomczyce	15	41-31	69	śląd osadniczy		okres nowożytny
237	Gołańcz	65	41-31	70	śląd osadniczy		okres nowożytny
238	Gołańcz	64	41-31	71	śląd osadniczy		okres nowożytny
239	Gołańcz	63	41-31	72	śląd osadniczy	k. łużycka	KPM?
240					śląd osadniczy		okres nowożytny
241	Gołańcz	62	41-31	73	śląd osadniczy	KAK	neolit
242					śląd osadniczy	pradzieje	
243					śląd osadniczy		okres nowożytny
244	Gołańcz	61	41-31	74	śląd osadniczy	pradzieje	
245	Gołańcz	60	41-31	75	śląd osadniczy	KPL	neolit
246					śląd osadniczy	k. łużycka	KPM
247					śląd osadniczy		okres nowożytny
248	Gołańcz	59	41-31	76	śląd osadniczy		okres nowożytny
249	Gołańcz	58	41-31	77	śląd osadniczy		okres nowożytny
250	Gołańcz	57	41-31	78	śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
251	Gołańcz	56	41-31	79	śląd osadniczy		wczesna epoka brązu
252					osada	k. przeworska	okres rzymski
253					śląd osadniczy		okres nowożytny

254					nieokreślone		
255	Gołańcz	55	41-31	80	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
256					śląd osadniczy		późne średniowiecze
257					śląd osadniczy		okres nowożytny
258	Gołańcz	54	41-31	81	śląd osadniczy		okres nowożytny
259	Gołańcz	53	41-31	82	śląd osadniczy		wczesna epoka brązu
260					śląd osadniczy	k. przeworska	PL
261	Gołańcz	52	41-31	83	śląd osadniczy	KPL	neolit
262					śląd osadniczy		okres nowożytny
263	Gołańcz	51	41-31	84	śląd osadniczy	KPL	neolit
264					śląd osadniczy	pradzieje	
265	Gołańcz	50	41-31	85	śląd osadniczy		wczesna epoka brązu
266					śląd osadniczy	k. łużycka	KPM
267					śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
268					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
269	Gołańcz	49	41-31	86	śląd osadniczy	KPL	neolit
270					śląd osadniczy		późne średniowiecze
271					śląd osadniczy		okres nowożytny
272	Gołańcz	48	41-31	87	śląd osadniczy	KPL	neolit
273					śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
274	Gołańcz	47	41-31	88	śląd osadniczy		wczesna epoka brązu
275	Gołańcz	46	41-31	89	cmentarzysko	k. łużycka	epoka brązu
276					śląd osadniczy		okres nowożytny
277	Gołańcz	45	41-31	90	śląd osadniczy	pradzieje	
278	Gołańcz	44	41-31	91	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
279					śląd osadniczy		późne średniowiecze
280					osada		okres nowożytny
281	Gołańcz	3	41-31	92	cmentarzysko	k. przeworska	okres rzymski

282					osada		wczesne średniowiecze
283					osada		wczesne średniowiecze
284					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
285					nieokreślone		
286	Gołańcz	1	41-31	93	zamek		późne średniowiecze
287	Gołańcz	2	41-31	94	osada		późne średniowiecze
288					osada		późne średniowiecze
289					osada		późne średniowiecze
290					osada		późne średniowiecze
291					osada		okres nowożytny
292	Gołańcz	43	41-31	95	śląd osadniczy	pradzieje	
293					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
294					osada		późne średniowiecze
295					osada		okres nowożytny
296	Gołańcz	10	41-31	96	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
297					śląd osadniczy		okres nowożytny
298	Gołańcz	42	41-31	97	śląd osadniczy		okres nowożytny
299	Gołańcz	41	41-31	98	śląd osadniczy		okres nowożytny
300	Gołańcz	40	41-31	99	śląd osadniczy		okres nowożytny
301	Gołańcz	39	41-31	100	śląd osadniczy		wczesna epoka brązu
302					śląd osadniczy		okres nowożytny
303	Gołańcz	38	41-31	101	śląd osadniczy	pradzieje	
304					śląd osadniczy		późne średniowiecze
305	Gołańcz	17	41-31	102	śląd osadniczy		okres nowożytny
306	Gołańcz	37	41-31	103	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
307					śląd osadniczy		okres nowożytny
308					śląd osadniczy	?	neolit
309					cmentarzysko	k. przeworska	okres rzymski

310	Gołańcz	11	41-31	104	śląd osadniczy	PS	XIV- XV w.
311					śląd osadniczy		okres nowożytny
312	Gołańcz	16	41-31	105	śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
313					śląd osadniczy		późne średniowiecze
314	Gołańcz	15	41-31	106	śląd osadniczy		epoka kamienia
315					śląd osadniczy	KAK	neolit
316					śląd osadniczy	KPL	neolit
317					śląd osadniczy	k. łużycka	
318	Gołańcz	14	41-31	107	śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
319					śląd osadniczy		okres nowożytny
320	Gołańcz	12	41-31	108	śląd osadniczy	pradzieje	nowożytność
321					śląd osadniczy	k. łużycka	
322					śląd osadniczy		okres nowożytny
323					nieokreślone		
324	Gołańcz	13	41-31	109	śląd osadniczy		epoka kamienia
325					śląd osadniczy	pradzieje	
326	Gołańcz	18	41-31	110	śląd osadniczy		okres nowożytny
327	Gołańcz	9	41-31	111	śląd osadniczy	k. łużycka	KPM
328					osada		wczesne średniowiecze
329					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
330					śląd osadniczy		okres nowożytny
331	Gołańcz	7	41-31	112	śląd osadniczy	KPL	neolit
332					osada	k. przeworska	okres rzymski
333					śląd osadniczy	pradzieje	
334					śląd osadniczy		późne średniowiecze
335					śląd osadniczy		okres nowożytny
336	Gołańcz	19	41-31	113	śląd osadniczy		późne średniowiecze
337	Gołańcz	20	41-31	114	śląd osadniczy		okres nowożytny

338	Gołańcz	21	41-31	115	śląd osadniczy		okres nowożytny
339	Gołańcz	8	41-31	116	śląd osadniczy	pradzieje	
340	Gołańcz	6	41-31	117	śląd osadniczy	KPL	neolit
341					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
342					osada		okres nowożytny
343	Gołańcz	5	41-31	118	śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
344					śląd osadniczy		późne średniowiecze
345					śląd osadniczy		późne średniowiecze
346					śląd osadniczy		okres nowożytny
347	Gołańcz	4	41-31	119	śląd osadniczy		późne średniowiecze
348					śląd osadniczy		okres nowożytny
349	Gołańcz	22	41-31	120	śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
350	Gołańcz	23	41-31	121	śląd osadniczy		okres nowożytny
351	Gołańcz	22	41-31	122	śląd osadniczy		okres nowożytny
352	Gołańcz	25	41-31	123	śląd osadniczy	Wokół Dz.499	późne średniowiecze
353	Gołańcz	26	41-31	124	śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
354					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
355					śląd osadniczy		późne średniowiecze
356					śląd osadniczy		okres nowożytny
357	Gołańcz	27	41-31	125	osada		wczesne średniowiecze
358					osada		okres nowożytny
359					nieokreślone		
360	Gołańcz	28	41-31	126	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
361					śląd osadniczy		okres nowożytny
362	Gołańcz	29	41-31	127	osada		późne średniowiecze
363					śląd osadniczy		okres nowożytny
364	Gołańcz	30	41-31	128	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
365					śląd osadniczy		późne średniowiecze

366					śląd osadniczy		okres nowożytny
367					nieokreślone		
368	Gołańcz	31	41-31	129	śląd osadniczy		okres nowożytny
369	Gołańcz	32	41-31	130	śląd osadniczy		okres nowożytny
370	Gołańcz	33	41-31	131	śląd osadniczy		epoka kamienia
371					osada		okres nowożytny
372	Gołańcz	34	41-31	132	śląd osadniczy		okres nowożytny
373	Gołańcz	35	41-31	133	śląd osadniczy		okres nowożytny
374	Gołańcz	36	41-31	134	śląd osadniczy		neolit
375					śląd osadniczy		okres nowożytny
376	Gołańcz / d. Smolary/		41-31	135	grób	KPM	
377	Gołańcz / d. Smolary/		41-31	136	?		neolit
378	Gołańcz		41-31	137	łódź	?	?
379	Panigródz		41-32	1	osada	KCW	neolit
380					śląd osadniczy	k. łużycka	epoka brązu
381					osada		wczesne średniowiecze
382	Panigródz		41-32	3	cmentarzysko	k. pomorska	halsztat
383	Panigródz		41-32	4	?	?	?
384	Panigródz	2	41-32	5	śląd osadniczy		późne średniowiecze
385					śląd osadniczy		okres nowożytny
386	Panigródz	3	41-32	6	śląd osadniczy		późne średniowiecze
387					śląd osadniczy		okres nowożytny
388	Panigródz	4	41-32	7	śląd osadniczy		
389					śląd osadniczy		okres nowożytny
390					nieokreślone		
391	Panigródz	5	41-32	8	śląd osadniczy		pradzieje
392					osada		późne średniowiecze

393					śląd osadniczy		okres nowożytny
394	Panigródz	6	41-32	9	śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
395					osada		okres nowożytny
396	Panigródz	7	41-32	10	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
397					śląd osadniczy		okres nowożytny
398	Panigródz	8	41-32	11	śląd osadniczy		okres nowożytny
399	Panigródz	9	41-32	12	śląd osadniczy	k. łużycka	
400					osada		okres nowożytny
401	Panigródz	10	41-32	13	śląd osadniczy		okres nowożytny
402	Panigródz	11	41-32	14	śląd osadniczy		okres nowożytny
403	Panigródz	12	41-32	15	śląd osadniczy		pradzieje
404					śląd osadniczy		okres nowożytny
405	Panigródz	13	41-32	16	osa- da?cmentarzysko ?	k. przeworska	okres rzymski
406	Panigródz	14	41-32	17	śląd osadniczy	k. pomorska	
407					osada?		późne średniowiecze
408					śląd osadniczy		okres nowożytny
409					nieokreślone		
410	Panigródz	15	41-32	18	śląd osadniczy		pradzieje
411					śląd osadniczy		okres nowożytny
412	Panigródz	16	41-32	19	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
413					śląd osadniczy		późne średniowiecze
414					śląd osadniczy		okres nowożytny
415	Panigródz	17	41-32	20	śląd osadniczy		późne średniowiecze
416					śląd osadniczy		okres nowożytny
417	Panigródz	18	41-32	21	śląd osadniczy		okres nowożytny
418	Panigródz	19	41-32	22	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
419					śląd osadniczy		okres nowożytny

420					nieokreślone		
421	Panigródz	20	41-32	23	śląd osadniczy		pradzieje
422					śląd osadniczy		okres nowożytny
423	Panigródz	21	41-32	24	śląd osadniczy	KCWR	neolit
424					śląd osadniczy		neolit
425					śląd osadniczy	k. pomorska	
426					śląd osadniczy		pradzieje
427					śląd osadniczy		okres nowożytny
428	Panigródz	22	41-32	25	śląd osadniczy		późne średniowiecze
429					śląd osadniczy		okres nowożytny
430	Panigródz	23	41-32	26	śląd osadniczy		okres nowożytny
431	Panigródz	24	41-32	27	śląd osadniczy		okres nowożytny
432	Panigródz	25	41-32	28	śląd osadniczy		późne średniowiecze
433					śląd osadniczy		okres nowożytny
434	Panigródz	26	41-32	29	śląd osadniczy		okres nowożytny
435	Panigródz	27	41-32	30	osada	KPL	neolit
436					śląd osadniczy		pradzieje
437					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
438					osada?		okres nowożytny
439					nieokreślone		
440	Panigródz	28	41-32	31	śląd osadniczy		pradzieje
441					śląd osadniczy		okres nowożytny
442	Panigródz	29	41-32	32	śląd osadniczy		pradzieje
443					śląd osadniczy		okres nowożytny
444					nieokreślone		
445	Panigródz	30	41-32	33	śląd osadniczy		okres nowożytny
446	Panigródz	31	41-32	34	śląd osadniczy		okres nowożytny
447	Panigródz	32	41-32	35	śląd osadniczy		pradzieje

448					śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
449					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
450					śląd osadniczy		okres nowożytny
451	Panigródz	33	41-32	36	śląd osadniczy	KAK	neolit
452					osa- da?cmentarzysko ?	k. przeworska	okres rzymski
453					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
454					śląd osadniczy		późne średniowiecze
455	Panigródz	34	41-32	37	śląd osadniczy	KPL	neolit
456					śląd osadniczy	k. łużycka	
457					śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
458					śląd osadniczy		pradzieje
459					śląd osadniczy		okres nowożytny
460					nieokreślone		
461	Panigródz	35	41-32	38	śląd osadniczy		wczesna epoka brązu
462					śląd osadniczy	k. łużycka	
463					śląd osadniczy		późne średniowiecze
464					śląd osadniczy		okres nowożytny
465	Panigródz	36	41-32	39	śląd osadniczy		późne średniowiecze
466					śląd osadniczy		okres nowożytny
467	Panigródz	37	41-32	40	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
468					śląd osadniczy		późne średniowiecze
469					śląd osadniczy		okres nowożytny
470					nieokreślone		
471	Panigródz	38	41-32	41	śląd osadniczy		późne średniowiecze
472					śląd osadniczy		okres nowożytny
473	Panigródz	39	41-32	42	osada?		okres nowożytny
474	Panigródz	40	41-32	43	śląd osadniczy	k. łużycka	

475					śląd osadniczy		późne średniowiecze
476					śląd osadniczy		okres nowożytny
477	Panigródz	41	41-32	44	śląd osadniczy		okres nowożytny
478	Panigródz	42	41-32	45	śląd osadniczy	k. łużycka	
479					śląd osadniczy		okres nowożytny
480	Panigródz	43	41-32	46	śląd osadniczy		okres nowożytny
481	Czerlin		41-32	47	cmentarzysko	k. łużycka	epoka brązu
482	Czerlin		41-32	48	?		epoka kamienia
483	Czerlin		41-32	49	cmentarzysko		wczesne średniowiecze
484	Czerlin	3	41-32	50	śląd osadniczy	k. łużycka	
485					śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
486	Czerlin	4	41-32	51	śląd osadniczy	k. łużycka	
487	Czerlin	5	41-32	52	śląd osadniczy		okres nowożytny
488	Czerlin	6	41-32	53	śląd osadniczy	k. łużycka	
489	Czerlin	7	41-32	54	śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
490	Czerlin	8	41-32	55	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
491					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
492					śląd osadniczy		okres nowożytny
493	Czerlin	9	41-32	56	śląd osadniczy		pradzieje
494					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
495					śląd osadniczy		okres nowożytny
496	Czerlin	10	41-32	57	śląd osadniczy		okres nowożytny
497	Czerlin	11	41-32	58	śląd osadniczy		okres nowożytny
498	Czerlin	12	41-32	59	śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
499	Czerlin	13	41-32	60	śląd osadniczy		pradzieje
500					śląd osadniczy		okres nowożytny
501	Czerlin	14	41-32	61	śląd osadniczy		okres nowożytny
502	Czerlin	15	41-32	62	śląd osadniczy		okres nowożytny

503	Czerlin	16	41-32	63	śląd osadniczy		wczesna epoka brązu
504					śląd osadniczy	k. łużycka	
505					śląd osadniczy		okres nowożytny
506					nieokreślone		
507	Czerlin	17	41-32	64	śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
508					śląd osadniczy		okres nowożytny
509					nieokreślone		
510	Czerlin	18	41-32	65	śląd osadniczy		wczesna epoka brązu
511					śląd osadniczy	k. łużycka	KPM
512	Czerlin	19	41-32	66	śląd osadniczy		epoka kamienia
513					śląd osadniczy		okres nowożytny
514	Czerlin	20	41-32	67	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
515					śląd osadniczy		okres nowożytny
516	Czerlin	21	41-32	68	śląd osadniczy		pradzieje
517	Lęgniszewo	1	41-32	69	osada	k. łużycka	
518	Lęgniszewo	2	41-32	70	śląd osadniczy		późne średniowiecze
519	Lęgniszewo	3	41-32	71	śląd osadniczy	KPL	neolit
520	Lęgniszewo	4	41-32	72	śląd osadniczy		późne średniowiecze
521	Lęgniszewo	5	41-32	73	śląd osadniczy		okres nowożytny
522	Lęgniszewo	6	41-32	74	śląd osadniczy		okres nowożytny
523	Lęgniszewo	7	41-32	75	śląd osadniczy		okres nowożytny
524	Lęgniszewo	8	41-32	76	śląd osadniczy		okres nowożytny
525	Lęgniszewo	9	41-32	77	śląd osadniczy		okres nowożytny
526					nieokreślone		
527	Lęgniszewo	10	41-32	78	śląd osadniczy		okres nowożytny
528					nieokreślone		
529	Lęgniszewo	11	41-32	79	osada	KPL	neolit
530					osada		wczesna epoka brązu

531					śląd osadniczy	k. łużycka	
532					śląd osadniczy		okres nowożytny
533	Lęgniszewo	12	41-32	80	śląd osadniczy	KPL	neolit
534	Lęgniszewo	13	41-32	81	śląd osadniczy		pradzieje
535	Lęgniszewo	14	41-32	82	śląd osadniczy		okres nowożytny
536					nieokreślone		
537	Lęgniszewo	15	41-32	83	śląd osadniczy		okres nowożytny
538	Panigródz	44	41-32	84	śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
539					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
540					osada?KARCZM		okres nowożytny
541	Panigródz	45	41-32	85	śląd osadniczy		okres nowożytny
542					śląd osadniczy		okres nowożytny
543					nieokreślone		
544	Panigródz	46	41-32	86	śląd osadniczy		okres nowożytny
545	Panigródz	47	41-32	87	śląd osadniczy		okres nowożytny
546	Panigródz	48	41-32	88	osada	k. łużycka	
547					śląd osadniczy		późne średniowiecze
548					śląd osadniczy		okres nowożytny
549	Panigródz	49	41-32	89	śląd osadniczy		okres nowożytny
550	Panigródz	50	41-32	90	śląd osadniczy		pradzieje
551					śląd osadniczy	k. łużycka	
552					śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
553					śląd osadniczy		okres nowożytny
554					nieokreślone		
555	Panigródz	51	41-32	91	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
556					nieokreślone		
557	Panigródz	52	41-32	92	śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
558	Panigródz	53	41-32	93	śląd osadniczy		pradzieje

559					śląd osadniczy		pradzieje
560					śląd osadniczy	k. łużycka	
561					śląd osadniczy	k. łużycka	
562					osa- da?cmentarzysko ?	k. przeworska	okres rzymski
563					śląd osadniczy		okres nowożytny
564	Panigródz	54	41-32	94	osa- da?cmentarzysko ?	k. przeworska	okres rzymski
565					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
566	Panigródz	55	41-32	95	śląd osadniczy	k. łużycka	
567					śląd osadniczy		okres nowożytny
568	Panigródz	56	41-32	96	śląd osadniczy	k. łużycka	
569					śląd osadniczy		okres nowożytny
570	Panigródz	57	41-32	97	śląd osadniczy	KPL	neolit
571					osada	k. łużycka	
572	Panigródz	58	41-32	98	śląd osadniczy	KPL	neolit
573					śląd osadniczy		wczesna epoka brązu
574					śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
575					śląd osadniczy		okres nowożytny
576	Panigródz	59	41-32	99	śląd osadniczy	k. łużycka	
577					śląd osadniczy		okres nowożytny
578	Panigródz	60	41-32	100	śląd osadniczy	schyłek neolitu	
579					śląd osadniczy		pradzieje
580					śląd osadniczy		okres nowożytny
581					nieokreślone		
582	Panigródz	61	41-32	101	osada	k. łużycka	
583					śląd osadniczy		okres nowożytny

584	Panigródz	62	41-32	102	osada	k. przeworska	okres rzymski
585	Panigródz	63	41-32	103	śląd osadniczy		pradzieje
586	Panigródz	64	41-32	104	śląd osadniczy		późne średniowiecze
587	Panigródz	65	41-32	105	śląd osadniczy	KPL	neolit
588					osada	k. łużycka	epoka brązu / halsztat
589					śląd osadniczy		późne średniowiecze
590	Panigródz	66	41-32	106	osada?	KPL	neolit
591					śląd osadniczy	k. łużycka	
592					osada	k. przeworska	PÓŻ.OKR.LAT.
593					śląd osadniczy		późne średniowiecze
594	Panigródz	67	41-32	107	śląd osadniczy	k. przeworska	okres rzymski
595					śląd osadniczy		okres nowożytny
596	Panigródz	68	41-32	108	śląd osadniczy		pradzieje
597	Panigródz	69	41-32	109	śląd osadniczy		okres nowożytny
598	Morakowo	33	41-32	140	śląd osadniczy		okres nowożytny
599	Czeszewo	33	41-32	141	śląd osadniczy		pradzieje
600					śląd osadniczy		okres nowożytny
601	Czeszewo	34	41-32	142	śląd osadniczy	k. łużycka	KPM
602	Lęgniszewo	16	41-32	144	śląd osadniczy		pradzieje
603					śląd osadniczy		okres nowożytny
604	Laskownica Mała		42-30	36	śląd osadniczy	łużycka? przeworska?	
605					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
606	Laskownica Mała		42-30	37	osada-cmentarzysko?	k. przeworska	OWR
607					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
608					śląd osadniczy	?	?
609	Laskownica Mała	19	42-30	38	śląd osadniczy	k. przeworska	OWR

610	Laskownica Wielka		42-31	1	cmentarzysko	k. pomorska	halsztat
611	Laskownica Wielka		42-31	2	cmentarzysko	k. pomorska	halsztat
612	Laskownica Wielka		42-31	3	osada?	k. przeworska	OWR
613	Laskownica Wielka		42-31	4	osada?	k. przeworska	OWR
614	Laskownica Wielka		42-31	5	śląd osadniczy		?
615	Laskownica Wielka		42-31	6	osada?		wczesne średniowiecze
616					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
617	Laskownica Wielka	4	42-31	7	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
618					śląd osadniczy		późne średniowiecze
619					punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
620	Laskownica Wielka	5	42-31	8	śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
621	Laskownica Wielka	6	42-31	9	punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
622	Laskownica Wielka	7	42-31	10	punkt osadniczy	k. przeworska	OWR
623					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
624	Laskownica Wielka	8	42-31	11	osada	k. przeworska	OWR
625					punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
626	Laskownica Wielka	9	42-31	12	śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
627	Laskownica	10	42-31	13	śląd osadniczy	k. przeworska	OWR

	Wielka						
628	Laskownica Wielka	11	42-31	14	osada		wczesne średniowiecze
629	Laskownica Wielka	12	42-31	15	śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
630	Laskownica Wielka	13	42-31	16	śląd osadniczy		paleolit
631					śląd osadniczy	k. łużycka?	wczesna epoka brązu, epoka brązu III
632					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
633					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
634	Laskownica Wielka	14	42-31	17	śląd osadniczy		epoka kamienia
635					punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
636					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
637	Laskownica Wielka	15	42-31	18	śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
638					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
639	Laskownica Wielka	16	42-31	19	śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
640	Laskownica Wielka	17	42-31	20	punkt osadniczy	?	?
641	Laskownica Wielka	17	42-31	20			
642	Laskownica Wielka	17	42-31	20	punkt osadniczy		?
643							
644					punkt osadniczy	?	?
645	Laskownica Wielka	18	42-31	21			

646	Laskownica Wielka	18	42-31	21	punkt osadniczy		?
647	Laskownica Wielka	18	42-31	21	punkt osadniczy		?
648					punkt osadniczy		?
649	Laskownica Wielka	19	42-31	22	śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
650	Laskownica Wielka	20	42-31	23	śląd osadniczy		neolit
651					punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
652	Laskownica Wielka	21	42-31	24	śląd osadniczy		pradzieje
653	Laskownica Wielka	22	42-31	25	śląd osadniczy	k. przeworska	
654					osada		wczesne średniowiecze
655	Laskownica Wielka	23	42-31	26	punkt osadniczy	k. przeworska	OWR
656					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
657	Laskownica Wielka	24	42-31	27	punkt osadniczy	k. przeworska	OWR
658	Laskownica Wielka	25	42-31	28	śląd osadniczy		pradzieje
659					punkt osadniczy	k. przeworska	OWR
660	Laskownica Wielka	26	42-31	29	śląd osadniczy		epoka kamienia
661					punkt osadniczy	k. przeworska	OWR
662					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
663	Laskownica Wielka	27	42-31	30	śląd osadniczy	KPL	neolit

664					osada	k. łużycka	
665					osada	k. przeworska	OWR
666	Laskownica Wielka	28	42-31	31	śląd osadniczy		wczesna epoka brązu
667					punkt osadniczy	k. przeworska	OWR
668					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
669					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
670	Laskownica Wielka	29	42-31	32	śląd osadniczy		epoka kamienia
671					śląd osadniczy	KAK	neolit
672					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
673					śląd osadniczy	?	?
674	Laskownica Wielka	30	42-31	33	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
675	Laskownica Wielka	31	42-31	34	śląd osadniczy		epoka kamienia
676					śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
677					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
678	Laskownica Wielka	32	42-31	35	punkt osadniczy	?	?
679	Laskownica Wielka	32	42-31	35	punkt osadniczy	?	?
680	Laskownica Wielka	32	42-31	35	punkt osadniczy	?	?
681	Laskownica Wielka	32	42-31	35			
682					punkt osadniczy		?
683	Laskownica Wielka	33	42-31	36	śląd osadniczy		epoka kamienia

684					śląd osadniczy		późne średniowiecze
685	Laskownica Wielka	34	42-31	37	osada		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
686	Laskownica Wielka	35	42-31	38	śląd osadniczy	k. łużycka	
687					punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
688	Laskownica Wielka	36	42-31	39	punkt osadniczy	k. przeworska	OWR
689					punkt osadniczy		późne średniowiecze
690					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
691					śląd osadniczy	?	?
692	Laskownica Wielka	37	42-31	40	śląd osadniczy		wczesna epoka brązu
693					śląd osadniczy	k. łużycka	
694					śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
695					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
696					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
697	Laskownica Wielka	38	42-31	41	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
698					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
699	Laskownica Wielka	39	42-31	42	śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
700	Laskownica Wielka	40	42-31	43	śląd osadniczy		pradzieje
701					osada		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
702	Laskownica Wielka	41	42-31	44	śląd osadniczy	k. przeworska	OWR

703					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
704	Laskownica Wielka	42	42-31	45	śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
705					punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
706	Laskownica Wielka	43	42-31	46	śląd osadniczy	k. łużycka	
707					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
708							
709	Laskownica Wielka	44	42-31	47	punkt osadniczy	?	?
710	Laskownica Wielka	45	42-31	48	punkt osadniczy	?	?
711	Laskownica Wielka	46	42-31	49	osada	k. łużycka	
712					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
713					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
714					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
715	Laskownica Wielka	47	42-31	50	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
716	Laskownica Wielka	48	42-31	51	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
717	Laskownica Wielka	49	42-31	52	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
718	Laskownica Wielka	50	42-31	53	śląd osadniczy	k. łużycka	
719					punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
720					osada		wczesne średniowiecze
721					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI -

							XVII w.
722	Chawłodno	12	42-31	71	punkt osadniczy		?
723	Chawłodno	12	42-31	71			
724	Chawłodno	12	42-31	71	punkt osadniczy		?
725					punkt osadniczy		?
726	Chawłodno	13	42-31	72	punkt osadniczy	k. łużycka	młodsza epoka brązu
727	Chawłodno	13	42-31	72	punkt osadniczy	k. łużycka	młodsza epoka brązu
728	Chawłodno	13	42-31	72	śląd osadniczy	k. łużycka	epoka brązu
729					osada		wczesne średniowiecze
730					osada		wczesne średniowiecze
731					punkt osadniczy	k. łużycka	młodsza epoka brązu
732					osada		wczesne średniowiecze
733					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
734					osada		wczesne średniowiecze
735					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
736					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
737					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
738					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
739					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
740					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
741	Chawłodno	14	42-31	73	osada	k. łużycka	
742	Chawłodno	14	42-31	73	punkt osadniczy	k. łużycka	
743	Chawłodno	14	42-31	73	osada	k. łużycka	
744					osada	k. łużycka	
745					punkt osadniczy	k. przeworska	OWR
746					osada	k. przeworska	OWR

747					osada	k. przeworska	OWR
748					osada	k. przeworska	OWR
749					punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
750					punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
751					punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
752	Chawłodno	15	42-31	74	śląd osadniczy	k. łużycka	
753					punkt osadniczy	k. przeworska	OWR
754					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
755					śląd osadniczy		późne średniowiecze
756	Chawłodno	16	42-31	75	śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
757	Chawłodno	16	42-31	75	śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
758	Chawłodno	16	42-31	75	śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
759					śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
760					śląd osadniczy		późne średniowiecze
761					śląd osadniczy		późne średniowiecze
762					śląd osadniczy		późne średniowiecze
763	Morakowo		42-31	106	punkt osadniczy	KAK	neolit
764	Morakowo		42-31	107	śląd osadniczy		neolit
765	Morakowo	11	42-31	108	śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
766	Morakowo	11	42-31	108	śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
767	Morakowo	11	42-31	108	śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
768					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
769					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
770					śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
771					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI -

							XVII w.
772	Morakowo	12	42-31	109	śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
773					punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
774	Morakowo	13	42-31	110	śląd osadniczy		wczesna epoka brązu
775					śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
776					śląd osadniczy		późne średniowiecze
777					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
778	Morakowo	14	42-31	111	osada	k. łużycka	
779					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
780	Morakowo	15	42-31	112	śląd osadniczy		pradzieje
781					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
782	Morakowo	16	42-31	113	śląd osadniczy	?	?
783	Morakowo	17	42-31	114	śląd osadniczy		neolit
784	Morakowo	17	42-31	114	śląd osadniczy		neolit
785	Morakowo	17	42-31	114	śląd osadniczy		neolit?
786					śląd osadniczy		wczesna epoka brązu
787					śląd osadniczy		wczesna epoka brązu
788					śląd osadniczy		neolit
789					śląd osadniczy		wczesna epoka brązu
790	Morakowo	18	42-31	115	śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
791	Morakowo	18	42-31	115	śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
792	Morakowo	18	42-31	115	śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
793					punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
794					punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
795					śląd osadniczy	k. przeworska	OWR

796					punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
797	Morakowo	19	42-31	116	punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
798	Morakowo	20	42-31	117	śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
799	Morakowo	21	42-31	118	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
800	Morakowo	21	42-31	118	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
801	Morakowo	21	42-31	118	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
802					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
803					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
804					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
805					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
806	Morakowo	22	42-31	119	śląd osadniczy	k. łużycka	
807	Morakowo	22	42-31	119	śląd osadniczy	k. łużycka	
808	Morakowo	22	42-31	119	śląd osadniczy	k. łużycka	
809					osada		wczesne średniowiecze
810					osada		wczesne średniowiecze
811					śląd osadniczy	k. łużycka	
812					osada		wczesne średniowiecze
813					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
814					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
815					osada		wczesne średniowiecze
816					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
817	Morakowo	23	42-31	120	punkt osadniczy	k. łużycka	

818	Morakowo	23	42-31	120	punkt osadniczy	k. łużycka	
819	Morakowo	23	42-31	120	punkt osadniczy	k. łużycka	
820					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
821					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
822					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
823					punkt osadniczy	k. łużycka	
824					śląd osadniczy		późne średniowiecze - okres nowożytny
825					śląd osadniczy		późne średniowiecze - okres nowożytny
826					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
827					śląd osadniczy		późne średniowiecze - okres nowożytny
828	Morakowo	24	42-31	121	śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
829	Morakowo	24	42-31	121	śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
830	Morakowo	24	42-31	121	śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
831					punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
832					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
833					śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
834					punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
835					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
836					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
837					punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
838					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
839	Morakowo	25	42-31	122	osada	k. łużycka	
840	Morakowo	26	42-31	123	punkt osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.

841	Morakowo	27	42-31	124	śląd osadniczy		późne średniowiecze
842	Morakowo	28	42-31	125	śląd osadniczy	KAK	neolit
843	Morakowo	28	42-31	125	punkt osadniczy	KAK	neolit
844	Morakowo	28	42-31	125	punkt osadniczy	KAK	neolit
845					punkt osadniczy	KAK	neolit
846					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
847					punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
848					punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
849					śląd osadniczy	?	?
850					punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
851					śląd osadniczy	?	?
852					śląd osadniczy	?	?
853	Morakowo	29	42-31	126	śląd osadniczy	k. przeworska	OWR
854	Morakowo	30	42-31	127	śląd osadniczy		późne średniowiecze
855	Morakowo	31	42-31	128	śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
856	Morakowo	32	42-31	129	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
857	Morakowo	32	42-31	129	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
858	Morakowo	32	42-31	129	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
859					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
860					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
861					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
862					śląd osadniczy		okres nowożytny/ XVI - XVII w.
863	Czeszewo	11	42-32	1	śląd osadniczy	CERAM.WST.	neolit
864	Czeszewo	19	42-32	2	punkt osadniczy	KPL	XVI w.
865	Czeszewo	3	42-32	3	punkt osadniczy	KPL	neolit
866	Czeszewo	20	42-32	4	punkt osadniczy	KPL	XV-XVI w.

867	Czeszewo	18	42-32	5	śląd osadniczy		pradzieje
868					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
869					punkt osadniczy	KPL	XVI w.
870	Czeszewo	21	42-32	6	punkt osadniczy		pradzieje
871					punkt osadniczy		średniowiecze
872					punkt osadniczy	KPL	XVI-XVII w.
873	Czeszewo	22	42-32	7	śląd osadniczy	?	pradzieje
874					punkt osadniczy		średniowiecze
875					punkt osadniczy	KPL	XVI-XVII w.
876	Czeszewo	10	42-32	8	śląd osadniczy	?	neolit
877	Czeszewo	32	42-32	9	punkt osadniczy	k. łużycka	
878	Czeszewo	12	42-32	10	cmentarzysko	KPM	halsztat
879					cmentarzysko	KPM	halsztat
880					śląd osadniczy	KPL?	neolit
881					NUMER IN- WENT		mezolit
882	Czeszewo	23	42-32	11	śląd osadniczy	KPM?	halsztat D-LAT
883					punkt osadniczy		średniowiecze
884	Czeszewo	9	42-32	12	śląd osadniczy	?	neolit
885	Czeszewo	29	42-32	13	punkt osadniczy	k. łużycka	
886					punkt osadniczy	KPL	XVII w.
887	Czeszewo	8	42-32	14	śląd osadniczy	?	pradzieje
888	Czeszewo	28	42-32	15	punkt osadniczy	k. łużycka	halsztat
889					śląd osadniczy		średniowiecze
890					śląd osadniczy	KPL	XVI w.
891	Czeszewo	27	42-32	16	punkt osadniczy	KPL	XVI-XVII w.
892	Czeszewo	15	42-32	17	punkt osadniczy	k. łużycka	halsztat
893	Czeszewo	5	42-32	18	skarb		mezolit
894					cmentarzysko	KPM/GR.KL.	WCZ/ŚR.OL

895					osada	KPL	XV w.
896					osada		XVI-XVII w.
897	Czeszewo	30	42-32	19	śląd osadniczy	KPM	halsztat D-LAT
898					punkt osadniczy		średniowiecze
899	Czeszewo	31	42-32	20	punkt osadniczy	k. łużycka	halsztat
900	Czeszewo	1	42-32	21	punkt osadniczy	k. łużycka	halsztat
901					osada		wczesne średniowiecze
902	Czeszewo	14	42-32	22	osada	k. łużycka	halsztat
903					osada		średniowiecze
904	Czeszewo	25	42-32	23	punkt osadniczy	k. łużycka	halsztat
905					punkt osadniczy	KPL	XVI-XVII w.
906	Czeszewo	24	42-32	24	punkt osadniczy	k. łużycka	halsztat
907					punkt osadniczy		średniowiecze
908					punkt osadniczy	KPL	XVI-XVIII w.
909	Czeszewo	13	42-32	25	osada	k. łużycka	halsztat
910					osada		średniowiecze
911					osada		XVI-XVII w.
912	Czeszewo	26	42-32	26	osada	k. łużycka	halsztat
913	Czeszewo	7	42-32	27	śląd osadniczy		późne średniowiecze
914	Czeszewo	4	42-32	28	punkt osadniczy		pradzieje
915	Czeszewo	2	42-32	29	punkt osadniczy		pradzieje/N/
916					osada		wczesne średniowiecze
917	Czeszewo	6	42-32	30	osada	k. łużycka	halsztat
918	Czeszewo	17	42-32	31	punkt osadniczy	KPL	
919	Czeszewo	16	42-32	32	punkt osadniczy	KPL	XVI-XVII w.
920	Kujawki	11	42-32	33	punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
921	Kujawki	7	42-32	34	punkt osadniczy	k. łużycka	?
922					śląd osadniczy		wczesne średniowiecze

923	Kujawki	8	42-32	35	punkt osadniczy	k. łużycka	?
924	Kujawki	3	42-32	36	cmentarzysko	k. łużycka	halsztat
925					osada	k. przeworska	MOP
926	Kujawki	4	42-32	37	śląd cmentarzyska	k. łużycka	
927	Kujawki	9	42-32	38	punkt osadniczy	k. łużycka	?
928	Kujawki	10	42-32	39	osada	k. łużycka	halsztat
929					punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
930	Kujawki	2	42-32	40	punkt osadniczy	KPL	XVI w.
931	Kujawki	5	42-32	41	punkt osadniczy	k. łużycka	halsztat
932	Kujawki	6	42-32	42	osada	k. łużycka	halsztat
933	Czeszewo		42-32	96	śląd osadniczy	KAK	neolit
934	Czeszewo		42-32	97	śląd osadniczy	KPL	neolit
935	Kujawki		42-32	98	śląd osadniczy		mezolit
936	Kujawki		42-32	99	cmentarzysko	k. przeworska	MOP

Przy nazewnictwie stanowisk zastosowano skróty z kart WKZ w Poznaniu.

W przypadku gdy obiekt lub chronologia nie była wskazana na karcie konserwatorskiej, wstawiono: ?.

Mapki lokalizacyjne na kartach odpowiadają danemu obszarowi AZP wyznaczonemu na podkładzie mapy topograficznej 1:25 000.

Dla czytelności zestawienia pogrupowano stanowiska według obszarów AZP zaznaczając je innym kolorem. Do wykonania ewidencji wykorzystano mapę 1:25 000 terenu Gminy Gołańcz wykorzystując następujące arkusze mapy: **403.23, 403.32, 403.41, 403.34, 403.43.**